

**Adviesrapport over optimalisatie van de
(her)benoemingsprocedure voorzitter waterschap**

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Unie van Waterschappen
Provincie Utrecht

December 2024

Samenvatting

De (her)benoemingsprocedure voor voorzitters van waterschappen kan binnen de kaders van de wet geoptimaliseerd worden door meer ondersteuning te bieden tijdens het proces in de vorm van een aangepaste circulaire en een handreiking met een helder stappenplan. Om de (her)benoemingsprocedure voor dijkgraven en watergraven te optimaliseren en meer uniformiteit en structuur aan te brengen dan nu het geval is, wordt de circulaire van I&W uit 2019 verduidelijkt door in ieder geval de doorlooptijden en de contactgegevens van I&W toe te voegen. Verder wordt de benoemingsprocedure gestructureerd. Daartoe wordt een handreiking opgesteld met concrete stappen, geïnspireerd op de (her)benoemingsprocedure voor burgemeesters en bedoeld om de (her)benoemingsprocedure voor voorzitters van waterschappen en de kroonbenoemde periode van zes jaar ertussenin, duidelijker, transparanter, consistent en efficiënter te maken. De cvdK krijgt een explicietere (informele) rol bij het merendeel van de stappen. Deze zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Inhoud

Samenvatting.....	2
Gebruikte afkortingen	4
1. Inleiding.....	5
1.1. Achtergrondinformatie.....	5
1.2. Doelstelling.....	5
1.3. Centrale vraag	5
1.4. Opzet en aanpak.....	6
2. Analyse	7
2.1 Huidige situatie.....	7
2.2 Probleemanalyse	7
2.3 Analyse resultaten.....	9
2.3.1. Circulaires	9
2.3.2 Verschillen in procedures.....	14
2.3.2 Optimaliseren her)benoemingsprocedure.....	15
3 Conclusie & aanbevelingen	18
Bijlagen	21

Gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
DB	Dagelijks Bestuur
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
cvdK	Commissaris van de Koning
GS	Gedeputeerde Staten
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
KB	Koninklijk Besluit
UvW	Unie van Waterschappen
VC	Vertrouwenscommissie

1. Inleiding

1.1. Achtergrondinformatie

De (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap (hierna: (her)benoemingsprocedure) is een kroonbenoeming, waarbij zowel het algemeen bestuur (hierna: AB) van een waterschap, gedeputeerde staten (hierna: GS) van de betrokken provincie(s) als de minister van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: I&W) een formele rol hebben. De (her)benoemingsprocedure voor een voorzitter van een waterschap is vastgelegd in de Waterschapswet (artikel 46) en nader uitgewerkt door de minister van I&W in de circulaire Benoeming voorzitters van waterschappen uit 2019 (zie bijlage 01). Deze circulaire beschrijft de stappen en de daarbij horende procedures die moeten worden doorlopen, door wie en op welk moment. De procedure voor de (her)benoemingen van voorzitters van waterschappen gaat over het algemeen goed. Tegelijk blijkt in de praktijk de (her)benoemingsprocedure zoals beschreven in de circulaire op onderdelen onduidelijkheden dan wel kwetsbaarheden te bevatten. Deze gesignaleerde knelpunten geven aanleiding om te onderzoeken of er verbeteringen mogelijk zijn. Immers, voorzitters van waterschappen dragen de verantwoordelijkheid voor het waarborgen van goed bestuur binnen het waterschap.¹ Deze verantwoordelijkheid staat niet ter discussie, wat betekent dat ook de bijbehorende procedures transparant dienen te verlopen.

1.2. Doelstelling

In dit rapport wordt beschreven welke aanpassingen van de huidige (her)benoemingsprocedure gewenst en mogelijk zijn binnen de huidige wettelijke kaders. Dit resulteert in een concreet voorstel voor het aanpassen van de circulaire van I&W uit 2019 en het opstellen van een handreiking.

1.3. Centrale vraag

De centrale vraag die het rapport beantwoordt, luidt als volgt: Hoe kan de (her)benoemingsprocedure voor voorzitters van waterschappen binnen de kaders van de wet worden verduidelijkt en versterkt?

De bijbehorende deelvragen zijn:

- Op welke onderdelen verschilt de (her)benoemingsprocedure van burgemeesters met die van voorzitters van waterschappen en welke kunnen worden overgenomen?
- Hoe kan de huidige (her)benoemingsprocedure op een praktische manier nader uitgewerkt worden zodat er meer helderheid over de benoeming en herbenoeming is, en er meer helderheid is welke stappen ondernomen moeten worden in geval van (integriteits)problemen?
- Hoe zorgen we dat de nieuwe werkwijze over de (her)benoemingsprocedure bij iedereen goed onder de aandacht wordt gebracht, dat de inhoud toegankelijk is en dat deze voor iedereen goed vindbaar is?
- Wat is de relatie met het 'Model-protocol integriteitsmeldingen politieke ambtsdragers decentrale overheden' dat in ontwikkeling is?
- Is het mogelijk een informele rol voor de commissaris van de Koning (hierna: cvdK) als bemiddelaar dan wel sparringpartner te creëren?
- Wat zijn de mogelijkheden voor een vrijwillig jaargesprek tussen voorzitter en cvdK?
- Zijn er binnen de wettelijke kaders mogelijkheden om de privacy van kandidaat-voorzitters te garanderen middels een geheimhoudingsplicht?

¹ In de Waterschapswet is de verantwoordelijkheid van de dijkgraaf voor goed bestuur terug te vinden in artikel 5.4.

De antwoorden op bovenstaande vragen en de wijze waarop deze een plek kunnen krijgen in de (her)benoemingsprocedure moet leiden tot een verduidelijking en versterking van die procedure en daarmee tot een oplossing voor de gesignaleerde knelpunten. Dit zal ook de kroonbenoemde periode van zes jaar tussen benoemingen in, en alle kwetsbaarheden en onduidelijkheden die in die periode spelen, verhelderen.

1.4. Opzet en aanpak

Eerder opgestelde nota's, memo's, analyses en uitkomsten van interviews vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken (hierna: BZK), de Unie van Waterschappen (hierna: UvW) en I&W (waaronder bijlage 02, bijlage 03 en bijlage 04) zijn bestudeerd om te kunnen duiden wat er in het verleden wel én niet goed is gegaan tijdens de (her)benoemingsprocedure. Ook zijn de ervaringen en documenten van het kabinet van de cvdK Utrecht met betrekking tot burgemeestersbenoemingen geanalyseerd en verwerkt; deze worden naast de huidige circulaire van I&W uit 2019 (bijlage 01) gelegd.

2. Analyse

2.1 Huidige situatie

De (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap is een kroonbenoeming, waarbij zowel het algemeen bestuur van een waterschap, gedeputeerde staten van betrokken provincie(s) als de minister van I&W een formele rol hebben. De (her)benoemingsprocedure voor een voorzitter van een waterschap is vastgelegd in de Waterschapswet en nader uitgewerkt door de minister van I&W in de circulaire Benoeming voorzitters van waterschappen uit 2019 (zie bijlage 01).

2.2 Probleemanalyse

In de praktijk blijkt de (her)benoemingsprocedure zoals beschreven in de circulaire op onderdelen onduidelijkheden dan wel kwetsbaarheden te bevatten. Vanuit de Kring van cvdK's, de UvW en DGWB zijn de volgende knelpunten benoemd:

- Waterschappen doen beperkt ervaring op met (her)benoemingsprocedures van voorzitters; er wordt zodoende weinig expertise opgebouwd.
- Waterschappen leggen in hun verordening een rol voor de cvdK vast zonder afstemming met het Rijk.
- Een ontslagverzoek van de dijkgraaf werd ontvangen en ambtelijk bevestigd door het waterschap. De dijkgraaf had verzocht om een bevestigingsbrief van IenW, maar deze werd niet verstuurd (want maakt tot op heden geen deel uit van de procedure).
- Wanneer meerdere provincies betrokken zijn bij een benoeming, verlengt dit de doorlooptijd, wat kan leiden tot het niet halen van de benoemingsdatum.
- Waterschap en provincie sturen de benoemingsstukken naar I&W in de verwachting het KB binnen twee weken te ontvangen; de acht weken doorlooptijd bij I&W is onbekend voor beide partijen.
- Er is geen rol van een neutrale buitenstaander zoals de cvdK dat is bij de (her)benoemingsprocedure van een burgemeester.
- Voorzitters ervaren een onnodig lange doorlooptijd en rommelige procedures bij hun (her)benoeming en ontslag.
- De rol van particuliere werving- en selectiebureaus bij de (her)benoemingsprocedure. Deze rol vinden kandidaten soms ongemakkelijk. Voor kandidaten is niet altijd duidelijk wie selecteert (longlist/shortlist). Ook blijft voor kandidaten onduidelijk hoe met hun gegevens (cv's, motivatiebrieven en VOG's) wordt omgegaan en zij krijgen soms niet of nauwelijks te horen waarom zij niet zijn geselecteerd.
- Er was een conflict in het AB over de VC: de coalitie stelde een amendement in om de meerderheid in de VC te laten bestaan uit coalitiepartijen. De oppositie beschouwde dit als ondemocratisch en stuurde een brief naar de cvdK, die hier vervolgens geen rol kon spelen.

Positieve praktijkvoorbeelden vanuit DGWB zijn:

- Meerdere waterschappen stellen een duidelijke planning op, afgestemd met I&W en de provincie(s), wat de procedure versoepelt. In sommige gevallen adviseert de provincie bij het opstellen van de planning.
- Actieve rol van de CvdK bij een bestuurlijk conflict in een waterschap: na het opstappen van de dijkgraaf wees de CvdK, met toestemming van IenW, een waarnemend dijkgraaf aan om het conflict te beslechten, waarna een benoemingsprocedure werd gestart.

Ook benoemd maar inmiddels niet langer van toepassing omdat dit momenteel via een wetswijziging in de Waterschapswet met een zogenaamde 'kan-bepaling' geregeld wordt: "Het ontbreken van een heldere procedure bij instelling van een waarnemend voorzitter." Via een wetswijziging wordt geregeld dat de cvdK de bevoegdheid voor benoeming, schorsing en ontslag van een waarnemend voorzitter van een waterschap kan krijgen. Dit wetsvoorstel is in

samenspraak met de UvW opgesteld en wordt binnenkort ter consultatie voorgelegd. Dit knelpunt is daarom niet meegenomen in de analyse. Momenteel wordt gewerkt aan de Memorie van Toelichting. Een spoedige afwikkeling van dit proces waardoor deze wet in werking zal treden, is essentieel voor het verduidelijken van de benoemingsprocedure.

2.3 Analyse resultaten

De resultaten van de analyse, zoals gepresenteerd in dit hoofdstuk, zijn gericht op het beantwoorden van de vragen die in hoofdstuk 1.3 zijn geformuleerd.

Op basis van de hoofd- en deelvragen wordt allereerst ingegaan op de verschillen tussen zowel de circulaire als de (her)benoemingsprocedures van burgemeesters versus die van voorzitters van waterschappen. Daarna wordt aangegeven hoe de (her)benoemingsprocedure geoptimaliseerd kan worden.

2.3.1. Circulaires

Hieronder worden de verschillen toegelicht tussen de circulaire van het ministerie van BZK over de benoemingsprocedure van burgemeesters (burgemeesterscirculaire; zie bijlage 5) en de circulaire van het ministerie van I&W omtrent de benoemingsprocedure van voorzitters, waarnemend en plaatsvervangend voorzitters van waterschappen (dijkgraafcirculaire).

Omvang

De burgemeesterscirculaire betreft zowel de benoemingsprocedure als de herbenoemingsprocedure van burgemeesters. De benoemingsprocedure van een waarnemend burgemeester komt niet aan de orde. De dijkgraafcirculaire betreft de benoemingsprocedure en de procedure van een waarnemend voorzitter van een waterschap. Beiden zijn gebaseerd op de wet. De grondslag voor de dijkgraafcirculaire is artikel 46 tot en met 51 van de Waterschapswet. De grondslag voor de burgemeesterscirculaire ligt in artikel 61 t/m 81 van de Gemeentewet.

Opzet

De burgemeesterscirculaire is opgedeeld in drie hoofdstukken; procedure voor benoeming, procedure voor herbenoeming en voorbeeldbepalingen. De benoemingsprocedure is opgedeeld in een aantal subhoofdstukken;

1. De profielschets
2. De instelling van de VC
3. Openstellen of niet-openstellen van een burgemeestersvacature
4. De selectie door de cvdK en het inwinnen van inlichtingen
5. De bevindingen van de VC
6. De aanbeveling van de gemeenteraad
7. De cvdK (en diens advies)
8. De voordracht door de minister van BZK

De herbenoemingsprocedure wordt opgedeeld in een aantal subhoofdstukken;

1. Start van de herbenoemingsprocedure
2. Instelling van een VC
3. De bevindingen van de VC
4. De aanbeveling tot herbenoeming
5. De cvdK (en diens advies)
6. De voordracht door de minister van BZK

De voorbeeldbepalingen betreffen de verordening op de VC.

De dijkgraafcirculaire is minder gestructureerd dan de burgemeesterscirculaire. Deze begint met screeningsonderzoeken en gaat dan in op de benoemingsprocedure. Deze benoemingsprocedure wordt opgedeeld in drie stappen;

1. Proces van selectie
2. Beschouwing door college van GS
3. De voordracht door de minister van I&W.

Tenslotte wordt er ingegaan op de procedure van schorsing, plaatsvervangend, waarneming en ontslag.

Verschillen

- In de dijkgraafcirculaire staat dat de waterschappen in alle te nemen stappen bij de benoemingsprocedure conform de AVG met gegevens moeten omgaan. Bij burgemeestersprocedures geldt de wettelijke geheimhouding, die niet alleen geldt met betrekking tot namen en gegevens van kandidaten, maar zich ook uitstrekt tot data, tijdstippen, casussen, inhoud van gesprekken, vragen, etc.
- Het proces om tot een aanbeveling voor een nieuwe voorzitter van een waterschap te komen wordt door het waterschap zelf, specifiek het AB, georganiseerd en doorlopen. Het proces om tot een aanbeveling voor een nieuwe Kroonbenoemde burgemeester te komen, is een samenwerking tussen de gemeenteraad van de betreffende gemeente en de cvdK van de betreffende provincie. De gemeentewet bepaalt dat de cvdK toeziet op het orderlijk verloop van de procedure.
- Een aantal waterschappen heeft de procedure vastgelegd in een verordening. Bij burgemeestersprocedures wordt altijd een verordening op de vertrouwenscommissie vastgesteld.
- In de burgemeesterscirculaire wordt uitgebreid uiteengezet hoe de raad tot een profielschets dient te komen en dat deze in een openbare raadsvergadering met de cvdK wordt besproken en vastgesteld. In de dijkgraafcirculaire is dat niet het geval. Hier wordt enkel beschreven dat in de vacaturetekst moet worden opgenomen dat een screening onderdeel kan zijn van de procedure en dat een VOG overlegd moet worden door de kandidaat.
- De cvdK heeft geen rol in de procedure om tot een aanbeveling te komen bij een nieuwe voorzitter van een waterschap. Hoe het AB van het waterschap tot die aanbeveling komt, is aan hen. In de praktijk wordt hier vaak een bureau voor in de arm genomen. Dit staat echter niet beschreven in de circulaire. In de burgemeesterscirculaire wordt de rol van de cvdK wel beschreven. Deze spreekt kandidaten, maakt een selectie van kandidaten die naar mening van de cvdK benoembaar zijn en bespreekt dit met de vertrouwenscommissie uit de raad.
- Het AB van het waterschap maakt de aanbeveling bekend en zendt deze aan gedeputeerde staten zodat zij hun beschouwing kunnen toevoegen. De stukken moeten fysiek in een enveloppe worden verstuurd en mogen niet digitaal verstuurd worden. In de burgemeesterscirculaire staat dit niet dusdanig beschreven; daar is juist gebruik dat stukken wel digitaal naar het ministerie worden verzonden. Dit is omdat tegenwoordig de post ook niet meer zo betrouwbaar is als gewenst en brieven regelmatig kwijtraken.
- Het college van GS dient een eigen beschouwing toe te voegen aan de aanbeveling van het AB van een waterschap. Dit gebeurt nadat de naam van de aanbevolen kandidaat openbaar is gemaakt. Bij burgemeestersprocedures zendt de cvdK ook na het openbaar maken van de naam een aanbeveling aan de minister. Hier speelt echter mee dat de cvdK voordat de VC van de gemeenteraad tot de aanbeveling kwam diens oordeel over de geschiktheid en benoembaarheid van de kandidaat al heeft gedeeld.
- In de dijkgraafcirculaire wordt aangegeven dat de doorlooptijd tussen het verzenden van de aanbeveling en het verzenden van het afschrift van het KB circa acht weken bedraagt. In de

burgemeesterscirculaire wordt hier niets over gezegd. Doorgaans wordt daar rekening gehouden met een doorlooptijd van zes weken.

- In de dijkgraafcirculaire wordt aangegeven dat wanneer de minister van I&W de voorgestelde persoon ongeschikt acht, deze het waterschap vraagt een nieuwe aanbeveling te doen. In de burgemeesterscirculaire staat dat er, volgens de wet, een tweevoudige aanbeveling dient te worden vastgesteld. De minister van BZK volgt in beginsel de aanbeveling van de gemeenteraad, met inbegrip van de daarop gehanteerde volgorde. Als bij de benoeming is afgeweken van de aanbeveling, informeert de minister van BZK de gemeenteraad en de cvdK over de reden van de afwijking. Dit komt in de praktijk nauwelijks voor.
- Sinds 1999 is in artikel 49 van de Waterschapswet, wettelijk vastgelegd dat het AB van het waterschap één kandidaat voordraagt ('een enkelvoudige aanbeveling' volstaat). Daarvoor was het ook een tweevoudige aanbeveling. De enkelvoudige voordracht is een bewuste keuze, passend bij de functionele en specialistische aard van een dijkgraaf/watergraaf.
- Er is heel weinig geschreven over de herbenoemingsprocedure van de voorzitter van het waterschap. De burgemeesterscirculaire bevat wel een gedetailleerde beschrijving van de herbenoemingsprocedure.
- De procedure van schorsing en ontslag staat beschreven in de dijkgraafcirculaire. Dat is in de burgemeesterscirculaire niet het geval.
- In de dijkgraafcirculaire staat dat het mogelijk is om een lid van het dagelijks bestuur (hierna: DB), dat niet afkomstig is uit het AB, te benoemen als waarnemend voorzitter. Volgens artikel 41, tweede lid van de Waterschapswet moeten de leden van het DB benoemd worden uit de leden van het AB). Dit houdt in dat in principe de leden van het AB ook de leden van het DB zijn. Echter, het derde lid van artikel 41 biedt een uitzondering: de GS kunnen namelijk ontheffing verlenen van deze regel. Als GS een ontheffing verleent, kan het AB een extern persoon (dus geen lid van het AB) benoemen als lid van het DB.² Als het AB een waarnemer moet aanwijzen voor het DB, bijvoorbeeld in het geval van tijdelijke vervangingen, kan deze waarnemer dus ook een externe persoon zijn, mits GS hiervoor een ontheffing heeft verleend. Deze flexibele benoemingswijze zorgt ervoor dat het waterschap in bepaalde gevallen gebruik kan maken van extern aanwezige expertise voor het DB.
- De cvdK is belast met de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid om een waarnemend burgemeester te benoemen. Alvorens hij daartoe overgaat hoort hij de gemeenteraad. Dit staat beschreven in de burgemeesterscirculaire.³
- De ontslagprocedure van een voorzitter van het waterschap wordt beschreven in de dijkgraafcirculaire. De ontslagprocedure van burgemeesters is niet vastgelegd in de burgemeesterscirculaire. Dit wordt wel omschreven in de Handreiking burgemeesters van het Ministerie van BZK (zie bijlage 6).
- De burgemeesterscirculaire wordt verder uitgewerkt in de Handreiking burgemeesters. Hierin wordt alles uitgebreid beschreven en worden ook verschillende keuzemogelijkheden geboden. In de Handreiking wordt niet alleen de benoemings- en herbenoemingsprocedure beschreven, maar ook de inrichting van klankbordgesprekken, het afscheid van de burgemeester en het proces van benoemen van een waarnemer. Een dergelijke handreiking ontbreekt omtrent dijkgraven.

Overeenkomsten

- Zowel in de burgemeestersprocedure als bij de procedure voor een voorzitter van een waterschap vindt een screening plaats. Deze bevat, in beide gevallen, naslag bij de AIVD, fiscaal

² Een voorbeeld hiervan is het Wetterskip Fryslân, waar het DB volledig bestaat uit externe personen. Dit betekent dat het AB van Wetterskip Fryslân in dit geval geen leden van het eigen AB benoemt, maar externe kandidaten aanwijst voor het DB, met toestemming van GS.

³ Dit wordt omschreven in de Handreiking burgemeesters van het Ministerie van BZK maar valt buiten de scope van deze analyse.

onderzoek bij de Belastingdienst en justitiële screening. Het verschil is dat justitiële screening in de dijkgraafcirculaire enkel een VOG betreft voor de nummer 1 en dat de cvdK in de burgemeestersbenoemingsprocedure van alle kandidaten de justitiële gegevens opvraagt. Dat betreft een opgave van alle eventuele strafbare feiten, OM-transacties en (hoge) boetes.⁴

- Zowel in de dijkgraafcirculaire als de burgemeesterscirculaire wordt ervan uitgegaan dat de minister in principe de aanbevolen kandidaat voordraagt voor benoeming aan de Koning, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen.
- De voorzitter van het waterschap legt in handen van de cvdK de ambtseed af. Dat is bij burgemeesters ook het geval.

Bovenstaand is samengevat in de volgende tabel en nader geduid in hoofdstuk 3:

Onderwerp	Dijkgraafcirculaire	Burgemeesterscirculaire
Structuur	Summier (6 pagina's, 3 stappen) en varieert per waterschap	Uitgebreid (50 pagina's en 8 stappen) en uniform
AVG en geheimhouding	Beschrijving van AVG-naleving bij benoemingsprocedure.	Wettelijke geheimhouding geldt, inclusief gegevens, tijden, gesprekken, enz.
Organisatie van het proces	Het AB van het waterschap organiseert het proces.	Gemeenteraad en cvdK werken samen voor de benoeming van een burgemeester.
Verordening	Sommige waterschappen hebben procedure vastgelegd in een verordening.	Verordening wordt altijd opgesteld voor de VC.
Profielschets	Bevat geen verplichting voor bespreking van profielschets in openbare vergadering.	Profielschets moet in openbare raadsvergadering besproken en vastgesteld worden met de cvdK.
Rol cvdK	Geen rol in benoeming voorzitter waterschap.	CvdK heeft een rol in het selecteren van kandidaten voor burgemeester en bespreekt dit met de raad.
Bekendmaking aanbeveling	Aanbeveling wordt bekendgemaakt en naar GS gestuurd in fysieke enveloppe.	Geen beperking op digitale verzending van documenten, wel gebruikelijk.
Beschouwing GS	GS voegen hun beschouwing toe na bekendmaking van de naam.	CvdK zendt aanbeveling naar minister na bekendmaking van de naam, met eerder gedeeld oordeel.
Doorlooptijd aanbeveling	Circa acht weken tussen verzenden aanbeveling en afschrift KB.	Geen specifieke termijn genoemd, doorgaans zes weken.

⁴ Ter verheldering: VOG is Justis. Dat is niet hetzelfde als de AIVD. VOG is een voorwaarde voor het Waterschap, AIVD screening is een screening aangevraagd door de minister.

Ongeschiktheid kandidaat	Minister kan waterschap vragen om nieuwe aanbeveling als voorgestelde persoon ongeschikt is.	Er moet een tweevoudige aanbeveling zijn, minister kan afwijken, en motiveert afwijking naar gemeenteraad en commissaris.
Herbenoemingsprocedure	Weinig beschreven over herbenoemingsprocedure voor voorzitter.	Gedetailleerde beschrijving van herbenoemingsprocedure.
Schorsing en ontslag	Schorsing en ontslag zijn beschreven.	Niet beschreven, maar omschreven in de Handreiking van BZK.
Waarnemend voorzitter of burgemeester	Mogelijkheid om een lid van het DB als waarnemend voorzitter te benoemen.	CvdK benoemt waarnemend burgemeester, na overleg met gemeenteraad.
Ontslagprocedure	Ontslagprocedure van voorzitter van het waterschap is beschreven.	Ontslagprocedure van burgemeester is niet beschreven, maar omschreven in Handreiking burgemeesters.
Handreiking	Geen handreiking voor dijkgraaf benoemingsprocedures.	Handreiking biedt uitgebreide uitleg en keuzemogelijkheden voor benoemings-, herbenoemingsprocedures en andere processen.
Screening	Screening bestaat uit AIVD-onderzoek, fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst, en justitiële screening via VOG. Justitiële screening is beperkt.	Screening bevat AIVD-onderzoek, fiscaal onderzoek, en een uitgebreidere justitiële screening die verder teruggaat.
Ambtseed	De voorzitter van het waterschap legt de ambtseed af in handen van de cvdK.	De burgemeester legt de ambtseed af in handen van de cvdK.
Ministeriële voordracht	Minister draagt in principe aanbevolen kandidaat voor benoeming voor aan de Koning, tenzij er zwaarwegende redenen zijn.	
Screening	Geen justitiële antecedentenaanvraag VOG aangevraagd door kandidaat	Justitiële antecedenten opgevraagd door cvdK
Ondersteuning	Externe bureaus	Griffier/Kabinet van de cvdK
Rol cvdK	Geen	Leidend: <ul style="list-style-type: none"> • Neemt initiatief voor planning

		<ul style="list-style-type: none"> • Heeft contact met BZK • Vraagt justitiële antecedenten op • Spreekt kandidaten en maakt selectie voor VC • Komt samen met VC tot selectie • Schrijft advies over aanbeveling gemeenteraad voor de minister
Communicatie	GS stelt beschouwing op na bekendmaking	
Klankbordgesprekken met cvdK	Nee	Ja (op vrijwillige basis en opgenomen in handreiking)
Kandidatenselectie	AB	Eerste selectie door cvdK; alle kandidaten worden voorgelegd aan VC met uitleg over selectie. VC en cvdK komen samen tot definitieve selectie. VC kiest nummer 1 op aanbeveling.

2.3.2 Verschillen in procedures

Structuur: uniformiteit vs. lokale verschillen

De (her)benoemingsprocedure voor burgemeesters is uniform, met een gestandaardiseerd proces per provincie/gemeente, zoals vastgelegd in de Gemeentewet, de circulaire van BZK en de handreiking voor burgemeesters, terwijl de procedure voor dijkgraven en watergraven kan variëren per waterschap. De circulaire van de minister van I&W laat ruimte voor lokale invulling van het proces.

Screening

Voor burgemeesters worden justitiële antecedenten door de cvdK opgevraagd, maar niet gedeeld met de VC. De justitiële antecedenten toets is ingrijpender dan een VOG; de antecedenten toets is een bredere toets die het strafrechtelijke verleden van een persoon in kaart brengt, terwijl de VOG een specifieke verklaring is die zegt of iemand geschikt is voor een bepaalde functie, op basis van zijn of haar strafrechtelijk verleden in relatie tot die functie. Daarnaast doet de kandidaat niet zelf de aanvraag, maar wordt er door/namens de werkgever een screening gedaan. Waar een kandidaat na ontvangst van de VOG deze kan weigeren te overhandigen kan een kandidaat niet zelf bepalen of de uitkomst van de screening wordt gedeeld. De screening die de cvdK doet bij burgemeesters is het equivalent van de VOG.

Bij de screening van dijkgraven en watergraven vraagt de kandidaat zelf de VOG aan en draagt die over aan de VC. Voor de dijkgraven en watergraven zijn er twee “screenings”:

1. VOG aangevraagd door de kandidaat zelf en overhandigd aan de VC
2. AIVD screening aangevraagd door de minister, wordt niet gedeeld met het Waterschap.

Ondersteuning en begeleiding

Bij de benoeming van burgemeesters wordt de gemeenteraad in de procedure ondersteund door een griffier en het kabinet van de cvdK. Sommige waterschappen hebben griffiefuncties die lijken op de griffie bij gemeenten, andere waterschappen hebben griffieachtige functies die niet gelijk zijn aan de griffie bij gemeenten, sommige waterschappen hebben geen griffie. Daarom kan voor dijkgraven/watergraven externe ondersteuning (zoals bureaus) nodig zijn, wat resulteert in de toegang van private partijen tot vertrouwelijke informatie.

Rol Commissaris van de Koning

De cvdK speelt een leidende rol in de benoeming van burgemeesters, inclusief het opstellen van de profielschets, het aanvragen van justitiële antecedenten en het adviseren van de VC. Bij de (her)benoemingsprocedure voor dijkgraven en watergraven is er geen wettelijke rol voor de cvdK. In de Waterwet is geregeld dat de GS, en daarmee de cvdK als onderdeel van de GS, toezicht houden op de waterschappen. Hierdoor dragen provincies in algemene zin toezichthoudende verantwoordelijkheid over de waterschappen. Dit toezicht betreft onder andere de uitvoering van taken, de financiële situatie en de naleving van wet- en regelgeving door de waterschappen. De cvdK daarentegen kan de totaliteit van het ambt inschatten en daardoor een ander soort afweging maken of iemand geschikt is.

Op dit moment schrijft artikel 46, derde lid, van de Waterschapswet voor dat voor de benoeming van de voorzitter van het waterschap het AB een aanbeveling opstelt. Deze aanbeveling wordt aan het college van GS gezonden, die deze vergezeld van hun beschouwingen zenden aan de minister van I&W. Vervolgens wordt de voorzitter van het waterschap per koninklijk besluit (hierna: KB) benoemd.

Communicatie

Bij beide (her)benoemingsprocedures wordt de aanbevolen kandidaat bekendgemaakt voordat de screening door de minister van BZK of I&W heeft plaatsgevonden. Bij dijkgraven en watergraven moet GS bovendien een beschouwing opstellen na de bekendmaking, wat extra tijd kost. De ruimte voor afwijkingen is beperkt, omdat de buitenwacht de bekendgemaakte kandidaat als definitief beschouwt. Het verschil is dat bij burgemeesters de cvdK vooraf veel problemen opvangt. De cvdK kan vanwege diens senioriteit en verhouding met burgemeesters goed inschatten wie wel of niet geschikt is voor het burgemeestersambt. Gemeenteraden, en dus mogelijk ook ABs van waterschappen, zijn voornamelijk op zoek naar een raads-/algemeen bestuursvoorzitter.

Klankbordgesprekken

Bij burgemeesters is de rol van de cvdK vastgelegd in de handreiking van BZK. Daar staat: “De burgemeester wordt benoemd, herbenoemd en ontslagen door de Kroon. Om die reden spreekt de commissaris van de Koning, namens de Kroon, in ieder geval na één jaar, na drie jaar en na vijf jaar van de (her)benoeming met de burgemeester over het functioneren.” Dit is niet vastgelegd voor voorzitters van waterschappen. Een klankbordgesprek biedt de mogelijkheid om met de cvdK te sparren over de opgaven binnen het waterschap. Dit kan worden opgenomen in de circulaire en handreiking van het ministerie van I&W.

2.3.2 Optimaliseren (her)benoemingsprocedure

Niet alle hierboven benoemde verschillen hebben geleid tot knelpunten in de praktijk. Hieronder worden daarom alleen die punten benoemd die in eerste instantie opgepakt dienen te worden om de (her)benoemingsprocedure te optimaliseren:

Structuur

Stel een ‘Handreiking (her)benoemingsprocedure dijkgraven en watergraven’ op naar voorbeeld van de handreiking voor burgemeesters’ (zie bijlages 07 en 08). Biedt daarin, middels concrete stappen, evmeer duidelijkheid voor alle betrokken partijen over de procedure zelf, de doorlooptijden en

wanneer welke stappen gezet moeten worden door wie tijdens de (her)benoemingsprocedure. Deze stappen worden in hoofdstuk 3 nader uitgewerkt.

Ondersteuning

Het kabinet van de cvdK biedt directe ondersteuning aan de waterschappen bij het doorlopen van de stappen in de handreiking: als de profielschets is opgesteld, wordt deze ter advies voorgelegd aan de cvdK. Het kabinet van de cvdK assisteert verder bij de planning en screening van kandidaten. Dit betekent wel dat er meer werk op de commissaris van de Koning en diens kabinet afkomt. Eventueel kan een extern bureau bij afwezigheid van een griffie bij waterschappen ingeschakeld worden ter ondersteuning bij het schrijven van de profielschets en het trainen in gespreksvoering. In de nog op te stellen handreiking wordt opgenomen waar waterschappen scherp op moeten zijn bij het selecteren van externe bureaus, met name bij de opdrachtformulering.

Integriteitsvraagstukken

Het 'model-protocol integriteitsmeldingen politieke ambtsdragers decentrale overheden' wordt momenteel opgesteld. Hierin is niets opgenomen over een informele rol van de cvdK ten aanzien van de voorzitter en laat onbenoemd waar de voorzitter bemiddeling kan vinden⁵. Het kan echter voorkomen dat er naar aanleiding van een integriteitsmelding of -onderzoek behoefte is aan verdere advisering of bemiddeling van een extern overheidsorgaan. Voor waterschappen is op dit moment niet bepaald welk overheidsorgaan aangesproken kan worden wanneer hier behoefte aan is. Een rol voor de cvdK als bemiddelaar dan wel sparringpartner zou ook opgenomen kunnen worden in de op te stellen handreiking. Als de cvdK een grotere rol krijgt bij de benoeming- en (her)benoemingsprocedure van dijkgraven of watergraven zijn de communicatielijnen tussen de dijkgraaf of watergraaf en de cvdK korter, waardoor de drempel ook lager zal zijn om te sparren met de cvdK/kabinetschef.

Geheimhoudingsplicht

Op dit moment is er geen wettelijke grondslag om het selectieproces tijdens de (her)benoemingsprocedure geheim te houden; waterschappen kunnen zelf bepalen wat er wel of niet naar buiten wordt gebracht. Wanneer er informatie over de kandidaten uitlekt tijdens het selectieproces, dan is er geen juridische grondslag om de persoon die de informatie heeft gelekt, strafrechtelijk te vervolgen. Waterschappen kunnen, wanneer er een operationele behoefte is om bepaalde onderwerpen of taken vast te leggen, te reguleren of te handhaven binnen het werkgebied van het waterschap, zogenaamde verordeningen opstellen. Het advies is om een geheimhoudingsplicht in de verordening betreffende de benoeming van dijkgraaf of watergraaf op te nemen. In de handreiking wordt dit als advies opgenomen, met een modelverordening erbij om de transparantie te vergroten en de lokale verschillen te verminderen. Dit maakt bovendien de (her)noemingsprocedure in zijn geheel overzichtelijker. Ook wordt in de circulaire duidelijk(er) opgenomen welke informatie wordt gedeeld en welke niet. Omdat dit niet wettelijk verplicht is, kunnen de betrokkenen bij het selectieproces hiervan afwijken.

Klankbordgesprek

Vergelijkbaar met burgemeesters neemt de cvdK een informele rol op zich door middel van een vrijwillig jaargesprek tussen de dijkgraaf of watergraaf, waarbij een dijkgraaf of watergraaf zelf bepaalt of hij/zij een dergelijk gesprek wil.⁶

⁵ In het protocol wordt wel ingegaan op de rol van de cvdK richting een burgemeester.

⁶ Sommige dijkgraven of watergraven houden al een vrijwillig jaargesprek met de cvdK.

Communicatie

Om ervoor te zorgen dat de nieuwe werkwijze voor de (her)benoemingsprocedure goed onder de aandacht wordt gebracht, toegankelijk is en gemakkelijk te vinden is, moeten de volgende stappen worden ondernomen:

1. Duidelijke communicatie: Zorg voor een heldere en beknopte uitleg van de werkwijze via verschillende communicatiekanalen, zoals e-mail, nieuwsbrieven, intranet. Zet de nieuwe procedure bij alle waterschappen op de agenda.
2. Toegankelijkheid: De inhoud moet in begrijpelijke taal worden gepresenteerd. Gebruik visuele hulpmiddelen zoals infographics of stroomschema's zoals bijlage 7 en 8. Zorg ervoor dat de documenten ook geschikt zijn voor mensen met een beperking (bijv. via tekst-naar-spraak software).
3. Online: Zorg ervoor dat de informatie online goed vindbaar is, net als de circulaire en handreiking van BZK.
4. Uitleg: Organiseer voor elk waterschap korte sessies of webinars waarin de werkwijze wordt toegelicht, waarbij medewerkers vragen kunnen stellen. Dit bevordert de betrokkenheid en zorgt ervoor dat iedereen de procedure goed begrijpt. IenW moet hierbij proactief en vroegtijdig waterschappen benaderen waarbij de termijnen van voorzitters aflopen, zodat er op tijd een start gemaakt kan worden met plannings.
5. Herinneringen: Stuur bij aanvang van de (her)benoemingsprocedure de aangepaste circulaire en handreiking mee.

Wetswijzigingen

Het advies is om de aanpassingen van de procedure 3 jaar, of zoveel eerder als wenselijk, na inwerkingtreding te evalueren. Mocht blijken dat de doorgevoerde aanpassingen niet het beoogde resultaat hebben opgeleverd en de knelpunten nog onvoldoende zijn opgelost, dan kan gekeken worden naar eventuele aanpassingen die een wetswijziging vergen, zoals het verankeren van de rol van de cvdK bij een (her)benoemingsprocedure en de geheimhoudingsplicht in de wet. Verdere uitwerking hiervan kan plaatsvinden als na de evaluatie blijkt dat dit nodig is.

3 Conclusie & aanbevelingen

Er is behoefte aan meer uniformiteit en ondersteuning in de (her)benoemingsprocedure voor dijkgraven en watergraven. Het standaardiseren van de procedure, het versterken van de rol van de cvdK en het verbeteren van de communicatie en ondersteuning kunnen bijdragen aan een efficiënter, transparanter en consistenter benoemingsproces. Dit kan bereikt worden door het opstellen van een 'Handreiking (her)benoemingsprocedure dijkgraven en watergraven'. Dit zal de gesignaleerde knelpunten (zie 2.2) naar verwachting wegnemen. De circulaire van I&W uit 2019 kan verduidelijkt worden door de doorlooptijden en de contactgegevens van I&W toe te voegen. Daarnaast wordt aanbevolen de (her)benoemingsprocedure op te splitsen in de volgende concrete stappen en deze te beschrijven in een uitgebreide handreiking waar op vrijwillige basis door de waterschappen gebruik van kan worden gemaakt op het moment dat de (her)benoeming plaatsvindt:

STAP	DOEL	VERANTWOORDELIJKE PARTIJEN
Profiel opstellen	Het opstellen van een gedetailleerd profiel voor de dijkgraaf of watergraaf. Dit profiel beschrijft de vereiste kennis, ervaring, persoonlijkheid en andere kwalificaties die nodig zijn voor de functie.	Het AB en de cvdK spelen hierbij een belangrijke rol. De cvdK adviseert over het opstellen van een profiel dat voldoet aan de wet- en regelgeving en best practices. Ook een bureau kan hierbij helpen.
Instellen vertrouwenscommissie (VC) en verordening daarop	De VC wordt ingesteld om de kandidaten te selecteren en een advies uit te brengen. Het AB stelt uit haar midden een VC in en krijgt indien gewenst extern advies van deskundigen.	Het AB is verantwoordelijk voor het instellen van de VC. De cvdK ondersteunt hierbij.
Werving selectiebureau (evt.)	De cvdK wordt ingeschakeld om de wervingsprocedure bij het ontbreken van een griffie bij waterschappen, te ondersteunen en een bredere pool van kandidaten aan te trekken. Dit kan helpen bij het vinden van geschikte kandidaten die anders mogelijk niet beschikbaar zouden zijn.	Het AB schakelt de cvdK in die op zijn/haar beurt eventueel een extern bureau inschakelt ter ondersteuning aan waterschap/VC.
Vacaturetekst opstellen	De vacaturetekst wordt opgesteld op basis van het profiel, waarin de belangrijkste eisen en verantwoordelijkheden van de functie worden omschreven. ⁷	De VC stelt de vacaturetekst op, in samenspraak met de cvdK en het selectiebureau.
Kandidatenselectie	Kandidaten die reageren op de vacature worden geselecteerd op basis van het opgestelde profiel en de vacaturetekst.	De VC vraagt de cvdK een selectie te maken van kandidaten die naar zijn oordeel geschikt zijn. Die selectie wordt als niet-bindend advies aan de VC voorgelegd.
Advies VC	De VC brengt advies uit over de selectie van de kandidaten. Dit advies wordt gebaseerd op de beoordeling van de geschiktheid	De VC brengt het advies uit aan het AB. De cvdK adviseert hierbij.

⁷ Bij burgemeestersprocedures is de profielschets de vacature. Er wordt wel een kleine tekst ter ondersteuning toegevoegd.

	van de kandidaten ten opzichte van het opgestelde profiel.	
Besluit algemeen bestuur (AB)	Het AB neemt een besluit over de aanbevolen kandidaat, op basis van het advies van de VC.	Het AB is verantwoordelijk voor het besluit.
Aanbeveling naar gedeputeerde staten (GS)	Het AB doet een formele aanbeveling voor de benoeming van de kandidaat aan Gedeputeerde Staten.	Het AB is verantwoordelijk voor het doen van de aanbeveling en het communiceren van het besluit naar GS.
Beschouwing GS	GS stellen een beschouwing op over de voorgedragen kandidaat. Dit is een formele beoordeling van de geschiktheid van de kandidaat voor de functie van dijkgraaf of watergraaf.	GS is verantwoordelijk voor het opstellen van de beschouwing. Als onderdeel van de GS speelt cvdK hier een rol bij.
Aanbeveling en beschouwing GS naar I&W	De aanbeveling van de GS, samen met de beschouwing, wordt doorgezonden naar het ministerie van I&W. ⁸	GS is verantwoordelijk voor het sturen van deze documenten naar I&W. Als onderdeel van de GS speelt cvdK hier een rol bij.
Screening door I&W	Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert de screening van de kandidaat uit.	I&W is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de screening. ⁹
Voordracht door I&W	Na afloop van de screening doet I&W een formele voordracht voor benoeming aan de minister.	I&W is verantwoordelijk voor het doen van de voordracht aan de minister.
Koninklijk besluit (KB)	De minister draagt de kandidaat voor aan de Koning voor het uitbrengen van het KB, dat de benoeming formeel vastlegt.	De minister van I&W is verantwoordelijk voor de voordracht voor het KB.
Beëdiging	Na het KB volgt de formele beëdiging van de nieuwe dijkgraaf of watergraaf, waarmee de benoeming wordt afgerond en de functie kan worden uitgeoefend.	De beëdiging wordt uitgevoerd door de cvdK.
Tussen beëdiging en herbenoeming/ontslag	Gedurende de termijn van de benoeming kan het functioneren van de dijkgraaf of watergraaf worden gevolgd. Tussentijds vinden klankbordgesprekken plaats met de cvdK.	De cvdK voert informele klankbordgesprekken met de dijkgraaf of watergraaf om feedback te geven en zorgen vroegtijdig te signaleren.
Herbenoeming	Na afloop van de benoemingstermijn kan er een herbenoeming plaatsvinden, afhankelijk van de prestaties en de behoefte van het waterschap. Het proces wordt herhaald als de dijkgraaf of watergraaf zich opnieuw kandidaat stelt voor herbenoeming.	Het AB is verantwoordelijk voor het herbenoemingsproces; de cvdK ziet erop toe dat de procedure ordelijk verloopt.

⁸ De wet specificeert niet wat de inhoud moet zijn van deze beschouwingen.

⁹ Zodra de stukken bij I&W aankomen, houdt de rol van het waterschap en de provincie (waaronder de cvdK) op.

Waterschappen kunnen diverse zaken die hierboven worden genoemd, vooraf in een verordening opnemen en vaststellen om problemen aan de voorkant te voorkomen. Daartoe zullen in de handreiking modelverordeningen opgenomen worden.

Tot slot: evalueer de aanpassingen van de procedure 3 jaar na inwerkingtreding of zoveel eerder als wenselijk. Mocht blijken dat de doorgevoerde aanpassingen niet het beoogde resultaat hebben opgeleverd en de knelpunten onvoldoende zijn opgelost, dan kan gekeken worden naar eventuele aanpassingen die een wetswijziging vergen.

Bijlagen

- Bijlage 1: Circulaire I&W Waterschappen
- Bijlage 2: Notitie BZK
- Bijlage 3: Notitie Unie van Waterschappen
- Bijlage 4: Notitie Unie van Waterschappen
- Bijlage 5 : Circulaire BZK Burgemeesters
- Bijlage 6: Handreiking burgemeesters (Utrecht)
- Bijlage 7: Infographic handreiking burgemeesters (Utrecht)
- Bijlage 8: Infographic in 14 stappen burgemeester (BZK)

Bijlage 1: Circulaire I&W

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Aan het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het waterschap

Aan Gedeputeerde Staten

Circulaire

Datum 10 oktober 2019

Bestuurskern

Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum: 10 oktober 2019

Ons kenmerk: IENW/BSK-
2019/218672

Algemeen E-mail adres:

PostbusSecretariaatAWV@minienw.nl

Onderwerp	:	Benoeming voorzitters van waterschappen
Doelstelling	:	Informatie over beleid
Juridische grondslag	:	Waterschapswet en Waterschapsbesluit
Ingangsdatum	:	1 november 2019
Geldig tot	:	Nader bericht

Deze circulaire vervangt de circulaire met kenmerk IENW/B5K-2018/45134 d.d. 1 april 2018.

Inleiding

Deze circulaire beschrijft de benoemingsprocedure van voorzitters, waarnemend en plaatsvervangend voorzitters van waterschappen op hoofdlijnen¹ en specifiek de screeningsonderzoeken die onderdeel uitmaken van deze benoemingsprocedure en de rol van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in deze procedure.

De grondslag voor deze circulaire is de wijziging van de Waterschapswet per 1 februari 2016 die verplicht tot het uitvoeren van een fiscaal onderzoek (artikel 46, zesde lid) en de ervaringen die zijn opgedaan bij benoemingen sindsdien. Achtergrond van deze wijziging is de wens om de Kroonbenoemde functies van decentrale overheden (commissaris van de Koning, burgemeester en voorzitter van een waterschap) op een gelijke wijze te screenen. Deze circulaire heeft als doel om het proces te verduidelijken.

Deze circulaire vervangt de circulaire met kenmerk IENW/BSK-2018/45134 d.d. 1 april 2018. Wijzigingen die zijn opgenomen zijn:

1. De grondslag van het screeningsonderzoek door de AIVD is aangepast. Deze is meer aangepast aan de wijze waarop personen voor andere Kroonbenoemde functies van decentrale overheden worden gescreend.
2. De wijze van communicatie over de voordracht is gewijzigd.
3. Aan de circulaire is toegevoegd wat het proces is aangaande herbenoemingen.

¹ De waterschappen respectievelijk de provincies hebben hun eigen proces conform wettelijke vereisten ingericht. Zie ook stap 1 en 2 in deze circulaire.

4. Aan de circulaire is toegevoegd de mogelijkheden ten aanzien van waarnemingen van voorzitterschap van buiten het dagelijks bestuur (DB) en algemeen bestuur (AB) van het waterschap. Hierover bestond veel onduidelijkheid.
5. Benadrukt wordt dat iedere betrokken partij in alle te nemen stappen conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met gegevens moet omgaan.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Screeningsonderzoeken

Screeningsonderzoeken maken onderdeel uit van de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen (dijkgraven).

Onder screening wordt verstaan:

- Naslag bij de AIVD.
- Fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst.
- Justitiële screening door middel van het overleggen van een Verklaring Omrent het Gedrag (VOG).

De circulaire beoogt behulpzaam te zijn om de verschillende onderdelen van de screening op een goede wijze uit te kunnen voeren binnen het te doorlopen proces bij een benoeming van een nieuwe voorzitter.

Er vindt géén screening plaats ingeval van een herbenoeming van een voorzitter van een waterschap.

Kandidaten voor het ambt van waarnemend voorzitter (zowel van binnen als van buiten) van een waterschap worden evenmin gescreend, aangezien deze niet door de Kroon worden benoemd. Indien de waarnemend voorzitter op een later moment wordt voorgedragen als Kroonbenoemde voorzitter vindt alsnog screening plaats.

De uitslagen van de screenings worden mede in aanmerking genomen door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bij de beslissing om een kandidaat voor te dragen aan Zijne Majesteit de Koning voor Kroonbenoeming.

Procedure benoeming voorzitters van waterschappen

De benoemingsprocedure bestaat uit een aantal stappen op basis van artikel 46 van de Waterschapswet:

1. Proces van selectie door het algemeen bestuur van het waterschap.
2. Beschouwing door de gedeputeerde staten² naar aanleiding van de aanbeveling van een kandidaat door het algemeen bestuur van het waterschap.
3. Voordracht door de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan Zijne Majesteit de Koning en benoeming bij koninklijk besluit.

Benadrukt wordt dat de waterschappen in alle te nemen stappen conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met gegevens moeten omgaan.

Stap 1. Proces van selectie door het algemeen bestuur van het waterschap

Aan de benoeming van een voorzitter van een waterschap door de Koning en de doorzending van de aanbeveling van het algemeen bestuur van het waterschap daartoe door gedeputeerde staten aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat, gaat een proces van selectie vooraf. Dat wordt door het waterschap zelf, specifiek het algemeen bestuur, georganiseerd en doorlopen.

² Bij interprovinciale waterschappen worden die Gedeputeerde Staten bedoeld, zoals dit cf. art 164, lid 1 Waterschapswet over het toezicht is geregeld.

Een aantal waterschappen heeft deze procedure vastgelegd in een verordening. De aanbeveling wordt vaak voorbereid vanuit een speciaal voor dit doel ingestelde vertrouwenscommissie (niet wettelijk geregeld). Ook in het provinciaal reglement kunnen eisen worden gesteld met betrekking tot het benoemingsproces.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

In de vacaturetekst voor werving van de nieuwe voorzitter, die het waterschap uitzet, dient te worden vermeld dat een screening bij de Belastingdienst en AIVD zal worden uitgevoerd, zodat de sollicitant-kandidaat op de hoogte wordt gebracht van de procedure van screening. (Persoonsvertrouwelijke) gegevens die nodig zijn voor een dergelijke screening moeten bij de kandidaat worden opgevraagd door het waterschap. Het betreft: titel, naam, geboortedatum, geboorteplaats, woonadres en het burgerservicenummer.

Tevens wordt aan het waterschap gevraagd om in de vacaturetekst op te nemen dat de sollicitant een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG Natuurlijke Personen; screeningsprofiel Politieke ambtsdragers), afgegeven door de Dienst JUSTIS van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, moet overleggen. Iedere werkgever mag een werknemer vragen om een VOG te overleggen. De onmogelijkheid deze te overleggen is een valide weigeringsgrond om als sollicitant te worden toegelaten. De VOG wordt door de kandidaat opgevraagd. Bij de aanvraag van de VOG kan gebruik worden gemaakt van de 'spoedprocedure VOG'. De VOG wordt dan afgegeven binnen vijf werkdagen en wordt per reguliere post aan de kandidaat verzonden, mits er geen strafbare feiten ten aanzien van de kandidaat in het Justitieel Documentatie Systeem staan vermeld. De kandidaat overlegt de VOG aan het waterschap.

Op basis van de binnengekomen reacties en een eventuele verdere selectie die het waterschap aangewezen acht, komt het algemeen bestuur van het waterschap tot een aanbeveling (artikel 46 Waterschapswet).

Het algemeen bestuur zendt de aanbeveling vervolgens aan gedeputeerde staten. Met deze aanbeveling worden de gegevens die nodig zijn voor de screening bij Belastingdienst en AIVD meegestuurd. Daarnaast wordt het waterschap verzocht om in de aanbeveling aan te geven dat de voorgedragen kandidaat een VOG heeft overlegd.

De stukken voor (her)benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan gedeputeerde staten in een dichtgeplakte enveloppe voorzien van de naam en adres van de ontvanger en onder vermelding van "persoonlijk". Daarnaast kan het algemeen bestuur van het waterschap via de e-mail een bericht sturen aan de contactpersoon bij de provincie dat er vertrouwelijke post onderweg is, zónder het digitaal meesturen van de stukken.

Met het verzenden van de stukken aan gedeputeerde staten kan het algemeen bestuur kenbaar maken wie de kandidaat is. Echter moet hier een voorbehoud gemaakt worden. Zie hiervoor stap 2 en stap 3.

Stap 2. Beschouwing door de gedeputeerde staten naar aanleiding van de aanbeveling van een kandidaat door het algemeen bestuur van het waterschap

In artikel 46, derde lid, van de Waterschapswet is vastgelegd dat gedeputeerde staten nog een eigen beschouwing dienen toe te voegen aan de aanbeveling. Vervolgens dient deze beschouwing en de aanbeveling naar de minister van Infrastructuur te worden gestuurd. Bij de aanbeveling dienen ook inclusief persoonsvertrouwelijke gegevens van de voorgedragen kandidaat te worden verstrekt ten behoeve van de screening bij de Belastingdienst en AIVD, alsmede een mededeling over de afgifte van de VOG, tenzij er sprake is van een herbenoeming.

De stukken voor (her)benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en in afschrift aan het hoofd van de afdeling Klimaatadaptatie en Bestuur van het Directoraat-Generaal Water en Bodem in een dichtgeplakte enveloppe voorzien van de naam en adres van de ontvanger en onder vermelding van "persoonlijk". Daarnaast kan gedeputeerde staten via de e-mail een bericht sturen aan de contactpersoon bij het ministerie dat er vertrouwelijke post onderweg is, zónder het digitaal meesturen van de stukken. Zie hiervoor paragraaf over contact en informatie.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Stap 3. Voordracht door de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan Zijne Majesteit de Koning en benoeming bij koninklijk besluit

De tijd die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat nodig heeft voor de benoemingsprocedure, van binnenkomst van de aanbeveling inclusief de beschouwing van gedeputeerde staten tot het verzenden van het afschrift van het Koninklijk besluit, bedraagt ongeveer acht weken. De doorlooptijd van de benoeming is aanzienlijk langer indien dit in een recesperiode³ van de minister valt. De doorlooptijd kan hierdoor met enkele weken worden verlengd. Benadrukt wordt aan het waterschap om hiermee rekening te houden bij het bepalen van de beoogde ingangsdatum van de benoeming.

Screening:

Na een aanbeveling tot benoeming, vóór de voordracht aan de Koning, vindt de screening plaats. Het verzoek wordt gedaan namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan het ministerie van Financiën (Belastingdienst) en aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (AIVD):

- Belastingdienst: fiscaal onderzoek (inzake bestuurlijke boeten als bedoeld in hoofdstuk VIIIA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en inzake strafbeschikkingen als bedoeld in artikel 76 van die wet);
- AIVD; naslag bestanden (artikel 62 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017⁴).

Geen bezwaar tegen de voordracht:

Indien de minister van Infrastructuur en Waterstaat van oordeel is dat er geen bezwaren zijn die de voordracht in de weg staan, draagt de minister de kandidaat voor aan de Koning (artikel 46 Waterschapswet).

Bezwaar tegen de voordracht:

Indien de minister van Infrastructuur en Waterstaat van oordeel is dat de op aanbeveling voorgestelde persoon ongeschikt is, verzoekt de minister het algemeen bestuur van het waterschap een nieuwe aanbeveling te doen (artikel 46 waterschapswet). Het waterschap (ter attentie van de secretaris-directeur) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning) worden hiervan in kennis gesteld.

³ Recesperiodes worden vermeld op https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/recessen

⁴ De Wet op de inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017 (WIV 2017) is in het Staatsblad gepubliceerd (Stb. 2017, 317) en in werking getreden op 26 juli 2017 bij koninklijk besluit. Artikel 62 van die wet is de grondslag voor de genoemde naslag.

Benoeming en herbenoeming:

Op grond van artikel 46, eerste lid, van de Waterschapswet wordt een voorzitter van een waterschap bij koninklijk besluit benoemd of herbenoemd, voor een periode van zes jaar.

De voorzitter van een waterschap kan één of meerdere keren voor een zelfde periode worden herbenoemd.

Van de benoeming wordt een afschrift van het koninklijk besluit gezonden aan de aanbevolen kandidaat voorzitter, het desbetreffende waterschap (ter attentie van de secretaris-directeur) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning).

In het geval van een herbenoeming wordt een afschrift van het koninklijk besluit gezonden aan de voorzitter, het desbetreffende waterschap en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen.

Ingangsdatum benoeming:

Na ondertekening van het koninklijk besluit door de Koning en contrasignering door de minister van Infrastructuur en Waterstaat is de (her)benoeming definitief. Met ingang van de benoemingsdatum is de voorzitter van het waterschap in functie, ook indien de beëdiging nog niet heeft plaatsgevonden.

Beëdiging:

Conform artikel 50 van de Waterschapswet legt de voorzitter in handen van de commissaris van de Koning dan wel - indien het een interprovinciaal waterschap betreft - van onze daartoe in het reglement aangewezen commissaris van de Koning, de eed (verklaring en belofte) af.

De beëdiging door de commissaris van de Koning van de desbetreffende provincie gebeurt in de praktijk bij gelegenheid van de installatie van de voorzitter bij het waterschap. Dit gebeurt op of zo spoedig mogelijk na de benoemingsdatum. Bij herbenoeming vindt opnieuw beëdiging plaats zoals hiervoor beschreven.

Schorsing, plaatsvervangend, waarneming en ontslag:

De voorzitter van het waterschap kan bij koninklijk besluit worden geschorst en ontslagen (artikel 46 Waterschapswet).

Procedure schorsing:

Volgens artikel 46 van de Waterschapswet kan een voorzitter van een waterschap bij koninklijk besluit worden geschorst. Volgens artikel 4.2.18 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers kan een schorsing plaatsvinden in het belang van een goede uitoefening van het ambt. Het koninklijk besluit moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- Het tijdstip waarop de schorsing ingaat;
- Een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de duur van de schorsing;
- Het motief van de schorsing.

Deze artikelen komen grotendeels overeen met de bepalingen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Artikel 4.2.18 betreft de schorsing. Deze vindt in beginsel slechts plaats nadat de voorzitter in de gelegenheid is gesteld door de minister te worden gehoord. Een voorzitter kan worden geschorst:

- a. wanneer tegen hem volgens de ter zake geldende bepalingen van het Wetboek van Strafvordering een bevel tot inverzekeringstelling of voorlopige hechtenis ten uitvoer wordt gelegd;
- b. wanneer tegen hem een strafrechtelijke vervolging wegens misdrijf wordt ingesteld;

Bestuurskern

Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

c. in andere gevallen waarin schorsing wordt gevorderd door het belang van de dienst.

Bestuurskern
Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Plaatsvervanging en waarneming

Aanwijzing plaatsvervangend voorzitter:

Over vervanging van de voorzitter is het volgende geregeld in de Waterschapswet (artikel 51a): Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter en indien in de aanwijzing daarvan is voorzien bij het reglement van de plaatsvervangend voorzitter wordt het ambt van voorzitter waargenomen door een, door het dagelijks bestuur aan te wijzen, ander lid van dat bestuur.

Het waterschap heeft al dan niet een reglement (vastgesteld door de provinciale staten van de toezichthoudende provincie), waarin de wil tot uitdrukking is gebracht (en daarmee van provinciale staten) dat een plaatsvervangend voorzitter wordt aangewezen door het algemeen bestuur van het waterschap.

Aanwijzing waarnemend voorzitter (geen lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur):

In het geval van een waarneming geldt de volgende regelgeving. Het is mogelijk om een lid van het dagelijks bestuur te benoemen dat niet afkomstig is uit het algemeen bestuur.

Gedeputeerde staten moeten dan op basis van artikel 41, derde lid, Waterschapswet, in samenhang met een eigen artikel in het reglement van het waterschap, dat hierop ziet, ontheffing verlenen. Het is wel nog steeds het algemeen bestuur dat dan het lid van het dagelijks bestuur benoemt. Vervolgens kan dit (duale) lid van het dagelijks bestuur worden aangewezen als waarnemend voorzitter.

Binnen deze kaders kan men gezamenlijk zoeken naar een oplossing.

Procedure ontslag:

De voorzitter wordt op grond van artikel 4.2.19 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers op eigen verzoek bij koninklijk besluit ontslagen. Deze ontslagaanvraag dient aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat te worden toegezonden.

Als de voorzitter van een waterschap de leeftijd van 70 jaar bereikt, wordt hem of haar met ingang van de eerste dag van de maand volgende op die waarin hij de leeftijd van 70 jaar heeft bereikt, bij koninklijk besluit eervol ontslag verleend.

De voorzitter van een waterschap kan ook op andere gronden worden ontslagen. In artikel 4.2.19 van het hiervoor genoemde Rechtspositiebesluit zijn deze ontslaggronden opgenomen.

Tijdens een recesperiode⁵ van de minister kan de gemiddelde doorlooptijd van de ontslagprocedure van 7 weken met enkele weken worden verlengd. Benadrukt wordt dat waterschappen hiermee rekening moeten houden bij het bepalen van de beoogde ingangsdatum van het ontslag.

⁵ Recesperiodes worden vermeld op https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/recessen

Contact en informatie

Voor vragen, informatie en afstemming kan contact worden opgenomen met het hoofd van de afdeling Klimaatadaptatie en Bestuur van het Directoraat-Generaal Water en Bodem op het volgende emailadres:
PostbusSecretariaatAWV@minienw.nl

Bestuurskern

Directie Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

Bijlage 2: Notitie BZK

notitie

Benoemingsprocedures van dijkgraven

Aanleiding

- Overleg van de minister van BZK met de Kring van Commissarissen van de Koning (hierna: de Kring) van 21 november 2022 waarbij knelpunten bij de benoemingsprocedure van dijkgraven door de Kring zijn aangekaart.
- Ambtelijk overleg BZK en I&W over de benoemingsprocedures.

1. Ervaringen met de benoemingsprocedure

Onderstaande aandachtspunten hebben BZK bereikt via de Kring. Momenteel gaat de Unie van Waterschappen na of deze signalen worden herkend door dijkgraven en of zij nog andere knelpunten met betrekking tot de benoemingsprocedure (hebben) ervaren:

- Dijkgraven ervaren een onnodig lange doorlooptijd en rommelige procedures bij hun benoeming en ontslag. Een combinatie van factoren ligt hieraan ten grondslag, zoals het gebrek aan ervaring met procedures van dijkgraafbenoemingen bij I&W (mede door personele wisselingen) en lange doorlooptijden voor de afronding van benoemings-KB's;
- De rol van particuliere bureaus bij de benoemingsprocedure vinden kandidaten soms ongemakkelijk, omdat het onbekend is hoe met hun informatie (CV's, motivatiebrieven en VOG's) wordt omgegaan. Ook krijgen kandidaten soms niet of nauwelijks te horen waarom zij niet worden geselecteerd.

2. Verschillen in procedures

Naar aanleiding van deze signalen heeft een ambtelijk overleg plaatsgevonden tussen BZK en I&W. Daaruit bleek dat de signalen over de benoemingsprocedures het ministerie van I&W niet bereiken en dus niet worden herkend. Daarnaast zijn in dat overleg verschillen met de procedure voor burgemeestersbenoemingen besproken die uit de circulaires naar voren komen. In hoofdlijnen zijn de volgende verschillen in benoemingsprocedures geïventariseerd:

- Uniformiteit tegenover lokale verschillen
- Screening
- Ondersteuning en begeleiding
- Rol commissaris van de Koning;
- Communicatie;
- Klankbordgesprekken en herbenoemingsprocedures.

Ruimte voor lokale verschillen

Opvallend is dat de procedure op hoofdlijnen is uitgewerkt met veel ruimte voor lokale verschillen. De circulaire voor de benoeming van dijkgraven stelt dat waterschappen hun eigen proces hebben ingericht. Ook de provincies kunnen regelgeving hebben opgesteld met betrekking tot de benoeming van een dijkgraaf in desbetreffende provincie. Het waterschap komt tot een selectie, maar hoe zij dat doet en welke waarborgen rond bijvoorbeeld geheimhouding gelden blijft ongenoemd. Hierdoor kunnen lokale verschillen ontstaan tussen de benoemingsprocedures voor hetzelfde ambt.

Dit staat in contrast met de uniformiteit van de procedure voor burgemeesters waarbij de circulaire als basis dient.

- Dit kan tot onduidelijkheid leiden voor AB en sollicitanten over een procedure.
- De toetsing en kwaliteitsborging voor hetzelfde ambt kan tussen waterschappen verschillen.
- Er kan onduidelijkheid ontstaan over de geheimhouding binnen een procedure terwijl die van groot belang is voor sollicitanten.

Datum

15 maart 2023

Kenmerk

2023-0000148443

Screening

Kandidaat-dijkgraven worden gevraagd om een VOG van Justis aan te vragen. Deze wordt aan de vertrouwenscommissie van het AB voorgelegd. Voor burgemeesters geldt dat de cvdK justitiële antecedenten opvraagt en deze niet deelt met de vertrouwenscommissie.

Hoewel de procedures van benoeming van enerzijds cvdK's en burgemeesters enerzijds en dijkgraven anderzijds in de praktijk uit elkaar lopen, stelt de circulaire Benoeming voorzitters van waterschappen duidelijk dat dit qua screening niet de bedoeling was:

" De grondslag voor deze circulaire is de wijziging van de Waterschapswet per 1 februari 2016 die verplicht tot het uitvoeren van een fiscaal onderzoek (artikel 46, zesde lid) en de ervaringen die zijn opgedaan bij benoemingen sindsdien. Achtergrond van deze wijziging is de wens om de Kroonbenoemde functies van decentrale overheden (commissaris van de Koning, burgemeester en voorzitter van een waterschap) op een gelijke wijze te screenen. Deze circulaire heeft als doel om het proces te verduidelijken."

- Dit is een moeilijk uitlegbaar verschil in methodiek tussen de benoeming van kroonbenoemde bestuurders.
- VOG-gegevens worden gedeeld met meerdere personen (in ieder geval) binnen een VC tegenover het opvragen van justitiële gegevens door slechts één cvdK.

Ondersteuning en begeleiding

Voor benoemingsprocedures voor dijkgraven is het onduidelijk wie verantwoordelijk is voor het voorbereiden van het proces en de ondersteuning. Waar griffiers die rol op zich nemen bij benoemingen van burgemeesters en cvdK, komt voor dat externe bureaus deze rol op zich nemen bij benoemingen van dijkgraven en toegang krijgen tot vertrouwelijke informatie, zoals CV's, motivatiebrieven en uitslagen van de screenings.

- De benoeming van politieke ambtsdragers loopt het risico een markt te worden, waarbij rollen en verantwoordelijkheden kunnen verschillen per procedure (zie boven).
- Persoonsgegevens komen in bezit van partijen buiten het waterschap.

Rol commissaris van de Koning

De cvdK heeft een andere rol in het benoemingsproces. Bij de benoeming van nieuwe dijkgraven dienen GS eigen beschouwing toe te voegen aan de aanbeveling door AB. De cvdK kan formeel dus pas nadat AB een aanbeveling heeft opgesteld een beschouwing geven. Bij burgemeestersbenoemingen ziet de cvdK toe op een ordentelijk verloop van de procedure. Deze ontvangt sollicitaties, vraagt justitiële antecedenten op, maakt een eerste selectie van geschikte kandidaten en kan de VC indien noodzakelijk adviseren.

- Er is geen selectie op geschiktheid aan de voorkant door de cvdK bij dijkgraven zoals die bij burgemeesters bestaat; dit moet een VC dus zelf doen.

Datum

15 maart 2023

Kenmerk

2023-0000148443

Communicatie

Voor beide benoemingsprocedures geldt dat de aanbevolen kandidaat openbaar wordt gemaakt nadat respectievelijk de gemeenteraad en AB hierover hebben besloten. Dit is dus voordat zij zijn gescreend door respectievelijk de minister van BZK en I&W. In het geval van dijkgraven geldt ook nog dat GS hun beschouwing nog moet opstellen nadat de kandidaat bekend is. Dat kost veel extra tijd, terwijl de drempel om een bezwaar te maken hoog ligt.

- De bewegingsruimte voor GS is zeer klein, omdat de buitenwacht ervanuit gaat dat de bekend gemaakte persoon het wordt. Afwijken van de aanbeveling is schadelijk voor de kandidaat en mogelijk het waterschap.
- Dit is vergelijkbaar met de beperkte ruimte die een minister heeft om af te wijken van de aanbevolen kandidaat voor het burgemeesterschap, bijvoorbeeld op basis van de resultaten van de screening.

Klankbordgesprekken en herbenoemingsprocedures

De herbenoeming van dijkgraven is zeer summier opgenomen in de circulaire, voornamelijk dat dit gebeurt bij Koninklijk Besluit. Over klankbordgesprekken tussen AB en dijkgraaf wordt niets geschreven, noch over de herbenoemingsprocedure. Bij burgemeesters staan de gesprekken en de relatie tot de herbenoeming wel beschreven. Op basis van recente casuïstiek over herbenoemingen wil BZK het belang van deze gesprekken nadrukkelijker beschrijven in de circulaire.

- Net als bij burgemeesters kan het ontbreken van goed gevoerde en goed gedocumenteerde klankbordgesprekken leiden tot onverwachte situaties waarbij een dijkgraaf niet wordt aanbevolen voor herbenoeming. Een (niet-)herbenoeming dient een solide basis te hebben gebouwd op een dossier van de hele ambtstermijn. Klankbordgesprekken zijn hiervoor fundamenteel voor beide groepen.

3. Noties over de relatie met de commissaris van de Koning

Ondersteuning bij een benoemingsprocedure

De kabinetschef of provinciale organisatie kan, gezien de ervaring met burgemeestersbenoemingen, een rol spelen in het ondersteunen van de VC bij een dijkgraafbenoeming. In sommige provincies is er standaard veel contact en ondersteuning bij een (her)benoemingsprocedure, wat in het algemeen bijdraagt aan een soepele uitvoering van de procedure. De circulaire voor de (her)benoeming van burgemeesters is daarin instrumenteel.

Klankbordgesprekken dijkgraaf

Ook na de benoeming is in veel provincies de relatie cvdK-dijkgraaf de afgelopen periode geïntensiveerd. Zo voert een aantal commissarissen van de

Koning klankbordgesprekken met dijkgraven, vaak in aanvulling op jaargesprekken met het Algemeen Bestuur. De reden is vaak dat een dijkgraaf niet een andere voor de hand liggende gesprekspartner heeft over diens loopbaanbegeleiding.

Bijkomend voordeel is dat tijdens deze gesprekken over en weer ook thema's als ontwikkelingen in het openbaar bestuur, integriteit en ondermijning aan de orde komen. Van verschillende dijkgraven is te horen dat deze contacten als waardevol worden ervaren.

Datum

15 maart 2023

Kenmerk

2023-0000148443

Benoeming waarnemend dijkgraaf

Voor de benoeming van een waarnemend dijkgraaf is nagenoeg niets geregeld in de Waterschapswet. In 2019 is in Zuid-Holland na het aftreden van een dijkgraaf een werkwijze ontwikkeld waarin de cvdK een waarnemer zocht en aan het waterschap voorstelde, waarbij het waterschap de door de cvdK voorgestelde benodigde besluiten nam. Dit gebeurde in overleg en afstemming met het ministerie van I&W. Die werkwijze is door twee andere provincies deels overgenomen bij benoemingen van waarnemend dijkgraven waar zij mee te maken kregen.

In 2020 is door het ministerie van I&W het initiatief genomen voor het schrijven van een wetsvoorstel waarbij de cvdK (als rijksorgaan) de bevoegdheid krijgt een waarnemend dijkgraaf te benoemen. Aanleiding zou zijn dat het de 'truc' zoals hierboven beschreven een paar keer is voorgekomen. Het wetsvoorstel was al in een vergevorderd stadium van ambtelijke voorbereiding, maar is uiteindelijk niet verder gebracht na personele wisselingen binnen I&W.

4. Acties

In het licht van het vorengaande willen de volgende vervolgacties uitvoeren in samenwerking met de Unie en de Kring:

1. De ervaringen verifiëren bij dijkgraven via de Unie van Waterschappen en bij de Kring met deze notitie.
2. BZK en I&W werken manieren uit om de procedure te verbeteren, waar nodig gelijk te trekken en knelpunten te mitigeren. Eventueel wordt de (nu informele) rol van de cvdK daarbij betrokken. Dit leidt tot een bestuurlijk overleg tussen beide ministers waarin de verbeteringen worden bekrachtigd.
3. Met I&W wordt bezien of en zo ja, wanneer de bevoegdheid tot het voorzien door de cvdK in een waarnemend dijkgraaf wettelijk kan worden verankerd.

Bijlage 3: Notitie UvW

= | P ñ | O Ψ ρ Ж Б Ы ĩ | i Ь Ы φή ή Ξ Υ Φ Ψ Ж x % Φ Ψ Ж W / H H H P

Aanleiding

In de afgelopen periode zijn er verschillende signalen ontvangen vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), vanuit een aantal waterschappen en vanuit de Kring van Commissarissen van de Koning (CdK) over knelpunten bij de (her)benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen (dijkgraven en watergraven). Hoewel veel (her)benoemingsprocedures goed verlopen, wordt in deze notitie ingegaan op de gesignaleerde knelpunten en mogelijke oplossingen met als doel de (her)benoemingsprocedure waar mogelijk en zinvol verder aan te scherpen.

De volgende knelpunten zijn genoemd:

- De rol van particuliere werving- en selectiebureaus bij de benoemingsprocedure. Deze rol vinden kandidaten soms ongemakkelijk. Voor kandidaten is niet altijd duidelijk wie selecteert (longlist/shortlist). Ook blijft voor kandidaten onduidelijk hoe met hun gegevens (cv's, motivatiebrieven en VOG's) wordt omgegaan en zij krijgen soms niet of nauwelijks te horen waarom zij niet worden geselecteerd;
- Voorzitters ervaren een onnodig lange doorlooptijd en rommelige procedures bij hun (her)benoeming en ontslag;
- Er is geen rol van een neutrale buitenstaander zoals de CdK dat is bij de (her)benoemingsprocedure van een burgemeester;
- Waterschappen doen beperkt ervaring op met (her)benoemingsprocedures van voorzitters.
- Het ontbreken van een heldere procedure bij instelling van een waarnemend voorzitter.

Met de ministeries van IenW en BZK is de afgelopen maanden nader ingezoomd op deze knelpunten.

Huidige procedure

In 2019 heeft het ministerie van IenW een circulaire over de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen uitgebracht. De aanleiding daarvoor was een wijziging van de Waterschapswet, die verplicht tot het uitvoeren van fiscaal onderzoek en de ervaringen die daarmee bij benoemingen zijn opgedaan. In deze circulaire is de benoemingsprocedure van voorzitters beschreven zoals vastgelegd in artikel 46 van de Waterschapswet met daarbij op alle te nemen stappen een nadere toelichting (zie bijlage 1).

Het ministerie van BZK heeft in maart 2023 een analyse gemaakt waaruit blijkt dat de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen op onderdelen afwijkt van de benoemingsprocedure van burgemeesters en CdK's. De ministeries van BZK en IenW onderzoeken hoe de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen (verder) kunnen worden gestroomlijnd.

Knelpunten

De knelpunten in de benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen zijn samen te vatten in twee onderwerpen:

1. Werving en selectie kandidaten
2. Procedure (her)benoeming en ontslag

1. Werving en selectie kandidaten

Knelpunten

De meeste waterschappen besteden de werving van een nieuwe voorzitter uit aan een extern (particulier) werving- en selectiebureau. De rol van zo'n werving- en selectiebureau is voor kandidaten niet altijd duidelijk en de informatievoorziening laat soms te wensen over.

De secretaris-directeur van het waterschap speelt – mede gelet op het monistische karakter van een waterschap – een belangrijke rol in de benoemingsprocedure. De secretaris-directeur heeft de regie op het proces en is in de praktijk adviseur van de voorzitter van de benoemingscommissie richting het werving- en selectiebureau. Bij gemeenten en provincies wordt de begeleiding van de werving van een nieuwe burgemeester door het kabinet van de CdK en van een nieuwe CdK door een speciale afdeling binnen het ministerie van BZK uitgevoerd.

Daarnaast werken gemeenten en provincies bij het zoeken naar een nieuwe burgemeester respectievelijk CdK met een modelprofiel schets (met onder andere uniforme selectiecriteria), die op de specifieke situatie wordt toegespitst. Deze profiel schetsen worden vastgesteld door Gemeenteraden respectievelijk Provinciale Staten. Bij een burgemeestersvacature gebeurt dat in afstemming met (het kabinet van) de CdK.

Bij een vacature van een voorzitter van een waterschap wordt door het Algemeen Bestuur ook een profiel schets opgesteld, maar ontbreekt een model (en daarmee uniformiteit) en is er geen rol weggelegd voor de CdK (blik van buiten ontbreekt). In de praktijk blijken de profielen voor nieuwe voorzitters dan ook per waterschap uiteen te lopen. Bij de CdK's bestaat nu het gevoel dat hun huidige rol bij de benoeming van voorzitters van een waterschap niet méér is dan het plaatsen van een handtekening bij het kruisje bij de voordracht aan de Kroon.

Oplossingen

Een aantal oplossingsrichtingen is mogelijk:

1. De huidige benoemingsprocedure optimaliseren door te werken met een model profiel schets, een aangescherpte procesbeschrijving, scherpere aanbesteding van het werving- en selectiebureau en eventueel ondersteuning van de Unie in het werving- en selectieproces;
2. De CdK een nadrukkelijker rol geven in de (her) benoemingsprocedure van voorzitters. Net als bij burgemeestersbenoemingen kan de CdK zorgen voor de nodige objectiviteit en zorgvuldigheid in het selectieproces. Specifiek ten aanzien van:
 - het helpen opstellen van de profiel schets (blik van buiten);
 - de ontvangst van de brieven;
 - de voorselectie.Aan de CdK kan een vergelijkbare rol worden toegekend bij het aanstellen van een waarnemend voorzitter zoals die nu al bestaat bij het aanstellen van een waarnemend burgemeester.
3. De (her)benoeming organiseren via het ministerie van BZK vergelijkbaar met de (her)benoeming van een CdK.

Oplossingsrichting 2 lijkt de beste oplossing te bieden voor de gesignaleerde knelpunten. Oplossingsrichting 1 lost het knelpunt van het ontbreken van de 'blik van buiten' niet op. Ook wordt het probleem van het te sporadisch doorlopen van deze aparte procedure niet echt opgelost. Bij oplossingsrichting 3 wordt de procedure gelijkgeschakeld met die van de CdK die bijvoorbeeld ook een de rol van 'rijksheer' heeft, en waarbij de vraag is of dit past in het huidige waterschapsmodel. Bovendien staat het ministerie van BZK vrij ver af van de waterschappen.

De rol die (het kabinet van) de CdK in oplossingsrichting 2 krijgt past goed bij de rol die deze nu al heeft bij de (her)benoeming van een burgemeester. Voordeel is ook dat de procedure dan in 'publieke

handen' is. Deze rol van de CdK past ook bij de toezichhoudende rol van de provincies op de waterschappen. Het sluit ook aan op bijvoorbeeld de voortgangsgesprekken die sommige voorzitters nu al hebben met de CdK. Dit is voor de voorzitters ook rechtspositioneel belangrijk, bijvoorbeeld in het kader van herbenoeming.

Met oplossingsrichting 2 wordt de rol van de CdK bij screeningsonderzoeken gelijk getrokken voor benoemingsprocedures van burgemeesters én voorzitters. Onder screeningonderzoeken wordt verstaan:

- Naslag bij de AIVD (Waterschapswet, artikel 46, zesde lid);
- Fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst (Waterschapswet, artikel 46, zesde lid);
- Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).

De eerste twee onderzoeken worden op dit moment uitgevoerd door de minister van BZK respectievelijk IenW. De VOG wordt door kandidaat-burgemeesters verstrekt aan de CdK, terwijl de VOG door kandidaat-voorzitters van waterschappen wordt verstrekt aan de vertrouwenscommissie. Dit betekent dat de VOG van een kandidaat-voorzitter breder wordt verspreid dan van een kandidaat-burgemeester.

Met oplossingsrichting 2 komt de provincie – in de praktijk (het kabinet van) de CdK – weer in beeld, waar in de afgelopen jaren de rol van de provincie als toezichhouder op de waterschappen juist kleiner is geworden. Dat zou er voor kunnen pleiten om 'het eigene' van de waterschappen te koesteren en de benoemingsprocedure niet gelijk te trekken met die van burgemeesters. De toenemende relevantie van het werk van de waterschappen en de politisering van het waterschapsbestuur vragen echter om een zorgvuldige en professionele benoemingsprocedure van de voorzitter van het waterschap. Het meer gelijk trekken met de benoemingsprocedure van burgemeesters sluit daar goed bij aan.

2. Procedure (her)benoeming en ontslag

Knelpunt

Vanuit verschillende waterschappen is aangegeven dat voorzitters rommelige procedures en lange doorlooptijden ervaren bij hun (her)benoeming of ontslag. Een combinatie van factoren ligt hieraan ten grondslag, zoals het gebrek aan ervaring met procedures van benoemingen bij IenW en provincies en lange doorlooptijden voor de afronding van (her)benoemings-KB's.

Oplossingen

In het verleden is in een aantal gevallen de benoemingsprocedure niet goed verlopen. Het ministerie van IenW heeft daarop de procedure (via de aangescherpte circulaire Benoeming voorzitters van waterschappen) aangescherpt. Ook intern zijn bij het ministerie van IenW maatregelen getroffen. Sindsdien verloopt de benoemingsprocedure beter.

Aanvullend kan het ministerie van IenW nog het volgende doen:

- Onderzoeken of de doorlooptijd van circa acht weken anders kan worden ingericht en daardoor worden verkort;
- Werken met een rooster van aftreden van voorzitters. Dit helpt bij het vroegtijdig aandacht vragen bij de waterschappen over de herbenoemingsprocedure;
- Actualiseren van de circulaire 'Benoeming voorzitters van waterschappen' (2019) en deze circulaire wederom onder de aandacht van de waterschappen brengen. Gedacht wordt o.a. aan een processchema met de benoemingsprocedure, inclusief de screeningonderzoeken;
- Vooruitlopend op het actualiseren van de hiervoor genoemde circulaire heeft het ministerie van IenW inmiddels een nieuwe postbus in de lucht waar waterschappen terecht kunnen voor vragen,

informatie en afstemming over de benoemingsprocedure. De naam van deze postbus luidt: waterschappen@minienw.nl en zal actief naar de waterschappen worden gecommuniceerd.

De waterschappen kunnen zelf ook scherper op het proces letten. Betere communicatie over de voordrachten en tijdig informeren van het ministerie van IenW, en waar nodig de Unie inschakelen.

Opgemerkt wordt dat met de oplossingsrichting 2 onder knelpunt 1, 'Selectie kandidaten', aan de meeste hier geschetste knelpunten tegemoet wordt gekomen.

Conclusie

Met deze notitie wordt een aantal oplossingsrichtingen voor de gesignaleerde knelpunten aangereikt. De hoofdvraag is of we deze verbeteringen in de huidige werkwijze willen aanbrengen, of de benoemingsprocedure meer gelijk willen trekken met de benoemingsprocedure van burgermeesters waarbij de CdK een nadrukkelijker rol krijgt.

Vervolg

De behandeling van deze notitie is als volgt:

- Bespreken in Kring Voorzitters van Waterschappen op 4 december 2023.
- Bepalen vervolg in het Uniebestuur.

Bijlage 4: Notitie UvW

(Her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen: Ervaringen met het ministerie van IenW

Vraagstelling

In de Kring Directeuren van Waterschappen (KDW) van afgelopen november (2023) hebben we gesproken over de (her)benoemingsprocedure van voorzitters van dijkgraven. Ook in de Kring van Dijkgraven is hier eind vorig jaar over gesproken, en ook daar waren de meningen verdeeld over de gesignaleerde knelpunten bij deze procedure en mogelijke oplossingsrichtingen. Eén van de gesignaleerde knelpunten in het gesprek in zowel onze KDW als in de Kring van Dijkgraven was het interne proces bij het ministerie van I&W over de administratieve afhandeling van de (her)benoemingsprocedure (traag, te laat, slordig, etc.).

Het Uniebestuur heeft afgelopen maand besproken hoe ze verder willen omgaan met de opbrengst van de gesprekken in beide kringen. Omdat niet helder was of de voorbeelden die werden genoemd over het interne proces bij I&W ook recente voorbeelden waren, of voorbeelden van langer geleden, ook omdat I&W een jaar of twee geleden het interne proces hiervoor heeft verbeterd, heeft het Uniebestuur gevraagd om een inventarisatie bij de secretaris-directeuren van de ervaringen van de afgelopen drie jaar. Volgens onze inventarisatie is bij jullie waterschap de afgelopen drie jaar sprake geweest van een benoeming of herbenoeming van een dijkgraaf of watergraaf, vandaar de vraag aan jullie:

Hoe heb je het handelen van het ministerie van IenW ervaren bij de (her)benoeming van je voorzitter? Heb je wanneer je niet tevreden was, dit bij het ministerie kenbaar gemaakt?

Reacties

1. Bij mijn weten hebben we geen moeite gehad met de rol van I&W.
2. Het waterschap heeft zowel in de procedure met de provincie als met I&W geen problemen ondervonden, noch qua inhoud noch qua procesgang en ook niet qua tijdigheid.
3. De 2e herbenoeming van de dijkgraaf liep in elk opzicht voorspoedig.
4. Wij hebben eveneens geen enkel probleem ondervonden met I&W of de provincie bij de selectie- en benoemingsprocedure van onze huidige dijkgraaf.
5. Bij ons prima verlopen.
6. We hebben bij onze herbenoemingsprocedure ook geen problemen ervaren met de provincie of met het ministerie van I&W. Het verliep heel soepel. De beschikbare handleiding was daarbij ook heel duidelijk.
7. Bij de herbenoeming van de dijkgraaf hebben wij geen negatieve ervaringen gehad.
8. Bij de afronding van de procedure in de overdracht van de ene naar de andere medewerker bij I&W ging het bij ons niet helemaal goed. Hier is excuus voor aangeboden. Verder liep het proces bij ons goed.

9. Ik heb vooral de herbenoeming van de vorige dijkgraaf als heel traag en moeizaam ervaren. De uiteindelijke herbenoemingsbrief kwam binnen heel kort voorafgaand aan de AB-vergadering die lang van te voren gepland was.

De benoeming van de huidige dijkgraaf ging procedureel goed en vlotter maar ook hier moesten we veel achteraan bellen.

Ik heb dus vooral vragen over helderder communicatielijnen en planning/deadlines.

10. Wij hebben voorafgaand aan de benoemingsprocedure voor de nieuwe dijkgraaf reeds voor de voordracht contact opgenomen met de verantwoordelijke directeur van I&W en zijn de planning en de contactpersonen, inclusief escalatieniveaus doorgenomen.

Tijdens het procedureel deel bij I&W is er vervolgens met regelmaat contact onderling geweest om de procedure te borgen. Eén en ander heeft er toe geleid dat I&W zonder problemen binnen de geplande tijd tot de benoeming van de nieuwe dijkgraaf is gekomen.

We hebben wel geconstateerd dat de dijkgraaf zélf pas geruime tijd na de installatie vanuit I&W de bevestiging van de aanstelling heeft ontvangen.

Bijlage 5: Circulaire BZK

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Circulaire benoeming, klankbordgesprekken en herbenoeming burgemeester

Circulaire benoeming, klankbordgesprekken en herbenoeming burgemeester

Doelstelling

Bekendmaken van beleid

Juridische grondslag

Wet van 4 november 2015 (Stb. 2015, 426) houdende wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet, de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Waterschapswet, Kamerstukken II 2012/13, 33 691, nr. 3, blz. 7

Relaties met andere circulaires

Circulaire wijzigingen in de Gemeentewet van 7 december 2015

De circulaire benoeming, functioneringsgesprekken en herbenoeming burgemeester van 10 juli 2012 komt te vervallen

Ingangsdatum

1 oktober 2017

Geldig tot

Nader bericht

Leeswijzer

In **blauw** is toelichting opgenomen

Hierbij doe ik u de vernieuwde circulaire benoeming, herbenoeming en klankbordgesprekken burgemeester toekomen. Ten opzichte van de oude circulaire uit 2012 zijn er belangrijke wijzigingen.

In de eerste plaats zijn in deze circulaire de wijzigingen van de Gemeentewet die per 1 februari 2016 in werking zijn getreden verwerkt.¹

De belangrijke wijzigingen die hieruit voortvloeien zijn de volgende:

- Voorafgaand aan het overleg met de commissaris stelt de raad het college in de gelegenheid zijn wensen en bedenkingen ten aanzien van de profielschets kenbaar te maken (artikel 61, tweede lid, van de Gemeentewet).
- Ook de voorbereiding van de aanbeveling tot herbenoeming van de burgemeester dient door een vertrouwenscommissie te geschieden (artikel 61a, vierde lid, van de Gemeentewet).
- Op de stemming inzake de aanbeveling tot benoeming, herbenoeming en ontslag van de burgemeester is artikel 31 van de Gemeentewet van toepassing verklaard, waarmee deze schriftelijk geschieden en daarmee geheim zijn.
- Met betrekking tot de installatie van de nieuwe burgemeester is vastgelegd dat deze de eed (verklaring en belofte) ten overstaan van de raad, in handen van de commissaris aflegt.

In de tweede plaats is naast deze circulaire tevens de *Handreiking Burgemeesters, benoeming, herbenoeming, klankbordgesprekken en afscheid* (hierna: handreiking), geheel vernieuwd. Deze handreiking is complementair aan deze circulaire en bevat naast tips nog verdere procesinformatie. Deze handreiking is te vinden op de website www.politiekeamtsdragers.nl.

In de derde plaats is van de gelegenheid gebruik gemaakt om op grond van de praktijkervaringen in de afgelopen jaren een aantal aanpassingen aan te brengen ter verduidelijking van de diverse stappen in de procedure.

In de vierde plaats is in de omkaderde blokken in de tekst een geactualiseerde toelichting op de artikelen opgenomen.

In de vijfde plaats zijn bij deze circulaire bouwstenen voor een verordening op de vertrouwenscommissie gevoegd.

¹ Wet van 4 november 2015 (Stb. 2015, 426) houdende wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet, de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Waterschapswet.

Ter toelichting nog het volgende. In de vorige versie van de circulaire werd de term functioneringsgesprek gebruikt voor het gesprek met de gemeenteraad over het functioneren van de burgemeester. Deze term past meer in een hiërarchische werkrelatie en is in die zin minder gelukkig en kan een verkeerde indruk wekken van het bedoelde karakter van deze gesprekken tussen de raad en de burgemeester. De gemeenteraad bespreekt het functioneren van de burgemeester als de bestuurlijke partner van de burgemeester. Zowel in deze circulaire als in de vernieuwde handreiking is daarom gekozen voor de term 'klankbordgesprek'. Hoewel het houden van klankbordgesprekken geen formeel wettelijk vereiste is, verdient het sterk de aanbeveling deze jaarlijks te laten plaatsvinden. De belangrijkste reden hiervoor ligt in het feit dat de praktijk uitwijst dat het als buitengewoon waardevol wordt ervaren om het functioneren regelmatig aan de orde te stellen in een gesprek tussen een afvaardiging uit de raad en de burgemeester. Het past ook in de invulling van goed en verantwoordelijk 'werkgeverschap' van de raad. Daarnaast bieden deze gesprekken en de daaruit voortvloeiende afspraken in de aanloop naar een eventuele herbenoeming, de basis om tot een goed onderbouwde aanbeveling tot herbenoeming te komen.

Deze circulaire kunt u ook vinden op www.politiekeamtsdragers.nl. Daar kunt u deze circulaire downloaden en desgewenst printen.

Op deze site vindt u ook alle actuele wet- en regelgeving, circulaire en brochures over politieke ambtsdragers voor het Rijk, de provincie, de gemeente, de waterschappen en ook voor het Koninkrijk en de BES-eilanden voor zover deze afkomstig is van het ministerie van BZK.

Inhoudsopgave

Procedure voor benoeming van een burgemeester	7
Procedure voor herbenoeming van de burgemeester	26
Voorbeeldbepalingen	38

Procedure voor benoeming van een burgemeester

I. De profielschets

1. In het kader van de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester stelt de gemeenteraad een profielschets op. Het college moet hierbij door de raad in staat worden gesteld, voorafgaand aan het overleg met de commissaris van de Koning, zijn wensen en bedenkingen met betrekking tot de eisen die aan de nieuwe burgemeester worden gesteld, kenbaar te maken. Dit vloeit voort uit artikel 61, tweede lid, van de Gemeentewet.
2. De profielschets maakt de eisen die aan de te benoemen burgemeester worden gesteld, kenbaar en wordt bij voorkeur op basis van een aantal bestuurscompetenties vastgesteld. De profielschets wijdt voldoende aandacht aan de taken en gewenste competenties van de nieuw te benoemen burgemeester op het gebied van integriteit en openbare orde en veiligheid. Het verdient aanbeveling dat suggesties van de betrokken partners uit de veiligheidsketen worden betrokken bij de opstelling van de profielschets op dit punt.
3. De profielschets wordt tijdens een openbare vergadering in de gemeenteraad besproken met de commissaris van de Koning en vervolgens vastgesteld. Mocht het overleg tussen de raad en de commissaris van de Koning niet tot overeenstemming leiden, dan geeft de commissaris van de Koning in de profielschetsvergadering aan welke eisen hij, in afwijking van de gemeenteraad, hanteert bij zijn beoordeling van de kandidaten.
4. De profielschets en het verslag van de profielschetsvergadering worden samen met de overige informatie over de vacature en de procedure door het kabinet van de commissaris van de Koning beschikbaar gesteld, zodra de vacature is opengesteld.

Toelichting

In blauw is toelichting opgenomen.

De profielschets

De profielschets geeft kandidaten zicht op de gemeente en de gezochte burgemeester en dient als basis voor het selectieproces. Dat vraagt om een breed door de gemeenteraad gedragen profiel. Belangrijk is hierbij dat de scherpte in het profiel behouden blijft en zich onderscheidt ten opzichte van de profielen van andere gemeenten. Het is van belang om het profiel toe te spitsen op de eigen gemeentelijke situatie en daarbij ook kort in te gaan op de bestuurlijke opgaven die aan de orde zijn. Door externe begeleiding bij de opstelling van het profiel kan een te groot compromiskarakter van de profielschets worden voorkomen. Ook het college moet in de gelegenheid worden gesteld zijn wensen en bedenkingen ten aanzien van de profielschets

kenbaar te maken, voordat de gemeenteraad deze vaststelt. Het verdient aanbeveling ook de gemeentesecretaris bij opstelling van de schets te betrekken. Ook kan er voor worden gekozen de politie en het Openbaar Ministerie te consulteren zodat specifieke vraagstukken betreffende openbare orde en veiligheid goed verwoord kunnen worden. Het biedt bovendien een actueel beeld van de wettelijke taken van de burgemeester op dit terrein. Daarnaast kan de gemeenteraad desgewenst inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen consulteren, bijvoorbeeld door middel van een enquête.

Met een scherp omschreven profiel wordt een 'zoeken naar een schaaap met vijf poten' vermeden. Het biedt ook houvast in de feedback aan kandidaten die afvallen en helpt informanten bij wie inlichtingen worden ingewonnen door de commissaris van de Koning. Bestuurscompetenties geven een objectief kader voor, en daarmee structuur aan, de beoordeling van de kandidaten. Dit bevordert een effectieve gespreksvoering. Een goede voorbereiding kost tijd, maar levert tijdwinst op aan het einde van het proces. Ook is het profiel de basis is voor klankbordgesprekken en de beoordeling van de burgemeester in de herbenoemingsprocedure.

In de profielschets mag geen voorkeur worden uitgesproken voor zaken als geloof, leeftijd of geslacht. De enige uitzondering hierop is dat desgewenst mag worden uitgesproken dat bij gelijke geschiktheid de voorkeur uitgaat naar een vrouw. Een hulpmiddel bij het schetsen van een profiel is de 'Handreiking burgemeesters: benoeming, klankbordgesprekken en afscheid', te vinden op de website www.politiekeambtsdragers.nl.

Start van de procedure

De kabinetschef licht in een gesprek de te volgen procedure aan de raadsgriffier en indien bekend, de beoogd voorzitter van de vertrouwenscommissie toe.

Gesprekspunten kunnen onder meer zijn:

- Het globale tijdschema, (datum) vaststellen profielschets en openstelling vacature, de selectie van de commissaris van de Koning, ontvangst sollicitanten, uitbrengen verslag van bevindingen, vaststellen aanbeveling, verzending aanbeveling aan minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de streefdatum waarop benoeming ingaat en de installatie en beëdiging. Een tijdschema voor de gehele procedure wordt opgesteld door de kabinetschef. Overigens wordt de tijdsplanning over het algemeen door de kabinetschef kenbaar gemaakt aan, of in bijzondere gevallen overlegd met, de afdeling Politieke Ambtsdragers van het ministerie van BZK.
- Het stellen van de profielschets. De conceptprofiel schets wordt voorafgaand aan de profielschetsvergadering aan de (kabinetschef van de) commissaris van de Koning gestuurd.

- Het opstellen van de verordening op de vertrouwenscommissie.
De conceptverordening op de vertrouwenscommissie wordt voorafgaand aan de profielschetsvergadering aan de (kabinetschef van de) commissaris van de Koning gestuurd.
- De communicatie tussen de vertrouwenscommissie en de commissaris van de Koning.
- De mogelijkheid om bij een of meerdere kandidaten een assessment af te laten nemen. Zie verder Assessment in de toelichting bij paragraaf V.
- Het eventueel aanleveren van informatie door de gemeente ten behoeve van de sollicitanten met daarin bijvoorbeeld: een profiel van de gemeente, inzicht in de financiële positie van de gemeente en informatie over relevante, actuele beleidsstukken. Dat kan ook digitaal. Informatie op een website van de gemeente heeft als risico dat het binnen de gemeente mogelijk is te zien wie deze site hebben bezocht. Daarom valt te overwegen deze informatie geheel via de provinciale site beschikbaar te stellen. Let er bij het digitaal versturen van informatie, bijvoorbeeld via email of USB sticks, op dat dit veilig gebeurt. Het is aan te raden om de samenstelling van de informatie af te stemmen met de kabinetschef van de commissaris van de Koning.
- De huisvesting van de nieuwe burgemeester. Denk aan vragen als: Is er een ambtswoning? Kan de gemeente eventueel zorgen voor een ambtswoning?
- Het belang van de wettelijke geheimhoudingsplicht.
- Het moment van openstellen van de vacature. Deze wordt pas opengesteld als aan de zittende burgemeester bij Koninklijk Besluit ontslag is verleend. Uiteraard kan dit ontslag per latere datum ingaan.

De profielschetsvergadering

De profielschetsvergadering vindt plaats voordat de vacature wordt opengesteld.

In de vergadering komen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde:

- De samenstelling van de vertrouwenscommissie en de verordening op de commissie.
- Het profiel van de nieuwe burgemeester.
- De procedure.
- De wenselijkheid om in de openstellingsadvertentie de mogelijkheid tot het afnemen van een assessment open te houden.
- Eventuele bovenlokale factoren die de commissaris van de Koning bij zijn selectie een rol laat spelen.
- Gevolgen indien de bepalingen rondom de geheimhouding worden geschonden.

II. De instelling van de vertrouwenscommissie

1. De gemeenteraad stelt uit zijn midden een vertrouwenscommissie in. De gemeenteraad kan bepalen dat aan de vertrouwenscommissie één of meer wethouders als adviseur worden toegevoegd. Een wethouder is geen lid van de vertrouwenscommissie en heeft geen stemrecht. Voor zover ambtelijke bijstand gewenst wordt geacht, wordt de raadsgriffier daarmee belast. De gemeentesecretaris kan eventueel optreden als plaatsvervangend ambtelijk ondersteuner.
2. De gemeenteraad regelt in een verordening op de vertrouwenscommissie de samenstelling en werkwijze van de vertrouwenscommissie en stelt de commissaris van de Koning daarvan tijdig in kennis. De verordening wordt tijdens de profielschetsvergadering na het vaststellen van de profielschets door de raad vastgesteld.
3. In de verordening wordt aandacht besteed aan de geheimhoudingsplicht. De geheimhoudingsplicht vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c van de Gemeentewet en blijft ook na ontbinding van de vertrouwenscommissie van kracht. De geheimhoudingsplicht strekt zich uit tot allen die van de informatie kennis dragen, niemand uitgezonderd. Het is niet toegestaan om tijdens het verloop van de procedure in de vertrouwenscommissie informatie uit de vertrouwenscommissie met niet-leden van de vertrouwenscommissie, te delen. De geheimhoudingsplicht kan niet worden opgeheven en blijft dus ook na eventuele ontbinding van de vertrouwenscommissie van kracht. De gemeenteraad regelt de werkwijze van de vertrouwenscommissie zo dat vóór, tijdens en na het verrichten van de werkzaamheden door de vertrouwenscommissie geheimhouding is gegarandeerd.
4. In de verordening wordt vermeld dat, anders dan door tussenkomst van de commissaris van de Koning, geen inlichtingen – op welke wijze dan ook – kunnen worden ingewonnen over de sollicitanten. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61, vierde lid, van de Gemeentewet.
5. In de verordening wordt geregeld dat de gesprekken met en de oordeelsvorming over de sollicitanten plaatsvindt in aanwezigheid van en door de leden van de vertrouwenscommissie. Ook wordt een voorziening getroffen met betrekking tot de wijze waarop de privacybelangen van de sollicitant worden beschermd, bijvoorbeeld bij de bepaling van plaats en tijdstip van de gesprekken en bij het voeren van correspondentie.
6. Besteedt de gemeenteraad of de vertrouwenscommissie naar het oordeel van de commissaris van de Koning onvoldoende zorg aan de procedure-regels of geheimhoudingsplicht, dan informeert de commissaris van de Koning de minister van BZK hierover. De minister van BZK bepaalt, na overleg met de commissaris van de Koning, hoe verder wordt gehandeld. Dit kan uiteindelijk leiden tot het stopzetten van de procedure.

7. De raad kan eventueel besluiten dat de verordening op de vertrouwenscommissie na de benoeming van de burgemeester van kracht blijft, zodat er een vaste vertrouwenscommissie is die tevens de klankbordgesprekken voert en de aanbeveling inzake de herbenoeming voorbereidt. Dit hoeft niet te betekenen dat de personele samenstelling van de vertrouwenscommissie steeds dezelfde is. Het kan wenselijk worden geacht bij de gesprekken over het functioneren van burgemeester minder of andere raadsleden te betrekken dan die de aanbeveling tot benoeming hebben voorbereid.

Training

De ervaring leert dat training van de leden van de vertrouwenscommissie op het toetsen van het gebruik van bestuurscompetenties en het voeren van gesprekken met sollicitanten de kwaliteit van het selectieproces verhoogt. Het is ook een investering in de teamvorming binnen de vertrouwenscommissie. Het is de overweging waard om de training al te starten bij het opstellen van het profiel. Als de vertrouwenscommissie in dezelfde samenstelling ook de klankbordgesprekken voert en de herbenoemingsprocedure doet, levert de trainingsinspanning nog meer resultaat op.

Geheimhouding

De geheimhoudingsplicht zoals die voortvloeit uit artikel 61c van de Gemeentewet geldt voor de leden van de vertrouwenscommissie, een wethouder die als adviseur optreedt, en de ambtelijke bijstand en blijft ook na ontbinding van de vertrouwenscommissie van kracht. Doel van de geheimhouding is te voorkomen dat sollicitanten (imago)schade oplopen. Het verstrekken van informatie uit de vertrouwenscommissie aan niet-leden van de vertrouwenscommissie, is verboden. De geheimhouding geldt niet alleen voor namen van en andere informatie over kandidaten, maar ook voor data en tijdstippen, plaatsen en eventuele andere inhoudelijke zaken als vragen en/of casussen en de werkwijze van de commissie. Schending van de geheimhoudingsplicht is strafbaar gesteld in artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht. Aangezien de zorg voor de geheimhouding primair bij de gemeenteraad en de vertrouwenscommissie berust, kan vanuit de gemeente in voorkomende gevallen zelf het initiatief worden genomen tot aangifte van schending van de geheimhouding. Ook de commissaris van de Koning kan aangifte doen; hij ziet immers op grond van zijn Ambtsinstructie toe op een ordelijk verloop van de procedure.

Technisch voorzitter

Nu alle leden van de vertrouwenscommissie exclusief uit de gemeenteraad komen, kan er geen sprake zijn van een technisch voorzitterschap door een niet-raadslid.

Adviseur

Het is aan te raden één of meer wethouders als adviseur aan de vertrouwenscommissie toe te voegen in verband met de vaardigheden en kwaliteiten die de burgemeester nodig heeft als voorzitter en lid van het college van burgemeester en wethouders. In de praktijk wordt zelden meer dan één wethouder aan de commissie toegevoegd. Dat werkt over het algemeen goed (over het al dan niet toevoegen van een adviseur aan de vertrouwenscommissie wordt bij de instelling van de vertrouwenscommissie, dus tijdens de profielschetsvergadering, een beslissing genomen). De gemeentesecretaris en de raadsgriffier kunnen geen formele adviespositie krijgen in de vertrouwenscommissie. De raadsgriffier wordt in principe toegevoegd als secretaris. In de praktijk ziet men wel dat, indien aan een plaatsvervangend ambtelijk ondersteuner behoefte bestaat, de gemeentesecretaris deze rol wordt toebedeeld.

III. Openstellen of niet-openstellen van een burgemeestersvacature

1. De minister van BZK stelt na de profielschetsvergadering de vacature open in de Staatscourant. In de vacaturetekst wordt vermeld dat een assessment onderdeel kan zijn van het selectieproces, indien de gemeenteraad deze mogelijkheid heeft opengehouden. In de vacaturetekst staat tevens vermeld dat voorafgaand aan de voordracht de kandidaat die als eerste op de aanbeveling is geplaatst, zal worden gescreend in opdracht van de minister van BZK. De screening bestaat uit naslag bij de AIVD en fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst.
2. Er kunnen redenen zijn om een vacature niet open te stellen. Hierbij kan worden gedacht aan gemeentelijke herindeling of specifieke bestuurlijke omstandigheden. Gezien het oogpunt van deze circulaire, zal in deze paragraaf alleen worden ingegaan op de werkwijze bij herindeling.
3. Voor gemeenten die bij een gemeentelijke herindeling zijn betrokken of waar een bestuurskrachtonderzoek loopt, geldt het volgende:
 - 3.1 De minister van BZK kan, na overleg of op voorstel van de commissaris van de Koning, die daarover gedeputeerde staten en de gemeenteraad hoort, beslissen dat een vacature in een gemeente voorlopig niet wordt opengesteld, indien:
 - a. een gemeente, blijkens een herindelingsontwerp als bedoeld in artikel 1 van de Wet algemene regels herindeling (Wet Ahri), voor opheffing in aanmerking komt,
 - b. het college van burgemeester en wethouders op grond van de Wet algemene regels herindeling is uitgenodigd tot het voeren van overleg over een wijziging van de gemeentelijke indeling,

- c. aannemelijk is dat binnen een jaar het college van burgemeester en wethouders tot het overleg, als bedoeld onder b. zal worden uitgenodigd,
 - d. aannemelijk is dat binnen twee jaar de gemeenteraad van de betrokken gemeente, samen met de gemeenteraad c.q. -raden van een of meer andere gemeente(n), met toepassing van artikel 5 van de Wet algemene regels herindeling een herindelingsontwerp zal vaststellen,
- 3.2 De beslissing tot het voorlopig niet-openstellen van de vacature in de situatie, als bedoeld in 3.1 onder c, geldt voor een jaar en kan op advies van de commissaris van de Koning worden verlengd.
- 3.3 De minister van BZK kan alleen besluiten tot het voorlopig niet-openstellen van een burgemeestersvacature in de gevallen bedoeld in 3.1, onder c en d als de betreffende gemeenteraad zich daar niet tegen verzet.
- 3.4. Uitzondering op de voorwaarde zoals gesteld in artikel 3.3. is de situatie waarin er een bestuurskrachtonderzoek loopt. In dat geval dienen gedeputeerde staten binnen een jaar na de start van het bestuurskrachtonderzoek het voornemen te hebben uitgesproken om tot herindeling te komen.

De openstelling

De openstellingstermijn van een burgemeestersvacature is in beginsel drie weken. Afwijking is mogelijk, bijvoorbeeld als de vacature wordt opengesteld in of vlak voor een vakantieperiode. De officiële publicatie vindt plaats in de Staatscourant. De minister van BZK attendeert de Algemene Bestuursdienst van het rijk (ABD), Binnenlands Bestuur en VNG-magazine op de vacature en publiceert de vacature op de internetsite van het ministerie van BZK (www.rijksoverheid.nl) en op www.politiekeambtsdragers.nl. De gemeente kan op eigen kosten in andere media potentiële kandidaten attenderen op de openstelling onder verwijzing naar de officiële vacaturetekst in de Staatscourant.

Niet-openstelling in verband met (bestuursonderzoek met het oog op) herindeling

In de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 15 oktober 2009 (Kamerstukken II, 2009-2010, 28750 nr. 14) staat de beleidslijn met betrekking tot waarnemend burgemeesters en niet-openstelling van een burgemeestersvacature in het perspectief van herindeling nader beschreven. De in de circulaire opgenomen criteria bieden de minister van BZK de mogelijkheid om te anticiperen op de start van een Arhi-procedure. De ratio achter deze regeling is dat het niet gewenst is een burgemeester te benoemen die na een paar jaar alweer moet worden ontslagen. Dit is zowel vanuit personeel als uit financieel oogpunt bezwaarlijk. Als voorwaarde geldt verder dat de minister van BZK alleen zal besluiten tot voorlopige niet-openstelling

voortuitlopend op de start van een Arhi-procedure als de betreffende gemeenteraad zich daar niet tegen verzet.

Gelet op de ratio van de niet-openstelling heeft de minister van BZK de mogelijkheid om een besluit tot openstelling van een burgemeestervacature aan te houden als er een bestuurskrachtonderzoek loopt. Dan wordt de beslissing tot het wel of niet openstellen van de burgemeestersvacature opgeschort totdat er duidelijkheid is. Er dient dan uiterlijk binnen een jaar een beslissing te worden genomen over de consequenties van het onderzoek. Het uitstellen van de beslissing tot niet-openstelling van een burgemeestersvacature is in dit geval redelijk omdat er na een bestuurskrachtonderzoek een reële kans is op de start van een herindelingstraject. Is de uiteindelijke uitkomst dat de weg naar een herindeling wordt ingeslagen, dan wordt de vacature niet opengesteld. Ook hier geldt als voorwaarde dat de gemeenteraad zich daar niet tegen verzet. Is een gemeentelijke herindeling niet aan de orde, dan wordt de vacature direct opengesteld.

Er is dus steeds sprake van een evenwichtige benadering, waarin iedere situatie op eigen merites wordt bekeken en het oordeel van de gemeenteraad zwaar weegt. De commissaris van de Koning adviseert de minister van BZK over de beslissing van de gemeenteraad. Daarmee is het oordeel van de raad uitdrukkelijk deel geworden van de afweging door de minister.

Sollicitanten

De sollicitatiebrief wordt gericht aan Zijne Majesteit de Koning en binnen de in de vacaturetekst gestelde termijn verzonden aan de betreffende commissaris van de Koning. De commissaris van de Koning bepaalt voorafgaand aan de openstelling van de vacature of en op welke wijze sollicitaties anders dan per brief kenbaar kunnen worden gemaakt. De wijze van solliciteren wordt in de openstellingstekst vermeld.

Sollicitanten ontvangen van de commissaris van de Koning een ontvangstbevestiging. Daarbij worden aan hen ook beschikbaar gesteld: de profielschets en het verslag van de profielschetsvergadering, eventuele aanvullende (digitale) informatie over de gemeente, een tijdschema en een afschrift van deze circulaire. Sollicitanten ontvangen op grond van artikel 28 van het Besluit justitiële gegevens van de commissaris van de Koning tevens het verzoek een verklaring te ondertekenen, waarmee zij toestemming geven voor de verstrekking van justitiële gegevens. Na sluiting van de sollicitatietermijn kan de commissaris van de Koning een persbericht uitbrengen met een overzicht van het aantal sollicitanten, de man-vrouwverhouding, hun politieke kleur en globale achtergrond, indien dit naar zijn oordeel niet teveel licht werpt op individuele sollicitanten.

IV. De selectie door de commissaris van de Koning en het inwinnen van inlichtingen

1. De commissaris van de Koning selecteert de kandidaten die hij in beginsel geschikt acht voor benoeming, mede op grond van de competenties en rekening houdend met de eisen uit de profielschets. Hij toetst daarnaast of de geselecteerde kandidaten voldoen aan het in artikel 63 van de Gemeentewet voor benoembaarheid vereiste Nederlanderschap. Ook wint hij justitiële gegevens in.
2. De commissaris van de Koning wint de informatie over sollicitanten in, die hij nodig acht voor zijn selectie. De commissaris van de Koning wint tevens de informatie over sollicitanten in, die de vertrouwenscommissie nodig acht, mits dit naar oordeel van de commissaris van de Koning past binnen een afweging tussen een reële, te motiveren informatiebehoefte en de belangen van de sollicitant. Bestuursorganen zijn verplicht de gevraagde inlichtingen te verstrekken. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61, vierde lid, van de Gemeentewet. De commissaris van de Koning wint referenties slechts in met toestemming van de sollicitant, die hiervoor referenten aandraagt. De commissaris van de Koning stelt eventuele ten behoeve van de vertrouwenscommissie ingewonnen referenties ter beschikking aan de vertrouwenscommissie, tenzij de betreffende sollicitant heeft laten weten daar bezwaar tegen te hebben.
3. De vertrouwenscommissie ontvangt van de commissaris van de Koning een opgave van alle sollicitanten vergezeld van zijn oordeel over, en de sollicitatiebrieven van, de kandidaten die hij in beginsel geschikt acht voor benoeming. Desgevraagd informeert hij de vertrouwenscommissie over de criteria die hij heeft gehanteerd bij zijn selectie en over zijn oordeel over andere kandidaten. Desgevraagd verstrekt hij de sollicitatiebrieven van andere dan de door hem geselecteerde kandidaten. De vertrouwenscommissie kan de commissaris verzoeken om nog andere kandidaten die gesolliciteerd hebben aan de selectie toe te voegen of juist uit de selectie te halen. De commissaris weegt af of zijn selectie om die reden wordt aangevuld of aangepast. Als de vertrouwenscommissie besluit naast de kandidaten uit de selectie ook andere kandidaten die gesolliciteerd hebben, bij haar beoordeling te betrekken, doet zij daarvan onverwijld mededeling aan de commissaris. Deze brengt zijn oordeel over laatstgenoemde kandidaten ter kennis van de vertrouwenscommissie.
4. De commissaris van de Koning informeert de geselecteerde sollicitanten over het feit dat zij door hem zijn geselecteerd en dat hij hun namen aan de vertrouwenscommissie heeft doorgegeven. De commissaris van de Koning stelt tegelijkertijd de niet-geselecteerde sollicitanten schriftelijk op de hoogte van het feit dat zij niet tot zijn selectie behoren.

De selectie van de commissaris van de Koning

De commissaris van de Koning bepaalt welke sollicitanten hij uitnodigt voor een gesprek. De commissaris van de Koning slaat bij de beoordeling van de sollicitanten acht op het opgestelde profiel en, als dit in de profielschetsvergadering is aangegeven, bovenlokale factoren. Na afloop van het gesprek met de commissaris van de Koning ontvangt de sollicitant een declaratieformulier om zijn reiskosten bij het ministerie van BZK te declareren. De vergoeding voor reiskosten is vastgelegd in het Rechtspositiebesluit burgemeesters en de Regeling rechtspositie burgemeesters. Het declaratieformulier wordt door de kabinetschef van de commissaris van de Koning geparafeerd ter bevestiging dat de vermelde reizen hebben plaatsgevonden in het kader van de op het formulier vermelde sollicitatieprocedure en wordt vervolgens ter afdoening bij BZK ingediend.

Bespreking van de voorgenomen selectie met de vertrouwenscommissie

De vertrouwenscommissie krijgt van de commissaris van de Koning inzicht in de namen van alle sollicitanten. Dit gebeurt, naar keuze van de commissaris van de Koning, mondeling of schriftelijk. Als de commissaris van de Koning kiest voor het inzicht geven in de schriftelijke wijze, dan zijn de sollicitatiegegevens uitsluitend ter inzage. De bespreking tussen de commissaris van de Koning en de vertrouwenscommissie kan ertoe leiden dat de selectie wordt aangevuld of aangepast. De selectie staat aan het eind van dit gesprek vast. De vertrouwenscommissie krijgt uitsluitend de namen en gegevens mee van de geselecteerde kandidaten en van eventuele niet-geselecteerde sollicitanten die de commissie toch wil uitnodigen voor een gesprek.

Niet-geselecteerde kandidaten

Niet-geselecteerde kandidaten kunnen mondeling over hun afwijzing informatie inwinnen bij de kabinetschef van de commissaris van de Koning. Een enkele keer komt het voor dat een niet-geselecteerde sollicitant zich rechtstreeks tot de vertrouwenscommissie wendt met het verzoek om door haar te worden uitgenodigd. De vertrouwenscommissie beslist zo spoedig mogelijk op het verzoek en stelt verzoeker en de commissaris van de Koning schriftelijk op de hoogte van haar beslissing.

Het inwinnen van inlichtingen/Assessmentrapporten

Met de belangen van de sollicitant moet zeer zorgvuldig worden omgegaan. Elke informatieverzameling dient voorafgegaan te worden door een afweging tussen een reële, te motiveren informatiebehoefte en de belangen van de sollicitant. De commissaris van de Koning ziet toe op het goede verloop van de procedure en dus ook op dit aspect. Niet alleen de commissaris van de Koning en de vertrouwenscommissie, maar ook degenen die de informatie verstrekken moeten deze afweging met zorg maken. Voor bestuursorganen geldt dat zij verplicht zijn de gevraagde informatie te verstrekken.

In sommige gevallen worden sollicitanten tijdens de procedure aan een assessment onderworpen. Deze rapportage gaat ook naar de vertrouwenscommissie, tenzij de kandidaat daar bezwaar tegen heeft. Soms is over de sollicitant reeds een assessmentrapport beschikbaar, bijvoorbeeld van een potentieel assessment. De kandidaat kan in overleg met de commissaris van de Koning (delen van) dit assessmentrapport ter beschikking stellen aan de vertrouwenscommissie.

Justitiële gegevens

De commissaris van de Koning heeft de bevoegdheid tot het opvragen van justitiële gegevens op basis van artikel 30 van het Besluit justitiële gegevens. Alle sollicitanten ontvangen een verklaring ter ondertekening waarmee zij toestemming geven voor de verstrekking van justitiële gegevens. Dat geldt ook voor sollicitanten die door de vertrouwenscommissie zelf in de beoordeling worden betrokken. Het is de vertrouwenscommissie niet toegestaan zelf justitiële gegevens over personen op te vragen. Indien de resultaten daartoe aanleiding geven, pleegt de commissaris van de Koning overleg met de minister van BZK. De commissaris van de Koning stelt de justitiële gegevens niet aan de vertrouwenscommissie beschikbaar.

V. De bevindingen van de vertrouwenscommissie

1. De vertrouwenscommissie voert gesprekken met de geselecteerde kandidaten en komt na interne beraadslagingen tot haar bevindingen.
2. De beraadslagingen in de vertrouwenscommissie vinden plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61, vierde lid, juncto artikel 61c, eerste lid, van de Gemeentewet. Ten aanzien van de beraadslagingen in de vertrouwenscommissie en de stukken die door de vertrouwenscommissie aan de gemeenteraad en de commissaris van de Koning worden gezonden, geldt een geheimhoudingsplicht. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c, tweede lid, van de Gemeentewet.
3. De vertrouwenscommissie verschaft zich uitsluitend door tussenkomst van de commissaris van de Koning informatie over kandidaten. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61, vierde lid, van de Gemeentewet.
4. De vertrouwenscommissie bepaalt beargumenteerd of een of meer kandidaten zullen worden onderworpen aan een assessment.
5. Zodra de vertrouwenscommissie haar advies over de geschiktheid van de door haar ontvangen kandidaten heeft afgerond, brengt zij verslag uit aan de gemeenteraad en aan de commissaris van de Koning. Het verslag van bevindingen aan de gemeenteraad gaat vergezeld van een conceptaanbeveling van twee kandidaten, in beredeneerde volgorde, die naar haar oordeel voor benoeming in aanmerking komen.

De commissie vermeldt in het verslag van bevindingen ten aanzien van iedere kandidaat de overwegingen die tot haar oordeel hebben geleid. Ieder commissielid heeft één stem. In het verslag kunnen leden van de vertrouwenscommissie van minderheidsstandpunten blijk geven.

Google

Informatie over de kandidaten mag uitsluitend worden ingewonnen door tussenkomst van de commissaris van de Koning. De huidige digitale middelen maken het mogelijk om via internet informatie in te winnen over sollicitanten; dit verdient echter enkele serieuze kanttekeningen. Voorzichtigheid is geboden nu sprake kan zijn van niet-geautoriseerd materiaal. Daarnaast moet worden voorkomen dat kan worden achterhaald naar welke personen is gezocht (meekijken, zoekgeschiedenis). Houd daarbij ook rekening dat het in sommige gevallen voor de betrokkenen zelf zichtbaar kan zijn wanneer en door wie een profiel op social media is bekeken.

Assessment

De gemeenteraad kan de mogelijkheid openhouden om bij bepaalde kandidaten een assessment af te laten nemen. Als dit het geval is, wordt daartoe in de profielschetsvergadering besloten en wordt dit in de vacaturetekst vermeld. De vertrouwenscommissie bepaalt of kandidaten daadwerkelijk aan een assessment worden onderworpen. Is dit het geval, dan vindt een assessment plaats op één of enkele selectiecriteria. Het heeft als oogmerk de vertrouwenscommissie over aanvullende informatie te laten beschikken bij de afronding van het advies. Het gebruik van het instrument assessment moet zorgvuldig worden afgewogen. De selectie van de kandidaten is bij uitstek een bestuurlijk proces op een wettelijke basis geschoeid en kan op geen enkele wijze worden uitbesteed aan derden. Het uitvoeren van een assessment kan alleen met instemming van de betreffende sollicitant. Het assessment wordt bekostigd door de gemeente. De gemeente is dus de opdrachtgever. De commissaris van de Koning kan adviseren over een bureau. Per provincie verschilt wie contact onderhoudt met het assessmentbureau, de vertrouwenscommissie of de kabinetschef van de commissaris van de Koning. De commissaris van de Koning, die in de procedure verantwoordelijk is voor de verwerving van informatie, ziet toe op de kwaliteit van de inzet van het instrument en op de zorg voor de geheimhouding. Met het assessmentbureau worden zeer secure afspraken gemaakt over de geheimhouding. Kandidaten mogen elkaar bijvoorbeeld niet tegenkomen binnen het bureau. Kandidaten worden als eerste geïnformeerd over de uitkomst van hun assessment. Een kandidaat bepaalt vervolgens zelf of de rapportage over de uitkomst (afhankelijk van de provincie: door tussenkomst van de kabinetschef van de commissaris van de Koning) aan de vertrouwenscommissie wordt gezonden. Is dit niet het geval, dan kan de vertrouwenscommissie daaraan de gevolgen verbinden die zij geraden acht.

Elk lid heeft één stem. Geen gewogen stemming

Voorop staat het belang van brede steun binnen de vertrouwenscommissie voor en bij voorkeur unanimiteit over de conceptaanbeveling. Juridisch geldt het principe *elk lid heeft één stem*. Aan een gewogen stemming – naar rato van het aantal vertegenwoordigde zetels – staat de Gemeentewet in de weg. Voor commissies uit de raad geldt hetzelfde principe als voor de raad zelf, dat elk lid een stem heeft. Ieder raadslid heeft immers een individueel mandaat. Gewogen stemming in de vertrouwenscommissie zou daarom alleen mogelijk zijn als de wet dat in dit geval uitdrukkelijk bepaalde.

De verhouding gemeenteraad-vertrouwenscommissie

De gemeenteraad stelt het profiel vast en stelt de vertrouwenscommissie in. De vertrouwenscommissie gaat vervolgens aan de slag: zij verneemt de namen van de kandidaten van de commissaris van de Koning en gaat met hen de diepte in. De vertrouwenscommissie sluit het selectieproces af met een verslag van bevindingen aan de gemeenteraad over de haar toevertrouwde werkzaamheden met een onderbouwde conceptaanbeveling. De gemeenteraad stelt op basis daarvan de uiteindelijke aanbeveling vast. Met andere woorden, het advies van de vertrouwenscommissie is het kader voor de besluitvorming door de gemeenteraad. Het zwaartepunt van de selectieprocedure ligt duidelijk bij de vertrouwenscommissie die immers de gesprekken met de geselecteerde kandidaten voert. Gewaakt dient te worden voor een situatie waarin de raad het werk van de vertrouwenscommissie meent te moeten overdoen. De vertrouwenscommissie is immers een wettelijk onderdeel van de benoemingsprocedure. De vertrouwenscommissie moet niet alleen in vertrouwen opereren, de commissie moet ook het volste vertrouwen van de gemeenteraad hebben. Achtergrond is tevens dat de namen van de sollicitanten zo slechts in zeer kleine kring bekend blijven.

VI. De aanbeveling van de gemeenteraad

1. De beraadslagingen in de gemeenteraad over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en de stemming over de aanbeveling vinden plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61, vierde lid, juncto artikel 61c, eerste lid, van de Gemeentewet. Er vindt een schriftelijke geheime stemming plaats in de besloten raadsvergadering. Dit vloeit voort uit artikel 61c, derde lid, juncto artikel 31 van de Gemeentewet. Ten aanzien van de beraadslagingen in de gemeenteraad over het verslag van de vertrouwenscommissie en de stukken die door de gemeenteraad aan de commissaris van de Koning en de minister van BZK worden gezonden, geldt een geheimhoudingsplicht. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c, tweede lid, van de Gemeentewet.

2. De aanbeveling omvat twee personen. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61, vijfde lid, van de Gemeentewet.
3. In bijzondere, door de gemeenteraad te motiveren gevallen, kan worden volstaan met een aanbeveling waarop één persoon staat vermeld. Van een bijzonder geval kan, gezien de totstandkomingsgeschiedenis van de wet op dit punt, slechts sprake zijn in de volgende gevallen:
 - bij de eerste benoeming na herindeling, in het geval dat een van de burgemeesters uit de heringedeelde gemeenten in aanmerking komt voor benoeming in de nieuwe gemeente,
 - als er maar één door de commissaris van de Koning benoembaar geachte sollicitant is,
 - als er maar één kandidaat heeft gesolliciteerd,
 - in andere aan overmacht grenzende situaties.In geen geval mag op grond van politieke, beleidsmatige of bestuurlijke overwegingen worden afgeweken van het wettelijke vereiste dat de aanbeveling twee personen omvat. De minister van BZK slaat geen acht op een enkelvoudige aanbeveling, indien naar zijn oordeel geen sprake is van een bijzonder geval. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61, zesde lid, van de Gemeentewet.
4. De aanbeveling is uitsluitend openbaar, voor zover het de eerste kandidaat op de aanbeveling betreft. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c, derde lid, van de Gemeentewet.
5. De gemeenteraad stuurt de aanbeveling binnen vier maanden na openstelling van de vacature aan de minister van BZK. Dit is bepaald in artikel 61, vijfde lid, van de Gemeentewet.
6. De gemeenteraad verstrekt bij zijn aanbeveling in onderstaande volgorde:
 - de verordening op de vertrouwenscommissie,
 - de profielschets en het verslag van de profielschetsvergadering,
 - de sollicitatiebrieven en curricula vitae van de twee aanbevolen kandidaten,
 - het verslag van bevindingen van de vertrouwenscommissie,
 - het raadsvoorstel/raadsbesluit inzake de aanbeveling,
 - het verslag van de besloten raadsvergadering waarin de aanbeveling is vastgesteld,
 - het verslag van het openbare gedeelte van de raadsvergadering, waarin van de eerste naam op de aanbeveling is kennisgegeven,
 - eventuele overige voor de beoordeling van de aanbeveling relevante informatie.
7. De gemeenteraad stelt elke op de aanbeveling geplaatste kandidaat op de hoogte van het feit dat hij of zij op de aanbeveling staat. De voorzitter van de vertrouwenscommissie stelt de andere door de vertrouwenscommissie ontvangen sollicitanten schriftelijk op de hoogte van het feit dat zij niet op de aanbeveling staan.

Besloten raadsvergadering

Het geniet de voorkeur om in de besloten raadsvergadering waarin over de bevindingen van de vertrouwenscommissie wordt beraadslaagd meteen de meervoudige aanbeveling vast te stellen. Artikel 31 van de Gemeentewet bepaalt dat stemmingen over personen voor het doen van aanbevelingen schriftelijk en daarmee geheim zijn. De adviseurs kunnen bij de beraadslagingen in de gemeenteraad over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en bij de stemming over de aanbeveling aanwezig zijn. Anderen, zoals de overige leden van het college, zijn niet aanwezig. Tijdens een, bij voorkeur aansluitend aan de besloten raadsvergadering te houden, openbare raadsvergadering wordt vervolgens alleen de eerste naam op de aanbeveling openbaar gemaakt. De aanbeveling is in de besloten raadsvergadering al vastgesteld. Het hoeft in het openbaar niet opnieuw te gebeuren.

In het huidige digitale tijdperk zijn de mogelijkheden om via smartphones, Ipads en laptops informatie te delen altijd en heel snel aanwezig. Informatie is via bijvoorbeeld Twitter zo gedeeld en geopenbaard. Het is van groot belang hierbij stil te staan, om het, al dan niet bewust, uitlekken van informatie tegen te gaan. Simpele oplossingen als het inleveren van telefoons en opbergen van Ipads aan het begin van de vergadering en/of stemming blijken in praktijk goed te werken.

Enkelvoudige aanbeveling

In gevallen waarin de tweede kandidaat op de – inmiddels vastgestelde – aanbeveling zich terugtrekt uit de procedure of door een andere gemeenteraad als eerste op de aanbeveling wordt geplaatst, blijft er sprake van een meervoudige aanbeveling. De minister van BZK toetst na binnenkomst of de aanbeveling aan alle wettelijke vereisten voldoet.

Indien sprake is van een enkelvoudige aanbeveling zal de minister van BZK aan de hand van de motivering van de gemeenteraad en het advies hierover van de commissaris van de Koning beoordelen of inderdaad sprake is van een bijzonder geval, dat een enkelvoudige aanbeveling rechtvaardigt. Is de minister van BZK van oordeel dat dit niet het geval is en slaat hij geen acht op de aanbeveling, dan wordt de vacature opnieuw opengesteld, tenzij de minister van BZK besluit zelf op basis van het dossier een voordracht te doen.

Bijlagen

In verband met de digitale verwerking van binnenkomende post bij het ministerie van BZK wordt het op prijs gesteld als (uitsluitend) de aangegeven stukken in de aangegeven volgorde worden verstrekt. Overige stukken, zoals bijvoorbeeld achtergrondinformatie over de gemeente en de laatste raadsverkiezingen, behoeven niet te worden meegezonden, tenzij deze voor beoordeling van het proces en de aanbeveling zelf relevant zijn. Als notulen

van de raadsvergadering nog niet zijn vastgesteld, kunnen de concept-notulen worden meegestuurd. De raadsgriffier wordt in dat geval verzocht eventuele wijzigingen bij de vaststelling van de notulen zo spoedig mogelijk door te geven aan de afdeling Politieke Ambtsdragers van het ministerie van BZK.

Moment van informeren van de kandidaten

Het ligt voor de hand de kandidaten met wie tot in de laatste ronde door de vertrouwenscommissie is gesproken te informeren over hun positie na afloop van de besloten raadsvergadering, waarin de aanbeveling is vastgesteld en voor het begin van de openbare raadsvergadering. Met hen kan van tevoren worden afgesproken, dat zij voor dat doel op die avond telefonisch bereikbaar zijn. Ingewikkelder is de vraag op welk moment de overige kandidaten wordt verteld dat zij zijn afgefallen. De gemeenteraad beslist uiteindelijk over de aanbeveling. Het is dan ook prematuur om voor vaststelling van de aanbeveling bepaalde kandidaten te laten weten dat zij definitief zijn afgefallen. Daarnaast geldt dat er sprake moet zijn van een meervoudige aanbeveling. Het is mogelijk, dat één van de kandidaten op de conceptaanbeveling uitvalt voor de vaststelling van de aanbeveling in de raad, waardoor, als de overige kandidaten inmiddels zijn afgebeeld, sprake is van een enkelvoudige aanbeveling, die niet een bijzonder geval vormt, als bedoeld in artikel 61, zesde lid, van de Gemeentewet. Aan de andere kant is het onzorgvuldig als een kandidaat uit de media verneemt, dat hij of zij niet op de aanbeveling staat. De perfecte oplossing bestaat niet. Er kan voor worden gekozen de kandidaten in de eerste gespreksronde te laten weten, dat het mogelijk is, dat zij niets meer vernemen tot de aanbeveling openbaar is en dat dit inherent is aan de procedure. Hen kan ook worden verteld wanneer de kandidaten die doorgaan naar de tweede ronde dit horen, zodat ze op dat moment zelf hun conclusie kunnen trekken. Ook kan ervoor worden gekozen kandidaten die niet worden uitgenodigd voor een volgend gesprek met de vertrouwenscommissie daarover te informeren, maar tevens te laten weten dat zij niet definitief zijn afgefallen.

VII. De commissaris van de Koning

1. Na ontvangst van de stukken van de gemeenteraad zendt de commissaris van de Koning zijn bevindingen over de inhoud en het verloop van de procedure zo spoedig mogelijk aan de minister van BZK. Daarbij gaat hij onder meer in op zijn overleg met de gemeenteraad.
2. De justitiële antecedenten van de twee aanbevolen kandidaten worden meegezonden evenals de lijst van sollicitanten in alfabetische volgorde, waarop de namen van de door de commissaris van de Koning geselecteerde kandidaten zijn gemarkeerd.

VIII. De voordracht door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

1. De minister van BZK volgt in zijn voordracht in beginsel de aanbeveling van de gemeenteraad, met inbegrip van de daarop gehanteerde volgorde, tenzij zwaarwegende gronden aanleiding tot afwijking gegeven. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61, zevende lid, van de Gemeentewet.
2. Voorafgaand aan de voordracht door de minister van BZK aan de Koning wordt de als eerste door de gemeenteraad aanbevolen kandidaat door de minister van BZK gescreend. De screening bestaat uit naslag bij de AIVD en fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst.
3. Als bij de benoeming van de burgemeester is afgeweken van de aanbeveling, informeert de minister van BZK de gemeenteraad en de commissaris van de Koning over de reden van de afwijking.

De screening

In de vacaturetekst wordt vermeld dat de eerste kandidaat op de aanbeveling zal worden gescreend.

De benoeming

De minister van BZK nodigt, indien mogelijk, de kandidaat die als eerste op de aanbeveling van de gemeenteraad staat uit voor een gesprek. De kandidaat wordt telefonisch en schriftelijk op de hoogte gesteld van de datum en tijd van het gesprek. Ook het kabinet van de commissaris van de Koning wordt hierover geïnformeerd. Na het gesprek beslist de minister van BZK over zijn voordracht aan de Koning. Na ondertekening van het Koninklijk besluit door de Koning en contrasignering door de minister van BZK is de benoeming definitief. Met ingang van de benoemingsdatum is de burgemeester in functie, ook indien de de beëdiging nog niet heeft plaatsgevonden.

Kennisgeving van de benoeming

Zodra het benoemingsbesluit door de Koning is getekend, informeert de afdeling Politieke Ambtsdragers van het ministerie van BZK de kabinetschef van de commissaris van de Koning daarover. De (kabinetschef van de) commissaris van de Koning deelt de benoeming mee aan de kandidaat en de gemeente. Daarna brengt BZK een persbericht uit. Nadat het persbericht door BZK is uitgebracht, kunnen de lokale media worden ingelicht. Afschriften van het koninklijk besluit tot benoeming worden door tussenkomst van de commissaris van de Koning aan de gemeente en de nieuwe burgemeester gezonden.

Beëdiging

De laatste formele stap is het afnemen van de eed of verklaring en belofte door de commissaris van de Koning. De burgemeester legt ten overstaan van de raad in handen van de commissaris van de Koning de eed (verklaring en belofte) af. Dit vloeit voort uit artikel 65, eerste lid, van de Gemeentewet. De beëdiging gebeurt in de praktijk bij gelegenheid van de installatie van de burgemeester in de gemeente. Dit gebeurt op of zo spoedig na de ingangsdatum van de benoeming.

Ministerraadsbenoemingen

Bovenstaande procedure is anders bij gemeenten met meer dan 50.000 inwoners en provinciehoofdsteden. Dan wordt de voordracht van de minister aan de Koning, na het gesprek met de kandidaat, eerst in de ministerraad behandeld. Na de behandeling in de ministerraad informeert de afdeling Politieke Ambtsdragers van het ministerie van BZK de kabinetschef van de commissaris van de Koning daarover. De (kabinetschef van de) commissaris van de Koning informeert de kandidaat en de gemeente. Na het einde van de ministerraad brengt de Rijksvoorlichtingsdienst een persbericht uit. Daarna kunnen de lokale media worden ingelicht. Na instemming van de ministerraad draagt de minister van BZK de kandidaat voor bij de Koning.

Procedure voor herbenoeming van de burgemeester

IX. Start van de herbenoemingsprocedure

1. Uiterlijk acht maanden voor het einde van de ambtstermijn van de burgemeester stelt de commissaris van de Koning de gemeenteraad schriftelijk in kennis van het feit dat de ambtstermijn van de burgemeester afloopt en dat herbenoeming aan de orde is. Voordat de commissaris van de Koning de gemeenteraad op de hoogte stelt, heeft hij een gesprek met de burgemeester.
2. Bij het begin van de procedure overlegt de gemeenteraad met de commissaris van de Koning over het functioneren van de burgemeester in het licht van de komende herbenoemingsprocedure. Dit gebeurt mede in het perspectief van de profielschets ten tijde van de benoeming en de in voorgaande jaren gevoerde klankbordgesprekken van de vertrouwenscommissie met de burgemeester. Het overleg met de commissaris van de Koning vindt plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een afzonderlijk verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61a, derde lid, juncto artikel 61c, eerste lid, van de Gemeentewet.
3. De commissaris van de Koning ziet toe op een ordelijk verloop van de procedure tot herbenoeming en informeert de gemeenteraad over het juridisch kader.

Klankbordgesprekken

Het is om verscheidene redenen van belang dat de gemeenteraad en de burgemeester periodiek stilstaan bij elkaars functioneren. Een klankbordgesprek is in de eerste plaats een instrument binnen de relatie gemeenteraad - burgemeester. Naast het regelmatig bepalen van de onderlinge 'dagkoersen' worden zo op een vast moment wederzijdse verwachtingen uitgesproken. Indien nodig kan worden bijgestuurd. Wederzijdse afspraken en wensen worden verankerd in een verslag en kunnen zodoende worden gevolgd. De profielschets veroudert in de loop van de ambtsperiode door ontwikkelingen in de gemeente en de eisen die deze stellen aan het functioneren van de burgemeester. Een Kroonbenoeming stelt zijn eigen eisen. Het creëren van een met waarborgen omklede omgeving voor de burgemeester is van groot belang. Klankbordgesprekken zijn, hoe ze ook worden genoemd, onderdeel van zorgvuldig personeelsbeleid. Gemeenteraden kunnen zodoende bij herbenoeming terugvallen op een goed en geobjectiveerd beoordelingskader. In het laatste klankbordgesprek voor de start van de herbenoemingsprocedure moet duidelijk worden gecommuniceerd of er op dat moment obstakels voor herbenoeming zijn. Indien dit het geval is, is het gewenst contact op te nemen met de commissaris van de Koning. Om deze reden is het ook van belang dat verslagen van functioneringsgesprekken aan de commissaris van de Koning ter beschikking worden gesteld.

De gemeenteraad moet bepalen of er behoefte is om het houden van klankbordgesprekken een formele basis te geven in een verordening. Wat in het klankbordgesprek gewisseld wordt, behoort tussen de raad en de burgemeester te blijven. Dat maakt dat het verslag wat van dat gesprek gemaakt wordt niet openbaar wordt gemaakt (vgl. artikel 61c van de Gemeentewet). De gemeenteraad moet bepalen of het daartoe nodig is dat de klankbordgesprekken een formele basis krijgen in een verordening. In dat geval zijn er twee varianten denkbaar.

- Er kan een commissie ex artikel 84 van de Gemeentewet worden ingesteld die als taak heeft de klankbordgesprekken te voeren. Daarmee wordt de mogelijkheid gegeven om in het verlengde van het niet-openbare karakter van de gesprekken en het verslag daarvan, zelfs geheimhouding op de informatie te leggen. In dat geval regelt artikel 86 van de Gemeentewet (in samenhang met artikel 25 van de Gemeentewet) de geheimhouding van die informatie mede in relatie tot de positie van de raad daarin. Dit komt erop neer dat de commissie vervolgens het verslag van dat gesprek aan de raad kan overleggen. Daaruit volgt overigens dat de raad formeel bevoegd is de geheimhouding op te heffen.² Een afschrift van het verslag wordt ook gezonden aan de commissaris van de Koning.
- Aansluiting zoeken bij de vertrouwenscommissie is ook een mogelijkheid. De gesprekken worden dan gevoerd door de vertrouwenscommissie en vinden in feite plaats in opmaat naar het al dan niet herbenoemen. Ook dan geldt – gelet op artikel 61c van de Gemeentewet – dat het verslag niet openbaar wordt gemaakt. Wel wordt een afschrift van het verslag gezonden aan de commissaris van de Koning. Ook moeten de andere raadsleden het verslag op enig moment kunnen inzien, omdat het immers een aanloop is naar besluitvorming over de aanbeveling tot herbenoemen en het gesprek over de herbenoeming plaatsvindt tussen de commissaris en raad als geheel en niet slechts de leden van de raad die de klankbordgesprekken hebben gevoerd. In de bouwstenen voor de verordening op de vertrouwenscommissie zijn voorbeeldbepalingen opgenomen indien voor deze variant wordt gekozen.

Bij waarnemend burgemeesters speelt herbenoeming niet, maar ook bij hen verdient het aanbeveling regelmatig klankbordgesprekken te voeren.

² Verwezen zij naar de circulaire over de geheimhoudingsregeling in de Gemeentewet welke op 29 april 2016 aan alle gemeenten gezonden is, met een afschrift van gelijke datum aan alle provincies.

Een aanbeveling

Als de burgemeester heeft aangegeven voor herbenoeming in aanmerking te willen komen, wordt de herbenoemingsprocedure gestart. Dit moet altijd leiden tot een aanbeveling. Niet kan worden volstaan met het eenvoudigweg laten aflopen van de ambtstermijn van de burgemeester.

Overleg tussen de commissaris van de Koning en de gemeenteraad

Voordat de gemeenteraad een aanbeveling opstelt, overlegt hij met de commissaris van de Koning over het functioneren van de burgemeester. Dit overleg vindt in de praktijk plaats aan het begin van de procedure. Dan moet duidelijk zijn of de burgemeester herbenoeming ambieert en of er beletselen zijn voor herbenoeming. Indien de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven vindt er meermaals overleg plaats met de commissaris van de Koning. Formeel vindt er overleg plaats met de gemeenteraad. Dit kan, in goed overleg, verschillende vormen aannemen, waarbij overleg van de commissaris van de Koning met de fractievoorzitters of de voorzitter van de vertrouwenscommissie de minimumvariant is. Deze laatste variant ligt bij (verwachte) problemen natuurlijk minder voor de hand. Zie ook paragraaf XI onder 4.

Verkiezingen

Als een herbenoemingsprocedure valt in de periode waarin ook gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden, is het raadzaam dat de raadsgriffier met de kabinetschef van de commissaris van de Koning overlegt over de planning van de procedure. Zo nodig neemt de kabinetschef contact op met de afdeling Politieke Ambtsdragers van het ministerie van BZK. Denk bij gemeenteraadsverkiezingen aan kennisoverdracht over het functioneren van de burgemeester van de voormalige gemeenteraad aan de nieuwe gemeenteraad. Dit kan middels de verslagen van de gehouden klankbordgesprekken. De raadsgriffier kan hier zorg voor dragen.

X. Instelling van een vertrouwenscommissie

1. De gemeenteraad stelt uit zijn midden een vertrouwenscommissie in, die de aanbeveling voorbereidt. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61a, vierde lid, van de Gemeentewet. Het is mogelijk de vertrouwenscommissie die bij de benoeming wordt ingesteld, een permanent karakter te geven zodat de vertrouwenscommissie tevens klankbordgesprekken voert en de herbenoeming voorbereidt.
2. De gemeenteraad regelt in een verordening op de vertrouwenscommissie de taak, samenstelling en werkwijze van deze commissie en stelt de commissaris van de Koning daarvan in kennis.

3. In de verordening regelt de gemeenteraad de geheimhouding zodanig, dat de privacy van de burgemeester is gegarandeerd. De geheimhoudingsplicht geldt voor de leden van de vertrouwenscommissie, een wethouder die optreedt als adviseur, en de ambtelijke bijstand en blijft ook na ontbinding van de vertrouwenscommissie van kracht.
4. Besteedt de gemeenteraad of de vertrouwenscommissie naar het oordeel van de commissaris van de Koning onvoldoende zorg aan de procedureregels of de geheimhoudingsplicht, dan informeert de commissaris van de Koning de minister van BZK hierover. De minister van BZK bepaalt, na overleg met de commissaris van de Koning, hoe verder wordt gehandeld.
5. De gemeenteraad kan criteria vaststellen waaraan de vertrouwenscommissie het functioneren van de burgemeester toetst, met inachtneming van het bepaalde in paragraaf XI.

De vertrouwenscommissie

Artikel 61a, vierde lid, van de Gemeentewet schrijft voor dat de voorbereiding van een aanbeveling tot de herbenoeming door een vertrouwenscommissie plaatsvindt. Waar er sprake is van een doorlopende lijn van benoeming via klankbordgesprekken naar herbenoeming, verdient het aanbeveling om een permanente verordening te hebben die alle relevante werkzaamheden beschrijft. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de personele samenstelling van deze vertrouwenscommissie steeds hetzelfde blijft.

Klankbordgesprekken

De verslagen van de klankbordgesprekken die tijdens de ambtsperiode zijn gevoerd, kunnen door de vertrouwenscommissie in de herbenoemingsprocedure worden gebruikt om een goed beeld te krijgen over het functioneren van de burgemeester.

Geheimhouding

De privacy van de burgemeester moet in deze procedure worden gegarandeerd. Dit brengt mee dat de werkzaamheden van de vertrouwenscommissie geheim moeten blijven. Dit benadrukt bovendien het verband tussen de benoeming van, de klankbordgesprekken met, en de herbenoeming van de burgemeester.

Adviseur

Het verdient aanbeveling dat, conform de procedure bij benoeming van een burgemeester, één of meer wethouders als adviseur aan de vertrouwenscommissie worden toegevoegd. De adviseur is geen lid van de vertrouwenscommissie en heeft geen stemrecht. De gemeentesecretaris wordt in de praktijk wel als plaatsvervangend secretaris toegevoegd aan de vertrouwenscommissie.

XI. De bevindingen van de vertrouwenscommissie

1. De vertrouwenscommissie vormt zich een oordeel over het functioneren van de burgemeester. Het toetsingskader daarvoor wordt in de eerste plaats gevormd door de profielschets. De profielschets diende immers als basis voor de selectie van de burgemeester. Door allerlei ontwikkelingen binnen de gemeente kan het verwachtingspatroon ten aanzien van het functioneren van de burgemeester in de loop der tijd echter wijzigen. Voor een goede beoordeling is het zaak dergelijke gewijzigde verwachtingen duidelijk en bijtijds, dat wil zeggen niet pas in het laatste stadium, te formuleren en in afspraken tussen de vertrouwenscommissie en de burgemeester vast te leggen, afzonderlijk van de profielschets. Aan deze afspraken kan vervolgens, mits duidelijk en tijdig gewisseld met de burgemeester, het functioneren van de burgemeester worden getoetst. Beoordeling van het functioneren van de burgemeester wordt mede gebaseerd op de verslagen van de in de afgelopen ambtsperiode met de burgemeester gevoerde klankbordgesprekken.
2. De in het eerste lid bedoelde afspraken op basis van nadere verwachtingen kan de gemeenteraad op advies van de vertrouwenscommissie vaststellen naast de profielschets.
3. De beraadslagingen in de vertrouwenscommissie vinden plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Ten aanzien van de beraadslagingen in de vertrouwenscommissie, die de aanbeveling voorbereidt en de stukken die door de vertrouwenscommissie, aan de gemeenteraad en de commissaris van de Koning worden gezonden, geldt een geheimhoudingsplicht.
4. Als de gesprekken daar aanleiding toe geven, overlegt de vertrouwenscommissie al in een vroegtijdig stadium met de commissaris van de Koning.
5. De vertrouwenscommissie, bespreekt haar bevindingen met de burgemeester alvorens haar verslag van bevindingen uit te brengen aan de gemeenteraad en aan de commissaris van de Koning. Van het gesprek met de burgemeester wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. In het verslag van bevindingen kunnen leden van de vertrouwenscommissie van minderheidsstandpunten blijken geven. Het verslag van bevindingen aan de gemeenteraad gaat vergezeld van een conceptaanbeveling. Ieder commissielid heeft één stem.
6. Indien met de burgemeester afspraken worden gemaakt over zijn functioneren, worden deze in het verslag vermeld. Indien daartoe aanleiding is, wordt in het verslag tevens melding gemaakt van (klankbord)gesprekken die de vertrouwenscommissie in een eerder stadium met de burgemeester over diens functioneren heeft gevoerd alsmede van eventuele afspraken, die daarbij zijn gemaakt.

Toetsingskader

In de herbenoemingsprocedure gaat het niet alleen om een terugblik. Het gaat ook over de vraag of er wensen zijn ten aanzien van het functioneren van de burgemeester in de nieuwe ambtstermijn, zowel inhoudelijk als voor de samenwerkingsrelaties die hij onderhoudt of bevordert. Als de raad en de burgemeester gedurende de aflopende ambtstermijn regelmatig met elkaar van gedachten hebben gewisseld over elkaars functioneren zullen deze wensen geen verrassingen opleveren. Zijn de wensen tijdig gewisseld, dan kunnen ze als aanvullend onderdeel van het toetsingskader bij herbenoeming dienen. Worden ze pas in het zesde jaar besproken, bijvoorbeeld in het kader van de herbenoemingsprocedure, dan zijn ze duidelijk niet tijdig gewisseld, en kunnen ze niet meer dienen als aanvulling op het toetsingskader. Dan zijn het aanvullende afspraken over het functioneren in de komende jaren. Bij dit alles geldt wel de kanttekening dat de burgemeester geselecteerd is op grond van bepaalde competenties. In de loop van de ambtsperiode kunnen niet ineens diametraal daartegenover staande competenties worden gevraagd, of de wensen ten aanzien van het functioneren van de burgemeester disproportioneel worden uitgebreid. Daarom vindt in het herbenoemingsproces de beoordeling van het functioneren van de burgemeester mede plaats aan de hand van verslagen van klankbordgesprekken tussen burgemeester en gemeenteraad. Zie ook de Memorie van Toelichting bij de wijzigingen van de Gemeentewet, Kamerstukken II 33 691, nr. 3., pag. 5 e.v. . Zijn de wensen niet eerder gewisseld, dan kunnen met de burgemeester afspraken worden gemaakt over de manier waarop de burgemeester aan de nieuwe wensen kan gaan voldoen en de termijn waarbinnen redelijkerwijs van hem kan worden gevergd dat hij daaraan ook voldoet.

De minister van BZK

De minister van BZK draagt de politieke verantwoordelijkheid voor de herbenoeming van burgemeesters. Een (dreigende) aanbeveling tot niet-herbenoeming zonder dat eerder signalen zijn gegeven en ontvangen dat het niet goed zou gaan (met andere woorden: zonder ‘dossier’) is zeer kwetsbaar. Een burgemeester mag niet vanuit het niets worden ‘verrast’ met een (dreiging van) niet-herbenoeming. De minister van BZK kan op gronden ontleend aan het advies van de commissaris van de Koning, dan wel op andere zwaarwegende gronden afwijken van een aanbeveling tot (niet-)herbenoeming. Niet-herbenoeming staat rechtspositioneel gelijk aan ontslag. De procedure voorafgaand aan vaststelling van een aanbeveling tot niet-herbenoeming moet daarom met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden doorlopen.

Het raadplegen van derden

De praktijk leert dat het een grote uitdaging is om in een gesprek over iemands functioneren de diepgang te bereiken die nodig is om dat functioneren ook daadwerkelijk kritisch te bespreken. Een te ruime raadpleging van derden in de voorbereiding op dat gesprek, met veel signalen van verschillende zwaarte uit de omgeving, draagt het risico in zich dat het gesprek aan de oppervlakte blijft en dat de nadruk komt te liggen op incidenten. In verband met de vertrouwelijkheid en kwetsbaarheid van posities dient de kring van te consulteren personen beperkt te blijven. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een 360° feedback benadering met inbreng van de wethouders en de Veiligheidsdriehoek. De praktijk leert dat enquêtes onder de bevolking, hoewel de intentie te prijzen is, eerder vertroebelend dan verhelderend werkt en zou zich naar zijn aard ook niet goed verhouden tot het geheime karakter van de beraadslagingen. De vertrouwenscommissie en de burgemeester bepalen in overleg welke derden worden geraadpleegd.

Elk lid heeft één stem. Geen gewogen stemming

Voorop staat het belang van brede steun binnen de vertrouwenscommissie voor en bij voorkeur unanimiteit over de conceptaanbeveling. Juridisch geldt het principe *elk lid heeft één stem*. Aan een gewogen stemming – naar rato van het aantal vertegenwoordigde zetels – staat de Gemeentewet in de weg. Voor commissies uit de raad geldt hetzelfde principe als voor de raad zelf, dat elk lid een stem heeft. Ieder raadslid heeft immers een individueel mandaat. Gewogen stemming in de vertrouwenscommissie zou daarom alleen mogelijk zijn als de wet dat in dit geval uitdrukkelijk bepaalde.

Opmerkingen van de burgemeester

De burgemeester kan opmerkingen plaatsen bij de bevindingen van de vertrouwenscommissie, die de aanbeveling voorbereidt. Indien deze niet leiden tot aanpassing van het verslag, kunnen deze daarin als kanttekeningen van de burgemeester worden meegenomen. Mocht dit niet haalbaar zijn, dan kan de burgemeester zijn kanttekeningen bij het verslag in een brief aan de raad of mondeling toelichten.

Verhouding gemeenteraad tot de vertrouwenscommissie

De vertrouwenscommissie sluit het proces af met een verslag van bevindingen aan de gemeenteraad over de haar toevertrouwde werkzaamheden vergezeld van een onderbouwde conceptaanbeveling. De gemeenteraad stelt op basis daarvan de uiteindelijke aanbeveling vast. Soms wordt er in de raad nog inhoudelijk beraadslaagd over het functioneren van de burgemeester, omdat ieder raadslid natuurlijk persoonlijke ervaring heeft met dat functioneren.

XII. De aanbeveling tot herbenoeming

1. De gemeenteraad beraadslaagt over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en overlegt voorafgaand aan de vaststelling van de aanbeveling met de burgemeester over zijn gevoelens over diens functioneren.
2. De beraadslagingen in de gemeenteraad, het gesprek met de burgemeester over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en de stemming over de aanbeveling vinden plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Er vindt een schriftelijke geheime stemming plaats in een besloten raadsvergadering. Ten aanzien van de beraadslagingen in de gemeenteraad over het verslag van de vertrouwenscommissie, en de stukken die door de gemeenteraad door tussenkomst van de commissaris van de Koning aan de minister van BZK worden gezonden, geldt een geheimhoudingsplicht. De geheimhoudingsplicht vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c, tweede lid, van de Gemeentewet.
3. Indien de gemeenteraad of de commissaris van de Koning dat nodig oordeelt, overlegt de gemeenteraad met de commissaris van de Koning. Dit overleg kan zowel plaatsvinden voorafgaand aan de beraadslagingen van de gemeenteraad over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en/of het gesprek van de gemeenteraad daarover met de burgemeester als na afloop daarvan. Het overleg met de commissaris van de Koning vindt plaats met gesloten deuren. Van de beraadslagingen wordt een verslag opgemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt.
4. De gemeenteraad stuurt de aanbeveling tenminste vier maanden voor de eerste dag van de maand waarin de herbenoeming dient in te gaan aan de minister van BZK, door tussenkomst van de commissaris van de Koning. Dit vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61a, tweede lid, van de Gemeentewet.
5. De gemeenteraad verstrekt bij zijn aanbeveling in onderstaande volgorde:
 - de verordening op de vertrouwenscommissie,
 - het verslag van bevindingen van de vertrouwenscommissie, met daarachter in chronologische volgorde de verslagen van de beraadslagingen in de vertrouwenscommissie en de verslagen van de gesprekken die zijn gevoerd door de vertrouwenscommissie, waaronder het verslag van het gesprek met de burgemeester over de bevindingen van de vertrouwenscommissie,
 - het raadsvoorstel/raadsbesluit inzake de aanbeveling,
 - het verslag van de besloten raadsvergadering waarin de aanbeveling is vastgesteld,
 - het verslag van het openbare gedeelte van de raadsvergadering waarin van de aanbeveling is kennisgegeven,

- eventuele overige voor de beoordeling van de aanbeveling relevante informatie.
6. De aanbeveling van de gemeenteraad is openbaar. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61c, derde lid, van de Gemeentewet.

Besloten raadsvergadering

In de besloten raadsvergadering, waarin over de bevindingen van de vertrouwenscommissie wordt beraadslaagd, wordt de aanbeveling vastgesteld. Het is goed mogelijk dat de burgemeester bij de beraadslagingen in de gemeenteraad over de bevindingen van de vertrouwenscommissie en bij de stemming over de aanbeveling aanwezig is, maar dat hoeft niet. Ook de wethouder die als adviseur van de vertrouwenscommissie optreedt, kan aanwezig zijn. Anderen, zoals de overige leden van het college, zijn niet aanwezig. Tijdens een, bij voorkeur aansluitend aan de besloten raadsvergadering te houden, openbare raadsvergadering wordt vervolgens de aanbeveling openbaar gemaakt. In een eventueel persbericht staat niet meer dan dat een aanbeveling tot (niet-)herbenoeming is vastgesteld. Het besluit tot vaststelling van de aanbeveling is in de besloten raadsvergadering al genomen. Het hoeft in het openbaar niet opnieuw te worden genomen. De stemverhouding is niet openbaar, alleen de aanbeveling zelf.

In het huidige digitale tijdperk zijn de mogelijkheden om via smartphones, Ipads en laptops informatie te delen altijd en heel snel aanwezig. Informatie is via bijvoorbeeld Twitter zo gedeeld en geopenbaard. Het is van groot belang hierbij stil te staan, om het, al dan niet bewust, uitlekken van informatie tegen te gaan. Simpele oplossingen als het inleveren van telefoons en opbergen van Ipads aan het begin van de vergadering en/of stemming blijken in praktijk goed te werken.

Bijlagen bij de aanbeveling

Zie de toelichting bij paragraaf VI.

Consulteren commissaris van de Koning

Mocht op enig moment een herbenoemingsprocedure niet soepel verlopen, procedureel en/of inhoudelijk, raadpleeg dan tijdig de (kabinetschef van de) commissaris van de Koning. Deze heeft kennis van de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden in een dergelijke situatie en legt zo nodig contact met het ministerie van BZK. De praktijk leert dat de mogelijke bestuurlijke schade dan vaak kan worden beperkt.

XIII. De commissaris van de Koning

1. Na ontvangst van de aanbeveling zendt de commissaris van de Koning deze zo spoedig mogelijk door naar de minister van BZK vergezeld van zijn advies daarover. Tevens rapporteert de commissaris van de Koning over zijn bevindingen over de inhoud en het verloop van de procedure. Daarbij gaat hij in op zijn overleg met de gemeenteraad en op het gesprek dat hij met de burgemeester heeft gehad. In zijn advies geeft de commissaris van de Koning een weergave van de frequentie van, en de belangrijkste punten uit, de in de afgelopen ambtsperiode (door de vertrouwenscommissie) met de burgemeester gevoerde klankbordgesprekken.
2. De verslagen van de in de afgelopen ambtsperiode door de vertrouwenscommissie met de burgemeester gevoerde klankbordgesprekken worden toegezonden aan de commissaris van de Koning, voorafgaand aan en ten behoeve van de klankbordgesprekken die de commissaris van de Koning op gezette tijden met de burgemeester voert. De verslagen van deze klankbordgesprekken worden door de commissaris niet doorgezonden aan de minister van BZK.

Verslagen van klankbordgesprekken

Over de aanbeveling inzake de herbenoeming brengt de commissaris van de Koning advies uit aan de minister van BZK. Het advies van de commissaris van de Koning bij herbenoeming weegt zwaar. De minister van BZK kan afwijken van de aanbeveling van de gemeenteraad op zwaarwegende gronden, dan wel op gronden ontleend aan het advies van de commissaris van de Koning. Dat betekent dat de commissaris van de Koning vroegtijdig in het proces moet worden betrokken en moet kunnen beschikken over relevante stukken, zoals verslagen van klankbordgesprekken. Zie ook de brief van de minister van BZK van 4 februari 2010 aan de Vereniging Raadslid Nu, de Vereniging van Griffiers en de Vereniging van Gemeentesecretarissen op www.rijksoverheid.nl.

De verslagen van de klankbordgesprekken en de gesprekken van de commissaris van de Koning met de burgemeester geven de commissaris van de Koning een goed en actueel beeld van de kwaliteit van dat deel van het openbaar bestuur in de provincie. Het kabinet van de commissaris van de Koning bevestigt de goede ontvangst van de gespreksverslagen aan de toezender. Meestal is dit de voorzitter van de vertrouwenscommissie, die daarvoor toestemming heeft verkregen van de burgemeester. Sommige burgemeesters kiezen ervoor zelf het verslag aan de commissaris van de Koning toe te zenden.

XIV. De voordracht door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

1. De minister van BZK volgt in zijn voordracht in beginsel de aanbeveling van de gemeenteraad, tenzij gronden ontleend aan het advies van de commissaris van de Koning, dan wel andere zwaarwegende gronden aanleiding tot afwijking gegeven. Dit volgt rechtstreeks uit artikel 61a, vijfde lid, van de Gemeentewet.
2. Als bij de herbenoeming van de burgemeester is afgeweken van de aanbeveling, informeert de minister van BZK de gemeenteraad over de motieven die aanleiding waren voor deze afwijking.

De herbenoeming

De minister van BZK beslist over zijn voordracht aan de Koning. Herbenoemingen worden niet behandeld in de Ministerraad. Na ondertekening van het Koninklijk besluit door de Koning en contrasignering door de minister van BZK is de herbenoeming definitief. De laatste formele stap is het afnemen van de eed of verklaring en belofte door de commissaris van de Koning.

Kennisgeving van de herbenoeming

Afschriften van het Koninklijk besluit tot herbenoeming worden door tussenkomst van de commissaris van de Koning aan de gemeenteraad en de burgemeester gezonden.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

Voorbeeldbepalingen

Voorbeeldbepalingen, te gebruiken bij het opstellen van de verordening op de vertrouwenscommissie (Oktober 2017)

Toelichting

Uit de Gemeentewet vloeit de verplichting voort ter voorbereiding op de aanbeveling inzake de benoeming en herbenoeming van de burgemeester een vertrouwenscommissie in te stellen. Daartoe is een gemeentelijke verordening op de vertrouwenscommissie noodzakelijk. Met onderstaande bouwstenen worden handvatten aangereikt om tot een dergelijke verordening te komen. Er is gekozen voor een modulaire opbouw (voorzien van toelichting) omdat er ruimte is voor eigen keuzes, bijvoorbeeld om een verordening voor zowel de benoeming, herbenoeming als de klankbordgesprekken te maken of bijvoorbeeld enkel een verordening ten behoeve van de benoeming, een aparte verordening ten behoeve van de herbenoeming terwijl de klankbordgesprekken op een andere basis worden gevoerd. De volgende onderdelen zijn onderscheiden:

1. Algemene bepalingen (artikelnummers beginnend met letter A)
2. Bepalingen inzake benoeming (artikelnummers beginnend met letter B)
3. Bepalingen inzake herbenoeming (artikelnummers beginnend met letter H)
4. Bepalingen inzake klankbordgesprekken (artikelnummers beginnend met letter K)
5. Slotbepalingen (artikelnummers beginnend met letter S)

In het onderdeel A zijn voorbeelden van algemene bepalingen opgenomen die voor alle activiteiten van de vertrouwenscommissie van belang zijn. In de onderdelen B en H zijn voorbeeldbepalingen opgenomen die specifiek betrekking hebben op de betreffende voor te bereiden aanbeveling (benoeming resp. herbenoeming).

In onderdeel S zijn voorbeelden opgenomen van slotbepalingen, die evenals onderdeel A van toepassing zijn ongeacht de uit te voeren taak. Onderdeel K bevat voorbeelden van bepalingen indien de gemeenteraad ervoor kiest de klankbordgesprekken door de vertrouwenscommissie te laten voeren; in de circulaire is ingegaan op het al dan niet openbare karakter van (de informatie uit) die gesprekken.

Het voorgaande betekent het volgende. Wenst een gemeenteraad een verordening op de vertrouwenscommissie vast te stellen die enkel de benoeming regelt, dan kan gebruik gemaakt worden van de onderdelen A, B en S. In het geval een verordening alleen op de herbenoeming betrekking heeft dan kan gebruikt worden gemaakt van de onderdelen A, H en S. Wenst een gemeenteraad een verordening op de vertrouwenscommissie vast stellen die zowel de benoeming als de herbenoeming regelt, dan kan gebruikt gemaakt worden van de onderdelen A, B, H en S. Wordt de vertrouwenscommissie belast met zowel de benoeming, de herbenoeming als de tussentijdse klankbordgesprekken, dan kan gebruik gemaakt worden van alle onderdelen (A, B, H, K en S).

Onderdeel A: algemene bepalingen

Voorbeeldbepalingen

Hoofdstuk A: Algemene bepalingen

Artikel A.1 Samenstelling commissie

1. De commissie bestaat uit [invullen aantal] leden, door de raad uit haar midden benoemd.
2. Indien de gemeenteraad niet heeft bepaald wie voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de commissie zijn, kiest de commissie deze uit haar midden.

Artikel A.2 Ambtelijke ondersteuning

1. De raadsgriffier is secretaris van de commissie en geeft uit dien hoofde ambtelijke ondersteuning aan de commissie.
2. De raad kan bepalen dat de gemeentesecretaris ter ambtelijke ondersteuning aan de commissie wordt toegevoegd.

Artikel A.3 Vergaderingen

1. De commissie vergadert zo dikwijls als de voorzitter of ten minste [invullen aantal] leden dit noodzakelijk acht(en). De commissie vergadert slechts indien meer dan de helft van het aantal leden aanwezig is.
2. De voorzitter bepaalt de dag, het tijdstip en de plaats van de vergadering. De voorzitter roept de volgende personen schriftelijk tot de vergadering op:
 - a. de leden van de commissie;
 - b. de sollicitanten naar het ambt van burgemeester, elk voor zover met de betreffende sollicitant een gesprek plaats heeft;
 - c. de burgemeester, voor zover met hem een gesprek plaats heeft.
3. De in het tweede lid bedoelde oproeping geschiedt ten minste [invullen aantal] dagen voorafgaand aan de vergadering. Indien bijzondere omstandigheden een spoedige bijeenkomst van de commissie vergen

kan van de in de eerste volzin van dit lid bedoelde termijn worden afgeweken doch geschiedt de oproeping ten minste [invullen aantal] uren voorafgaand aan de vergadering.

Artikel A.4 Stemming

De commissie besluit over de vaststelling van een concept aanbeveling bij meerderheid van stemmen, waarbij elk lid één stem heeft. Indien de stemmen staken, wordt het nemen van een beslissing uitgesteld tot de volgende vergadering. Is uitstel van de beslissing niet mogelijk of staken de stemmen ook in die volgende vergadering, dan worden de verschillende meningen in het in artikel A.5 bedoelde verslag opgenomen.

Artikel A.5 Verslag

1. De commissie brengt over haar werkzaamheden ter voorbereiding op het doen van een aanbeveling schriftelijk een verslag van bevindingen uit aan de gemeenteraad en aan de commissaris van de Koning. Het verslag van bevindingen dat de commissie uitbrengt aan de raad en de commissaris van de Koning bevat in ieder geval:
 - a. een weergave van de wijze waarop de commissie haar werkzaamheden heeft verricht;
 - b. een concept aanbeveling met een gemotiveerde weergave van de bevindingen van de commissie.

Artikel A.6 Geheimhouding

1. Op alle informatie van de commissie rust ingevolge de wet de verplichting tot geheimhouding, welke zich uitstrekt tot eenieder die van de informatie kennis draagt.
2. De vergaderingen van de commissie zijn ingevolge de wet besloten. De voorzitter van de commissie wijst in elke vergadering op de geheimhoudingsplicht.
3. Stukken die van de commissie uitgaan worden onder vermelding van “geheim” door de voorzitter en de secretaris ondertekend en verstuurd. Stukken bestemd voor de commissie worden onder vermelding van “geheim” gezonden aan de secretaris en aldaar bewaard tot het moment van archivering. De secretaris ziet er op toe dat de vertrouwelijkheid in deze procesgang wordt gegarandeerd.

4. Aan degenen die geen lid zijn van de commissie wordt ingevolge de wet geen informatie verstrekt omtrent de inhoud van de stukken of het behandelde ter vergadering of in het gesprek.
5. De commissie treft een voorziening met betrekking tot de wijze waarop de geheimhouding blijft gewaarborgd bij het beheer van bescheiden, het voeren van correspondentie en bij de bepaling van plaats en tijdstip van de gesprekken.
6. De geheimhoudingsplicht blijft ingevolge de wet ook in het geval de commissie wordt ontbonden van kracht.

Artikel A.7 Archivering

1. De secretaris van de commissie draagt er zorg voor dat na afronding van de benoeming, de herbenoeming en de klankbordgesprekken alle archiefbescheiden onverwijld in een envelop worden verzegeld en gerubriceerd als “geheim”, en worden geplaatst in de daartoe aangewezen archiefruimte.
2. De secretaris van de commissie draagt er zorg voor dat in het belang van een zorgvuldige overbrenging naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats, als bedoeld in artikel 12 van de Archiefwet 1995, een verklaring van overbrenging, als bedoeld in artikel 9 van het Archiefbesluit 1995, wordt opgesteld voor archiefbescheiden waarvoor de wettelijke termijn verstreken is. In deze verklaring wordt melding gemaakt van het besluit tot toepassing van artikel 15, eerste lid sub a, van de Archiefwet 1995 en de daarin gestelde beperkingen aan de openbaarheid, tot de archiefbescheiden 75 jaar oud zijn.

Toelichting voorbeeldbepalingen onderdeel A

In dit onderdeel zijn voorbeeldbepalingen opgenomen ten aanzien van zaken die bij zowel benoeming als herbenoeming van belang zijn, evenals in het geval de klankbordgesprekken ook door de vertrouwenscommissie worden gevoerd. Het betreft de volgende punten die vervolgens nader worden toegelicht:

1. De samenstelling van de commissie
2. De ambtelijke ondersteuning van de commissie
3. De vergaderingen van de commissie
4. Het verslag dat van de gevoerde gesprekken moet worden gemaakt
5. Geheimhouding

Samenstelling (artikel A.1)

De commissie bestaat uitsluitend uit leden van de raad waarbij het aan de gemeenteraad is al dan niet elke fractie in de commissie vertegenwoordigd te doen zijn. Verlies van het raadslidmaatschap betekent automatisch het einde van het lidmaatschap van de commissie. Tijdelijke vervanging is vanwege het bijzondere karakter van de procedure, waarin geheimhouding centraal staat, ongewenst, en is daarom in deze voorbeeldbepaling niet opgenomen.

Ambtelijke ondersteuning (artikel A.2)

Ambtelijke ondersteuning wordt door de griffier geleverd, en eventueel door de gemeentesecretaris als plaatsvervangend secretaris. Betrokkenheid van de gemeentesecretaris ligt met name voor de hand indien een wethouder als adviseur aan de commissie is toegevoegd. Adviseurs en ambtelijke ondersteuners hebben geen stemrecht.

Vergaderingen (artikel A.3)

Het moment van vergaderen moet vroegtijdig bekend zijn zodat de leden van de commissie en de andere genodigden in staat zijn gehoor te geven aan de oproeping ter vergadering. Als er sprake is van een situatie die een spoedige bijeenkomst van de commissie vereist, kan een kortere termijn van oproeping worden ingesteld.

Stemming (artikel A.4)

Met betrekking tot de stemming streeft de commissie naar unanimiteit. Kan een minderheid zich niet vinden in de uitkomst, dan wordt die in het verslag op passende wijze tot uitdrukking gebracht.

Verslag (artikel A.5)

Het is van belang er zorg voor te dragen dat het verslag voldoende onderbouwing bevat van de visie van de commissie, nu de gemeenteraad op basis van het verslag van bevindingen besluit over de aanbeveling. Als stelregel geldt dat het hele verloop van de procedure zowel procedureel als inhoudelijk in het verslag van bevindingen zijn weerslag krijgt. De opbouw van een verslag kan er bijvoorbeeld als volgt uit zien:

Bij benoeming

1. *Proces*: In een inleiding wordt vermeld hoe de vacature is ontstaan. Er wordt informatie gegeven over de samenstelling van de vertrouwenscommissie en (belangrijke eisen uit) de profielschets en hoe die te lezen is in het licht van het in de profielschetsvergadering verhandelde. Na informatie over de openstelling van de vacature en procedurele informatie over de ontvangst van de selectie van kandidaten van de commissaris van de Koning kan het onderdeel 'Proces' worden afgesloten met procedurele informatie over de opzet van de selectiegesprekken en eventuele assessments. Dit hoofdstuk bevat dus uitsluitend procedurele informatie.

2. *Bevindingen*: In het verslag wordt chronologisch de inhoud en het verloop van alle beraadslagingen in, en gesprekken door, de commissie verwerkt. De bevindingen met betrekking tot de afzonderlijke kandidaten met wie gesprekken zijn gevoerd, kunnen desgewenst geanonimiseerd worden gepresenteerd. De kandidaten worden dan bijvoorbeeld aangeduid door letters. De namen van de kandidaten die op de conceptaanbeveling staan, worden vanzelfsprekend wel genoemd. Zij worden uitgebreider besproken. Afgesloten wordt met een advies over welke twee kandidaten in welke volgorde op de aanbeveling zouden moeten staan. Deze conclusie wordt onderbouwd en aangegeven wordt of de commissie unaniem is in dit voorstel. Indien kandidaten zich gedurende de procedure terugtrekken, wordt de reden daarvan vermeld in het verslag.

Bij herbenoeming

1. *Proces*: Na een inleiding volgt procedurele informatie over de samenstelling van de vertrouwenscommissie, die de aanbeveling heeft voorbereid en over de klankbordgesprekken (frequentie, gesprekspartners) die gedurende de ambtstermijn met de burgemeester zijn gehouden.
2. Dan volgt chronologisch inhoudelijke informatie over de werkzaamheden van de commissie en over de inhoud van de met informanten en de burgemeester gevoerde gesprekken. Ook de aard en inhoud van eventuele tussentijdse contacten met de commissaris van de Koning wordt vermeld.
3. *Bevindingen*: In het verslag wordt kort de inhoud en het verloop van alle beraadslagingen in, en gesprekken door, de commissie verwerkt. Bevindingen met betrekking tot het functioneren van de burgemeester kunnen bijvoorbeeld worden geordend naar criteria uit de profielschets en afspraken uit klankbordgesprekken. Afgesloten wordt met een conclusie.

Het verslag wordt ondertekend door de voorzitter en secretaris van de commissie.

Geheimhouding (artikel A.6)

De geheimhoudingsplicht voor de vertrouwenscommissie vloeit rechtstreeks voort uit artikel 61c van de Gemeentewet. De geheimhoudingsplicht omvat alle informatie, niets uitgezonderd: hetgeen tijdens de vergadering is gewisseld, de stukken (de in artikel A.5 bedoelde verslagen inbegrepen) en alle andere informatie die langs welke weg ook de commissie bereikt. De geheimhoudingsplicht strekt zich uit tot de leden van de commissie, alsmede tot degenen die ambtelijke ondersteuning verlenen en, indien van toepassing, de adviseur. Vanwege de gevoeligheid van de informatie, alsmede vanwege de mogelijke strafrechtelijke consequenties van de schending van deze plicht, wordt aan het begin van de vergadering door voorzitter van de vergadering op de geheimhoudingsplicht gewezen. De geheimhoudingsplicht brengt onder meer met zich dat aan raadsleden die geen zitting (meer) hebben in de commissie en aan anderen geen inzage in, of informatie omtrent de inhoud van de stukken of het behandelde ter vergadering of in het gesprek wordt verstrekt.

Archivering (artikel A.7)

Het verdient aanbeveling dat de secretaris van de commissie tijdig overleg pleegt met de beheerder van de archiefbewaarplaats als deskundige op dit terrein over de te volgen werkwijze.

Er zijn twee fasen te onderscheiden.

“Overbrenging” is de uiteindelijke formele overdracht van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats in de zin van artikel 12 van de Archiefwet 1995. Met het oog op de geheimhouding onder de Gemeentewet wordt aangeraden de stukken niet vervoegd formeel over te brengen naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats, maar pas na de wettelijke termijn van 20 jaar. Tot dat moment moeten de archiefbescheiden worden geplaatst in een archiefruimte van de gemeente. Om de geheimhouding te borgen, is het advies om een afspraak te maken met de beheerder van de archiefbewaarplaats (meestal de gemeente-archivaris) dat de archiefbescheiden al wel worden geplaatst in de (op grond van artikel 31 van de Archiefwet 1995 door burgemeester en wethouders aangewezen) gemeentelijke archiefbewaarplaats. De archiefbewaarplaats doet in deze dan dienst als archiefruimte. De secretaris van de commissie en de beheerder van de archiefbewaarplaats plegen tijdig overleg over de plaatsing en het beheer van de archiefbescheiden.

Het aanleveren van de archiefbescheiden direct na afronding van de procedure ter plaatsing in de archiefbewaarplaats van de gemeente geschiedt door de secretaris van de commissie, omdat het college van BenW in die hoedanigheid geen toegang heeft tot deze stukken. Omdat het college formeel wel de zorgdrager is voor de archiefbescheiden, is het advies de secretaris van de commissie in dit specifieke geval te mandateren. Ten behoeve van de overbrenging van de stukken na uiterlijk 20 jaar naar de archiefbewaarplaats is het van belang de beperking voor openbaarmaking scherp te formuleren. Dat kan dus al worden voorbereid door de secretaris van de vertrouwenscommissie op het moment dat deze de stukken in beheer geeft bij de archiefbewaarplaats. Daarmee wordt bereikt dat bij de overbrenging na uiterlijk 20 jaar niet vergeten wordt deze beperking formeel in een besluit vast te leggen. Met het oog op de persoonlijke levenssfeer van personen die in de dossiers worden genoemd wordt aangeraden de termijn te stellen op 75 jaar na het afsluiten van het dossier.

De Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit 1995 maken geen onderscheid naar de vorm van archiefbescheiden en zijn dus zowel op papieren als op digitale archiefbescheiden van toepassing. Digitale archiefbescheiden worden bewaard in een zogenoemde e-depotvoorziening. Ingeval er sprake is van digitale bestanden dienen de daarvoor geldende regels te worden gevolgd en moet op overeenkomstige wijze de geheimhouding van de betrokken bescheiden worden gegarandeerd. Hiervoor zij verwezen naar de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).

Onderdeel B: bepalingen inzake de benoeming

Voorbeeldbepalingen

Artikel B.1 Adviseur

1. De gemeenteraad kan één of meer wethouders als adviseur toevoegen aan de commissie.
2. De adviseur wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van de commissie. Artikel A.3, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel B.2 Informatie over en gesprek met sollicitant

De secretaris nodigt namens de voorzitter sollicitanten uit voor een gesprek met de commissie. De commissie treft daarbij de voorzieningen die nodig zijn ter bescherming van de privacy van de sollicitant. Elk overleg met derden, in welke vorm dan ook, is uitgesloten.

Artikel B.3 Bijzondere bepalingen inzake verslaglegging

1. De commissie brengt van haar bevindingen verslag uit aan de raad en aan de commissaris van de Koning.
2. Het in artikel A.5 bedoelde verslag van bevindingen wordt in ieder geval vergezeld van de conceptaanbeveling van twee personen.

Artikel B.4 Ontbinding

Lopende een procedure tot benoeming is ontbinding van de commissie uitsluitend mogelijk met ingang van de dag volgend op die waarop door de minister van BZK aan de gemeenteraad bekend is gemaakt dat in de vacature is voorzien.

Toelichting voorbeeldbepalingen onderdeel B

In dit onderdeel zijn voorbeeldbepalingen opgenomen ten aanzien van zaken die bij de benoeming van belang zijn. Het betreft de volgende punten die vervolgens nader worden toegelicht:

1. Toevoegen van een adviseur
2. Informatie over en gesprek met de sollicitant
3. Noodzakelijk element van het te maken verslag bij de aanbeveling inzake de benoeming
4. Archivering
5. Ontbinding

Toevoegen van een adviseur (artikel B.1)

Het is niet verplicht een of meer van de wethouders als adviseur aan de commissie toe te voegen, maar dit wordt wel wenselijk geacht. Wordt hij daaraan toegevoegd dan zijn de bepalingen inzake de oproeping ook op die wethouder van toepassing. Een adviseur is geen lid van, en heeft geen stemrecht in, de commissie.

Informatie over en gesprek met de sollicitant (artikel B.2)

Ingevolge artikel 61, vierde lid, van de Gemeentewet wordt door tussenkomst van de commissaris van de Koning de door de commissie nodig geachte informatie verschaft. Gezien de belangen van alle betrokkenen is de procedure om tot een aanbeveling inzake de benoeming te komen, door de wetgever geheim verklaard. Dat betekent ook dat de commissie er voor moet zorgen dat bij de correspondentie en gesprekken die met de sollicitanten worden gevoerd in het kader van de aanbeveling inzake de benoeming, de privacy gewaarborgd is. Hierbij dient onder meer gedacht te worden aan de plaats en het tijdstip van de gesprekken.

Bijzondere bepalingen inzake verslaglegging (artikel B.3)

Artikel A.4 bevat de algemene bepalingen inzake de verslaglegging. Ten aanzien van benoeming dient bepaald te worden dat dit verslag in ieder geval wordt vergezeld van een conceptaanbeveling van twee personen. Ten overvloede: na de vaststelling van de aanbeveling door de raad, wordt slechts de naam van de als eerste aanbevolen kandidaat openbaar gemaakt.

Ontbinding (artikel B.4)

Uit artikel S.2 volgt dat de commissie in stand blijft zolang zij niet wordt ontbonden; zo zou zij na de benoeming ook de klankbordgesprekken met de burgemeester kunnen voeren, al dan niet in gewijzigde (mogelijk verkleinde) samenstelling. Wordt er voor gekozen de commissie te ontbinden dan kan dit niet zolang er sprake is van een lopende procedure inzake de benoeming.

Onderdeel H: bepalingen inzake de herbenoeming

Voorbeeldbepalingen

Artikel H.1 Adviseur

1. De gemeenteraad kan één of meer wethouders als adviseur toevoegen aan de commissie.
2. De adviseur wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van de commissie. Artikel A.3, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel H.2 Informatie over en gesprek met de burgemeester

1. De commissie maakt vooraf aan de burgemeester, de gemeenteraad en de commissaris van de Koning kenbaar op basis van welke informatiebronnen zij zich een oordeel zal vormen over het functioneren van de burgemeester. Daarbij baseert zij zich in ieder geval op de profielschets en de wettelijke taken van de burgemeester.
2. Alvorens haar verslag van bevindingen aan de gemeenteraad, de commissaris van de Koning en de burgemeester te zenden, bespreekt de commissie dit met de burgemeester. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt dat bij het verslag van bevindingen wordt gevoegd.

Artikel H.3 Bijzondere bepalingen inzake verslaglegging

1. Het in artikel A.5 bedoelde verslag van bevindingen wordt in ieder geval vergezeld van een conceptaanbeveling inzake de herbenoeming.
2. Indien ter zake van het functioneren van de burgemeester afspraken zijn gemaakt tussen de commissie en de burgemeester, worden deze expliciet in het verslag van bevindingen vermeld.

Artikel H.4 Ontbinding

Lopende een procedure tot herbenoeming is ontbinding van de commissie uitsluitend mogelijk met ingang van de dag volgende op die waarop door de minister van BZK aan de gemeenteraad bekend is gemaakt dat de burgemeester bij Koninklijk besluit is herbenoemd.

Toelichting voorbeeldbepalingen onderdeel H

In dit onderdeel zijn voorbeeldbepalingen opgenomen ten aanzien van zaken die ten aanzien van de herbenoeming van belang zijn. Het betreft de volgende punten die vervolgens nader worden toegelicht:

1. Toevoegen van een adviseur
2. Informatie over en gesprek met de burgemeester
3. Noodzakelijk element van het te maken verslag bij de aanbeveling inzake de herbenoeming
4. De archivering, ook ten aanzien van digitale bestanden

Toevoegen van een adviseur (artikel H.1)

Het is niet verplicht een of meer van de wethouders als adviseur aan de commissie toe te voegen, maar dit wordt wel wenselijk geacht. Wordt hij daaraan toegevoegd dan zijn de bepalingen inzake de oproeping ook op die wethouder van toepassing. Een adviseur is geen lid van, en heeft geen stemrecht in, de commissie.

Informatie over en gesprek met de burgemeester (artikel H.2)

De informatiebronnen die de vertrouwenscommissie gebruikt bij het komen tot een aanbeveling inzake de herbenoeming dienen voor zowel de burgemeester, de gemeenteraad als de commissaris van de Koning, vooraf helder te zijn. De bevindingen die de commissie doet, dienen met de burgemeester besproken te worden. Als vertrekpunt zijn in ieder geval relevant de profielschets bij benoeming en de wettelijke taken van de burgemeester, te weten zijn voorzitterschap van raad en college en zijn taken als eenhoofdige orgaan, in het bijzonder zijn verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid. En verder zijn eventuele portefeuilles als lid van het college.

Bijzondere bepaling inzake verslaglegging herbenoeming (artikel H.3)

Artikel A.5 bevat de algemene bepalingen inzake de verslaglegging. Van belang is dat de commissie met een concept voor de aanbeveling inzake de herbenoeming komt, waarop de raad over de aanbeveling heeft te besluiten. Eventuele afspraken over het functioneren van de burgemeester dienen volstrekt helder te zijn.

Ontbinding (artikel H.4)

Uit artikel S.2 volgt dat de commissie in stand blijft zolang zij niet wordt ontbonden. Wordt er voor gekozen de commissie te ontbinden dan kan dit niet zolang er sprake is van een lopende procedure inzake de herbenoeming.

Onderdeel K: bepalingen inzake de klankbordgesprekken

Voorbeeldbepalingen

Hoofdstuk K: Bepalingen inzake de klankbordgesprekken

Artikel K.1 Aantal

1. De commissie houdt jaarlijks met de burgemeester een klankbordgesprek over het functioneren.
2. Indien de commissie dan wel de burgemeester de wens daartoe kenbaar maakt, houdt de commissie tussentijds een klankbordgesprek.

Artikel K.2 Voorbereiding en inhoud

1. De commissie maakt voorafgaand aan de klankbordgesprekken aan de burgemeester kenbaar bij wie zij informatie zal inwinnen over het functioneren van de burgemeester.
2. De commissie beschouwt het functioneren van de burgemeester in elk geval aan de hand van de profielschets en aan de wettelijke taken van de burgemeester. Tevens betreft de commissie hierbij het verslag van en de afspraken uit het vorige klankbordgesprek.

Artikel K.3 Bijzondere bepalingen inzake het verslag

1. Alvorens het verslag vast te stellen, krijgt de burgemeester de gelegenheid te reageren op het concept.
2. Het verslag wordt getekend door alle deelnemers aan het gesprek.
3. Raadsleden kunnen het verslag inzien. Het verslag wordt niet openbaar gemaakt. Een afschrift van het verslag wordt gezonden aan de commissaris van de Koning.

Toelichting voorbeeldbepalingen onderdeel K

In dit onderdeel zijn voorbeeldbepalingen opgenomen ten aanzien van zaken die ten aanzien van de klankbordgesprekken van belang zijn. Het betreft de volgende punten die vervolgens nader worden toegelicht:

1. Aantal te voeren klankbordgesprekken
2. Periodieke terugkeer van de klankbordgesprekken
3. Verslaglegging van de klankbordgesprekken

Aantal (artikel K.1)

Geadviseerd wordt in ieder geval jaarlijks het functioneren van de burgemeester te bespreken, als opmaat naar de herbenoeming. Het klankbordgesprek wint aan kracht als het het karakter heeft van gezamenlijke reflectie op het functioneren van het bestuur en de rol van de burgemeester daarin. Vaak vindt een eerste 100-dagen-gesprek plaats. Ook daarvoor geldt dan deze modelverordening. Het verdient overigens aanbeveling de klankbordgesprekken met de raad in de planning af te stemmen op de gesprekken die de burgemeester met de commissaris van de Koning heeft over de ontwikkelingen in het functioneren van de burgemeester.

Vorbereiding en inhoud (artikel K.2)

Een goed klankbordgesprek valt of staat met een goede voorbereiding. De commissie bepaalt daarom de informanten en deelt dit mee aan de burgemeester. Als vertrekpunt zijn in ieder geval relevant de profielschets bij benoeming en de wettelijke taken van de burgemeester, te weten zijn voorzitterschap van raad en college en zijn taken als eenhoofdig orgaan, in het bijzonder zijn verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid. En verder zijn eventuele portefeuilles als lid van het college. Van al deze gesprekken worden verslagen opgemaakt. Die verslagen vormen de basis voor het volgende klankbordgesprek. Door ruimte voor inbreng van de kant van de burgemeester wint het gesprek aan kracht.

Bijzondere bepalingen inzake het verslag (artikel K.3)

Het verslag kan bondig en beknopt zijn, ook puntsgewijs. Wel is van belang dat het verslag een goed beeld geeft van het gesprek en de gemaakte afspraken, zodat degenen die het volgende klankbordgesprek voeren alsmede de commissaris van de Koning zich een goed beeld daarvan kunnen vormen. Daarom is het van belang ook de sfeer te schetsen, waarin het gesprek plaatsvond. De raadsleden die niet hebben deelgenomen aan de klankbordgesprekken moeten op enig moment kennis kunnen nemen van het verslag omdat het immers een aanloop is naar besluitvorming over een aanbeveling tot herbenoeming, en het gesprek over de herbenoeming plaatsvindt tussen de commissaris en raad als geheel en niet slechts de leden van de raad die de klankbordgesprekken hebben gevoerd. Wat in het klankbordgesprek gewisseld wordt, behoort tussen de raad en de burgemeester te blijven. Dat maakt dat het verslag dat van dat gesprek gemaakt wordt niet openbaar wordt gemaakt (vgl. artikel 61c van de Gemeentewet). De gemeenteraad moet bepalen of het daartoe nodig is dat de klankbordgesprekken een formele basis krijgen in een verordening. Deze voorbeeldbepalingen kunnen gebruikt worden in het geval er een formele basis wordt gelegd voor het voeren van de gesprekken en waarbij de keuze wordt gemaakt deze door de vertrouwenscommissie te laten voeren (zie de betreffende passage van de circulaire).

Onderdeel S: slotbepalingen

Voorbeeldbepalingen

Hoofdstuk S: slotbepalingen

Artikel S.1 Onvoorziene gevallen

In alle gevallen waarin deze verordening niet voorziet, beslist de commissie.

Artikel S.2 Ontbinding en wijziging van de samenstelling van de commissie

1. De commissie blijft in stand zolang zij niet wordt ontbonden.
2. De samenstelling van de commissie kan tussentijds worden aangepast.

Artikel S.3 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.

Toelichting voorbeeldbepalingen onderdeel S

Onvoorziene gevallen (artikel S.1)

Dit artikel treft een voorziening inzake de bevoegdheid van de commissie in gevallen waarover bij verordening geen regeling is getroffen en de bevoegdheidsverdeling niet uit een andere norm voortvloeit.

Ontbinding van de commissie (artikel S.2)

De commissie blijft in stand zolang zij niet wordt ontbonden. Wordt er voor gekozen de commissie te ontbinden dan kan dit niet zolang er sprake is van een lopende procedure inzake de aanbeveling tot benoeming of herbenoeming; daar is in de onderdelen B en H een voorziening voor getroffen. In geval de commissie een permanente status heeft, kan de samenstelling tussentijds worden aangepast, bijvoorbeeld indien het wenselijk wordt geacht de klankbordgesprekken in een kleinere kring te voeren.

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

© November 2017 | 106644

Bijlage 6: Handreiking burgemeesters (Utrecht)

Handreiking burgemeestersbenoemingen Provincie Utrecht

Kabinet commissaris van de Koning in de
Provincie Utrecht

Augustus 2024

Handreiking burgemeestersbenoemingen

- Deze handreiking geeft op hoofdlijnen en met aandachtspunten de stappen weer van een procedure tot benoeming van een nieuwe burgemeester. Dit document is bedoeld voor griffiers en vertrouwenscommissies en kan gebruikt worden als praktische aanvulling op wat in de Circulaire benoeming, functioneringsgesprekken en herbenoeming burgemeester en de Handreiking burgemeesters: benoeming, herbenoeming, klankbordgesprekken en afscheid van de minister van Binnenlandse Zaken aangereikt wordt.

- **Start procedure**

1. De kabinetschef neemt contact op met de raadsgriffier.
Kort na de bekendmaking van het (voorgenomen) vertrek van de zittend burgemeester belt de kabinetschef de griffier en vraagt wie de beoogd voorzitter van de vertrouwenscommissie is. Mocht het zo zijn dat de voorbereidingen door een vertrouwenscommissie i.o. worden gedaan, dan doet de griffier er handig aan om er op aan te sturen dat de vertrouwenscommissie i.o. en de voorzitter i.o. zoveel mogelijk ook dezelfde personen zijn als de definitieve commissie en voorzitter. Kortom: dat i.o. moet niet te licht geïnterpreteerd worden.
2. De commissaris van de Koning komt langs bij de gemeenteraad om hen te informeren over de te lopen procedure. Daarin roept hij de raad op om uit hun midden een vertrouwenscommissie in te stellen en een profielschets te schrijven. De volgorde van stap 2 en stap 3 wordt soms, afhankelijk van de situatie, omgewisseld.
3. De voorbereidingen voor een burgemeestersbenoeming beginnen met een gesprek tussen de kabinetschef, raadsgriffier en beoogd voorzitter vertrouwenscommissie. Die zijn gedurende de gehele procedure eerste aanspreekpunt voor de cvdK en kabinetschef.

Beoogd wordt beiden duidelijk te informeren over het proces en daarover met elkaar afspraken te maken (zie artikel 6, lid 1 Ambtsinstructie Commissaris van de Koning (CvdK): "de commissaris ziet toe op een ordelijk verloop van de procedure met betrekking tot de benoeming van een burgemeester"). Tijdens dit gesprek komen alle onderdelen van de procedure aan de orde. Verder komen aan de orde:

- Het kabinet van de cvdK maakt een planning voor de hele procedure waarin alle belangrijke momenten zijn vastgelegd. In de keuze voor de exacte data wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met vergaderdata van de raad, schoolvakanties, agenda's van betrokkenen etc.
- De voorzitter vertrouwenscommissie en de griffier zijn eerste aanspreekpunt naar buiten (vnl. voor de media). Stem dit wel af met de rest van de vertrouwenscommissie en gemeenteraad. Zorg dat zij eventuele media doorverwijzen naar de voorzitter van de vertrouwenscommissie en de griffier.

- Advies is om zo snel mogelijk na te denken over de eventuele betrokkenheid van de gemeentesecretaris en een lid van het college als adviseur bij het opstellen van de profielschets en bij de verdere procedure. Omdat de gemeenteraad niet altijd voldoende zicht heeft op de rol van de burgemeester in het college en de ambtelijke organisatie, adviseert de commissaris om dit wel te doen.
- Indien de keuze wordt gemaakt om een lid van het college als adviseur toe te voegen gaat het college zelf over wie zij afvaardigen.
- De vertrouwenscommissie i.o. beoordeelt of zij zich wil laten trainen door een adviesbureau met het oog op de te voeren selectiegesprekken en/of bij het formuleren van de concept-profielchets (i.v.m. de scherpste van het profiel). Geadviseerd wordt hierover informatie in te winnen bij collega-raadsgriffiers met recente ervaringen in een burgemeestersvacature. Ook het kabinet kan advies geven bij de keuze van een bureau.
- De vertrouwenscommissie besluit of ze de kandidaten aan het einde van de sollicitatieprocedure eventueel een assessment laat doen. Als een assessment eventueel onderdeel is van de procedure dan wordt dit door het ministere van BZK in de advertentie in de Staatscourant vermeld.
- De kandidaten worden door het kabinet op de hoogte gesteld van voor hen relevante geplande data in de verdere procedure.

■ Profielschets

4. De vertrouwenscommissie i.o. stelt de profielschets op. Na het gesprek tussen de kabinetschef, raadsgriffier en beoogd voorzitter vertrouwenscommissie, stelt de vertrouwenscommissie i.o. de conceptprofielchets op. Hiervoor gelden een aantal adviezen:
 - Maak een bondige en zo veel mogelijk richtinggevende profielschets. Welke soort burgemeester wil de gemeenteraad? Beschrijf in liefst weinig tekst zo goed mogelijk wat de raad de verwacht van de nieuwe burgemeester. De profielschets zal dan werken als een belangrijk eerste selectiemiddel. Doorgaans kiezen gemeenten ervoor om zich bij het schrijven van de profielschets te laten ondersteunen door een bureau. Deze kunnen vaak goed ondersteunen bij de prioritering en het bondig en richtinggevend maken van de profielschets.
 - Schrijf de voor de raad belangrijkste burgemeesterscompetenties en bestuursstijlen op (som ze niet allemaal op, want dan zoekt u naar het bekende schaap met vijf poten): wilt u vooral de verbinder of vooral iemand die veel initiatieven neemt en voor de troepen uit gaat? Een procesbegeleider of iemand die leiding geeft aan het proces? Wat voor soort raadsvoorzitter wil u dat uw nieuwe burgemeester is? Hoe meer helderheid in de profielschets, des te makkelijker kan de vertrouwenscommissie later in de procedure de vaak heel verschillende kandidaten selecteren.
 - Artikel 61 lid 2 van de Gemeentewet stelt: "De commissaris van de Koning overlegt met de raad over de eisen die aan de te benoemen burgemeester worden gesteld met betrekking tot de vervulling van het ambt. Voorafgaand aan het overleg met de commissaris stelt de raad het college in de gelegenheid zijn wensen en bedenkingen ten aanzien van deze eisen kenbaar te maken". Het is dus raadzaam om het college de ruimte te geven om input te geven bij het opstellen van de profielschets.
 - Het is raadzaam aan te geven of bestuurlijke ervaring in het publieke domein, het semi-publieke domein, dan wel bedrijfsleven gewenst is. Indien dit het geval is, dan is het ook goed aan te geven of dit ervaring als dagelijks-bestuurder moet zijn, of

dat kandidaten met bestuurservaring in een nevenfunctie ook worden uitgenodigd te reageren.

- Belangrijk is in de profielschets ook aandacht te besteden aan de taken van de burgemeester op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid. De Vertrouwenscommissie kan de Veiligheidsregio, politie en/of OM uitnodigen om een veiligheidsprofiel op te stellen die als paragraaf in de profielschets zou kunnen worden opgenomen. Het kabinet cvdK kan het contact hiervoor met OM, politie en/of VRU organiseren. Hieruit kan blijken welke uitdagingen de burgemeester te wachten staan, en welke concrete competenties de burgemeester nodig heeft om hier goed mee om te kunnen gaan.
5. De griffier bereidt de verordening op de vertrouwenscommissie voor. Een voorbeeldverordening staat in de Circulaire. Aangeraden wordt om een wethouder als adviseur aan de vertrouwenscommissie toe te voegen. Mogelijkheden om het gehele college een advies uit te laten brengen zijn er uitdrukkelijk niet – de wethouder die als adviseur optreedt is ook geheimhouding verplicht. De gemeentesecretaris kan worden toegevoegd als tweede secretaris van de commissie of als ambtelijk ondersteuner. In de praktijk fungeert de gemeentesecretaris ook als adviseur, net zoals de griffier. Zowel wethouder als griffier kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het selectieproces, omdat zij in de dagelijkse praktijk intensief met de burgemeester samenwerken. Bovendien kan de wethouder informatie leveren over de gang van zaken in het dagelijks bestuur; deze informatie is niet altijd aanwezig onder de leden van de commissie. De adviseurs van de vertrouwenscommissie hebben geen stem in de commissie en dienen enkel als adviseurs te worden gezien.
6. Uiterlijk een week, maar het liefst nog iets eerder, voorafgaand aan de openbare profielschetsvergadering stuurt de griffier drie documenten naar de kabinetschef:
- Agenda van de raadsvergadering
 - Het is gebruikelijk dat de agenda als volgt is opgesteld:
 - (1) Opening
 - (2) Toelichting op de profielschets door de beoogd voorzitter van de vertrouwenscommissie
 - (3) Toelichting op de procedure en inhoudelijke vragen van de commissaris van de Koning
 - (4) Vaststellen profielschets
 - (5) Vaststellen verordening op de vertrouwenscommissie
 - (6) Benoeming leden vertrouwenscommissie
 - Conceptprofielschets
 - Conceptverordening op de vertrouwenscommissie
7. Profielschetsvergadering
- Tijdens de profielschetsvergadering zal de commissaris van de Koning vragen stellen om een nadere inkleuring te krijgen van het profiel. In de praktijk blijkt dat veel (potentiële) kandidaten deze vergadering kijken. Daarom is het belangrijk dat de commissaris nadere vragen stelt over de vertrouwenscommissie. Zo kunnen (potentiële) kandidaten een betere inschatting maken of zij binnen het profiel passen. De vastgestelde profielschets wordt in de regel aangeboden aan de commissaris.

8. Nadat de profielschetsvergadering heeft plaatsgevonden, worden:
 - De notulen van de profielschetsvergadering
 - De vastgestelde profielschets

zo snel mogelijk gemaïld naar het kabinet van de commissaris van de Koning. Beide documenten worden op de website van de cvdK geplaatst. Ook wordt daarbij een link naar de profielschetsvergadering en de advertentie van het ministerie aan toegevoegd. De burgemeestersvacature wordt de dag na de profielschetsvergadering opengesteld door de minister van Binnenlandse Zaken. Doorgaans staat de vacature drie weken open. Dit kan soms iets langer zijn vanwege eventuele recessen. Alle sollicitanten krijgen van het kabinet een ontvangstbevestiging en een globale planning.

9. Na de sluitingsdatum ontvangt de raadsgriffier een persbericht van de woordvoerder van de commissaris van de Koning, voordat het bericht naar de media wordt gestuurd. In dit persbericht staan het aantal sollicitanten, de genderverdeling en indien mogelijk de mate van bestuurlijke ervaring van de kandidaten. De griffier stuurt het bericht tevoren ter informatie naar de raadsleden en het college van B&W. De griffier bevestigt dit aan het kabinet. Dit kan per telefoon of e-mail. Direct daarna wordt het door de woordvoerder van de cvdK naar de media gestuurd.
10. Let op: in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers staat in artikel 3.1.2. dat aan een raadslid dat lid is van de vertrouwenscommissie, bedoelde in artikel 61, derde lid, of artikel 61a, vierde lid, van de Gemeentewet, wordt voor de duur van de activiteiten van die commissie per jaar ten laste van de gemeente een toelage verleend van €153,33 per maand. Voor de toepassing van het eerste lid stelt de burgemeester de duur van die activiteiten vast. Nergens staat vastgelegd wat de duur van de activiteiten is. Doorgaans is dit de periode vanaf de opening van de vacature tot aan het vaststellen van de aanbeveling.

Na sluiten vacature

11. Het kabinet cvdK gaat nu aan de slag om inlichtingen over kandidaten op te vragen bij andere commissarissen en burgemeesters. Op basis van de CV's, motivatiebrieven en deze inlichtingen kiest de commissaris welke kandidaten hij wil spreken. Nadat de gesprekken van kandidaten met de commissaris van de Koning en de kabinetschef hebben plaatsgevonden, voeren de commissaris van de Koning en de kabinetschef overleg met de vertrouwenscommissie over de selectie van de kandidaten. Na dit gesprek staat de selectie vast. Na afloop van dat overleg nemen de leden van de vertrouwenscommissie de brieven van de geselecteerde kandidaten mee en de lijst waarop alle sollicitanten zijn vermeld. Vanaf dat moment is de vertrouwenscommissie aan zet.
12. De kabinetschef informeert de kandidaten die tot de selectie behoren hierover zo snel mogelijk na afloop van het gesprek tussen de cvdK en de commissie. De kabinetschef belt hierna zo snel mogelijk de griffier, waarna de griffier met de geselecteerde kandidaten gesprekken inplant.

13. Zo snel mogelijk na het gesprek tussen de commissaris van de Koning en de vertrouwenscommissie ontvangen de kandidaten die niet tot de selectie behoren hiervan schriftelijk bericht van het kabinet.

Gesprekken met vertrouwenscommissie

14. De vertrouwenscommissie voert gesprekken met de kandidaten in hun selectie. Deze gesprekken vinden plaats op een externe locatie. Bij voorkeur is deze locatie buiten de provinciegrens en in ieder geval niet in een aangrenzende gemeente. (Voorbeeld: we zouden de vertrouwenscommissie van gemeente De Ronde Venen aanraden om niet in de gemeente Uithoorn de gesprekken te voeren. Dat is weliswaar in een andere provincie, maar wel in een buurgemeente van de gemeente De Ronde Venen.) Tijdens deze gesprekken proberen de leden van de vertrouwenscommissie de kandidaat te leren kennen en een eerste beeld te krijgen of zij zouden passen bij het burgemeesterschap in hun gemeente. Het is belangrijk dat er ook vragen gesteld worden over de portefeuille openbare orde en veiligheid, ook al weten raadsleden daar doorgaans minder over.
15. Bij voorkeur direct na afloop van de eerste ronde besluit de vertrouwenscommissie met welke kandidaten de procedure wordt voortgezet. Vervolgens worden door de voorzitter van de vertrouwenscommissie of griffier de geselecteerden en niet-geselecteerden geïnformeerd. Geadviseerd wordt deze personen die niet geselecteerd zijn een mondelinge terugkoppeling te geven en hen feedback te geven over hun sollicitatie. Hierbij is ook het advies om de gehele vertrouwenscommissie mee te laten denken in de woordkeuze richting de afvallers. Door iedereen deelgenoot hiervan te maken voelt iedereen zich verantwoordelijk om gemotiveerd de keuze te maken waarom personen wel of niet door gaan naar de volgende ronde.
16. Na afloop van de eerste ronde worden de voorzitter en de secretaris van de vertrouwenscommissie door de commissaris van de Koning uitgenodigd om verslag te doen op het provinciehuis.
17. Vervolgens vindt de tweede ronde van gesprekken plaats met de overgebleven kandidaten. Bij voorkeur zo snel mogelijk na afloop van deze gesprekken bepaalt de vertrouwenscommissie de volgorde van de nummers 1 en 2 op de concept-aanbeveling. Het is aan te bevelen zoveel mogelijk te streven naar unanimiteit. Dit is voor de start van de nieuwe burgemeester het beste uitgangspunt. Geadviseerd wordt aan de nummers 1 en 2 te berichten dat zij op de conceptaanbeveling staan, nog niet op welk nummer ze staan. Aan de afgevalen kandidaat of kandidaten van de tweede ronde kan worden gemeld dat zij geen plaats op de conceptaanbeveling zullen krijgen. Het is verstandig er rekening mee te houden dat, mocht een kandidaat op de concept-aanbeveling zich terugtrekken, de eerstvolgende van de afgevalen kandidaten op de concept-aanbeveling moet worden vermeld (omdat er altijd 2 namen op de concept-aanbeveling moeten staan).
18. Na afloop van de tweede ronde worden de voorzitter en de secretaris van de vertrouwenscommissie door de commissaris van de Koning opnieuw uitgenodigd om verslag te doen op het provinciehuis.

19. Als de vertrouwenscommissie ervoor kiest de kandidaten een assessment te laten doen is het beter om voorafgaand aan de assessments te bepalen welke kandidaat als nummer 1 en welke als nummer 2 op de voordracht wordt aanbevolen. Tegenwoordig wordt het assessment ook vaak gebruikt als ontwikkelassessment.

Aanbeveling

20. Vervolgens wordt in een besloten raadsvergadering door de voorzitter van de commissie verslag gedaan van het selectieproces en wordt de conceptaanbeveling met daarop de namen van de nummers 1 en 2 besproken. De andere kandidaten worden doorgaans ook besproken om de raad zo goed mogelijk te informeren over het doorlopen proces. De namen van en details over deze kandidaten worden meestal niet genoemd in de raad, om de kans op uitlekken te verkleinen. Vervolgens wordt de aanbeveling met de nummers 1 en 2 vastgesteld. Indien wordt gestemd gebeurt dat schriftelijk. De stemverhouding blijft geheim. Conform de circulaire mogen alleen leden van de gemeenteraad, leden van de vertrouwenscommissie en adviseurs van de vertrouwenscommissie bij deze vergadering aanwezig zijn.
21. Onmiddellijk na afloop van de besloten raadsvergadering belt de voorzitter van de vertrouwenscommissie de kandidaten 1 en 2 over de vastgestelde aanbeveling. De raadsgriffier belt de kabinetschef, zodat deze de cvdK direct kan informeren. Sinds een aantal jaar is het goed gebruik dat de nummer 1 zich na afloop van de besloten vergadering meldt op het gemeentehuis om samen diens komst te 'vieren'. Op die manier laat je als gemeenteraad zien dat je écht blij bent dat de nieuwe burgemeester gaat komen. Om dit op een tactische manier te regelen kun je bijvoorbeeld de nummer 1 alvast vragen hoever het 'eventueel' reizen zou zijn. Als dit echt een onrealistische afstand is, is het ook een optie om de nummer 1 in te bellen in het openbare deel van de raadsvergadering of om met (een deel van) de vertrouwenscommissie langs te gaan bij de nummer 1.
22. Na ongeveer 10 minuten start de openbare raadsvergadering waarin de aanbeveling wordt vastgesteld met alleen de naam van de nummer 1. Gebruikelijk is dat de gemeente daarna direct een persbericht verstuurt. Verzoek om dit persbericht ook naar de kabinetschef te mailen. De commissaris van de Koning zal ook een bericht op de website van de Provincie Utrecht laten plaatsen. De naam van kandidaat nummer 2 blijft altijd geheim.

Ten aanzien van de beraadslagingen in de raad over het verslag van de vertrouwenscommissie, de stukken die door de vertrouwenscommissie aan de raad worden gezonden en de stukken die bij de aanbeveling door de raad aan de minister worden gezonden, geldt een geheimhoudingsplicht, óók na afronding van de procedure. Het besluit tot vaststelling van de aanbeveling moet in beslotenheid en onder geheimhouding worden genomen.

23. Daags na het vaststellen van de aanbeveling, worden zo snel mogelijk de aanbeveling, de notulen van de raadsvergadering waarin de benoeming van de nieuwe burgemeester aan de orde is geweest en het schriftelijk verslag van vertrouwenscommissie over de kandidaten, verzonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een afschrift wordt gestuurd naar de commissaris van de Koning. In de bijlage treft u een voorbeeldbrief met het juiste adres en aanduidingen.

Tot benoeming

24. Sinds 1 januari 2011 wordt standaard in de advertentietekst opgenomen dat, voorafgaand aan de benoeming, de voor te dragen kandidaat door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal worden gescreend. De screening zal bestaan uit naslag bij de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en fiscaal onderzoek bij de Belastingdienst.
25. De eerste op de aanbeveling wordt zo spoedig mogelijk ontvangen door de minister. Het ministerie neemt hiervoor rechtstreeks contact op met de nr. 1 en kort daarop volgt het Koninklijk Besluit waarin de benoeming is vastgelegd. Indien het gaat om een vacature in een gemeente met meer dan 50.000 inwoners, zal de voordracht eerst in de Ministerraad worden behandeld. Na instemming van de Ministerraad draagt de Minister de kandidaat ter benoeming voor bij de Koning.
26. Vervolgens vindt de zogenaamde belronde plaats. De kabinetschef wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geïnformeerd over het Koninklijk Besluit (KB), waarna hij de nieuwbenoemde burgemeester telefonisch op de hoogte stelt. De kabinetschef stelt vervolgens de raadsgriffier op de hoogte. Het ministerie van BZK stuurt vervolgens een persbericht over de benoeming. De cvdK stuurt een afschrift van het KB aan de gemeenteraad. Bij gemeenten met meer dan 50.000 inwoners wordt het bericht over de benoeming door BZK naar buiten gebracht na behandeling in de Ministerraad.
27. Het is gebruikelijk dat de beëdiging van de burgemeester door de cvdK plaatsvindt tijdens de installatievergadering. Dit is meestal ook de benoemingsdatum. De datum van de installatievergadering is bij het begin van de procedure al opgenomen in de planning. Griffier en kabinetschef hebben tevoren contact over de precieze gang van zaken tijdens de installatievergadering. Het is waardevol om goed na te denken over hoe de beëdiging in te richten om er een plechtig moment van te maken, bijvoorbeeld door de indeling van de zaal. Het kabinet cvdK kan ook adviseren over protocol en bij het maken van keuzes over vorm en inhoud van de installatievergadering.
28. Niet te vergeten: de raad moet direct na installatie de burgemeester een ontheffing verlenen van maximaal een jaar van de plicht om in de gemeente te wonen
29. Tot slot, voor meer informatie over onder meer burgemeestersbenoemingen, wordt verwezen naar de site van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/burgemeesters>

Bijlagen

Bijlagen:

- voorbeeldbrief raad aan minister BZK
- voorbeeldbesluit besloten raadsvergadering
- voorbeeldbesluit openbare raadsvergadering

Bijlage: voorbeeldbrief aan minister BZK

Aan:
de minister van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
[naam minister]
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Geachte [naam minister],

In de besloten raadsvergadering van [datum] heeft de raad de aanbeveling ter benoeming van de nieuwe burgemeester van [gemeente] vastgesteld. De meervoudige aanbeveling aan uw minister bevat de namen van twee personen (raadsvoorstel en -besluit bijgevoegd).

Namens de gemeenteraad verzoek ik u bij de Koning voor te dragen als nieuw te benoemen burgemeester van [gemeente], de nummer 1 op de aanbeveling van de gemeenteraad van [gemeente], [naam nummer 1] en te bevorderen dat deze benoeming bij Koninklijk besluit ingaat zo spoedig mogelijk na de ontslagdatum van burgemeester [naam vertrekkend burgemeester].

De volgende informatie is bijgevoegd:

1. De verordening op de Vertrouwenscommissie;
2. Leden Vertrouwenscommissie;
3. De profielschets en het verslag van de profielschetsvergadering:
 - Raadsvoorstel 'Profielschets burgemeester van [gemeente]' d.d. [datum];
 - Profielschets burgemeester - vastgesteld [datum].
 - Notulen vergadering gemeenteraad Utrecht d.d. [datum];
4. De sollicitatiebrieven en CV's van de twee in het aanbevelingsbesluit genoemde kandidaten;
5. Het raadsvoorstel en -besluit inzake de aanbeveling d.d. [datum];
6. Het verslag van de bevindingen van de Vertrouwenscommissie;
7. Het geheime verslag van de besloten raadsvergadering d.d. [datum], waarin de aanbeveling is vastgesteld;
8. Het verslag van het openbare gedeelte van de raadsvergadering d.d. [datum], waarin de eerste naam op de aanbeveling is kennisgegeven;

De gemeenteraad ziet het Koninklijk besluit met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[naam plv voorzitter gemeenteraad]
plv voorzitter gemeenteraad*

* de brief kan eventueel ook door de griffier of door de voorzitter van de vertrouwenscommissie ondertekend worden, maar formeel zou dit de plaatsvervangend voorzitter van de gemeenteraad moeten zijn

Bijlage: voorbeeldbesluit besloten raadsvergadering

De raad van de gemeente [naam gemeente] in beslotenheid bijeen;

- gelezen het voorstel van Vertrouwenscommissie d.d. [datum];

- gelet op het bepaalde in artikel 61, vijfde lid van de Gemeentewet

besluit:

1. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties primair aan te bevelen voor benoeming als burgemeester in [naam gemeente] voor te dragen: [naam nummer 1], geboren [geboortedatum nummer 1], wonende te [woonplaats nummer 1]
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties secundair aan te bevelen voor benoeming als burgemeester in [naam gemeente] voor te dragen: [naam nummer 2], geboren [geboortedatum nummer 2], wonende te [woonplaats nummer 2]
3. De vertrouwenscommissie en de verordening op de vertrouwenscommissie zoals vastgesteld in de raad op [datum] op te heffen.
4. Geheimhouding op te leggen, voor onbepaalde duur, op dit raadsvoorstel en bijbehorende stukken, de beraadslagingen hierover en op de beraadslagingen van de vertrouwenscommissie.

[naam gemeente], [datum]

de voorzitter,

de griffier,

[naam voorzitter]

[naam griffier]

Bijlage: voorbeeldbesluit openbare raadsvergadering

De raad van de gemeente [naam gemeente];

- gelezen het voorstel van Vertrouwenscommissie d.d. [datum];

- gelet op het bepaalde in artikel 61, vijfde lid van de Gemeentewet

besluit:

1. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan te bevelen voor benoeming als burgemeester in [naam gemeente] voor te dragen: [naam nummer 1], geboren [geboortedatum nummer 1], wonende te [woonplaats nummer 1]
2. De vertrouwenscommissie en de verordening op de vertrouwenscommissie zoals vastgesteld in de raad op [datum] op te heffen.
3. Geheimhouding op te leggen, voor onbepaalde duur, op dit raadsvoorstel en bijbehorende stukken, de beraadslagingen hierover en op de beraadslagingen van de vertrouwenscommissie.

[naam gemeente], [datum]

de voorzitter,

de griffier,

[naam voorzitter]

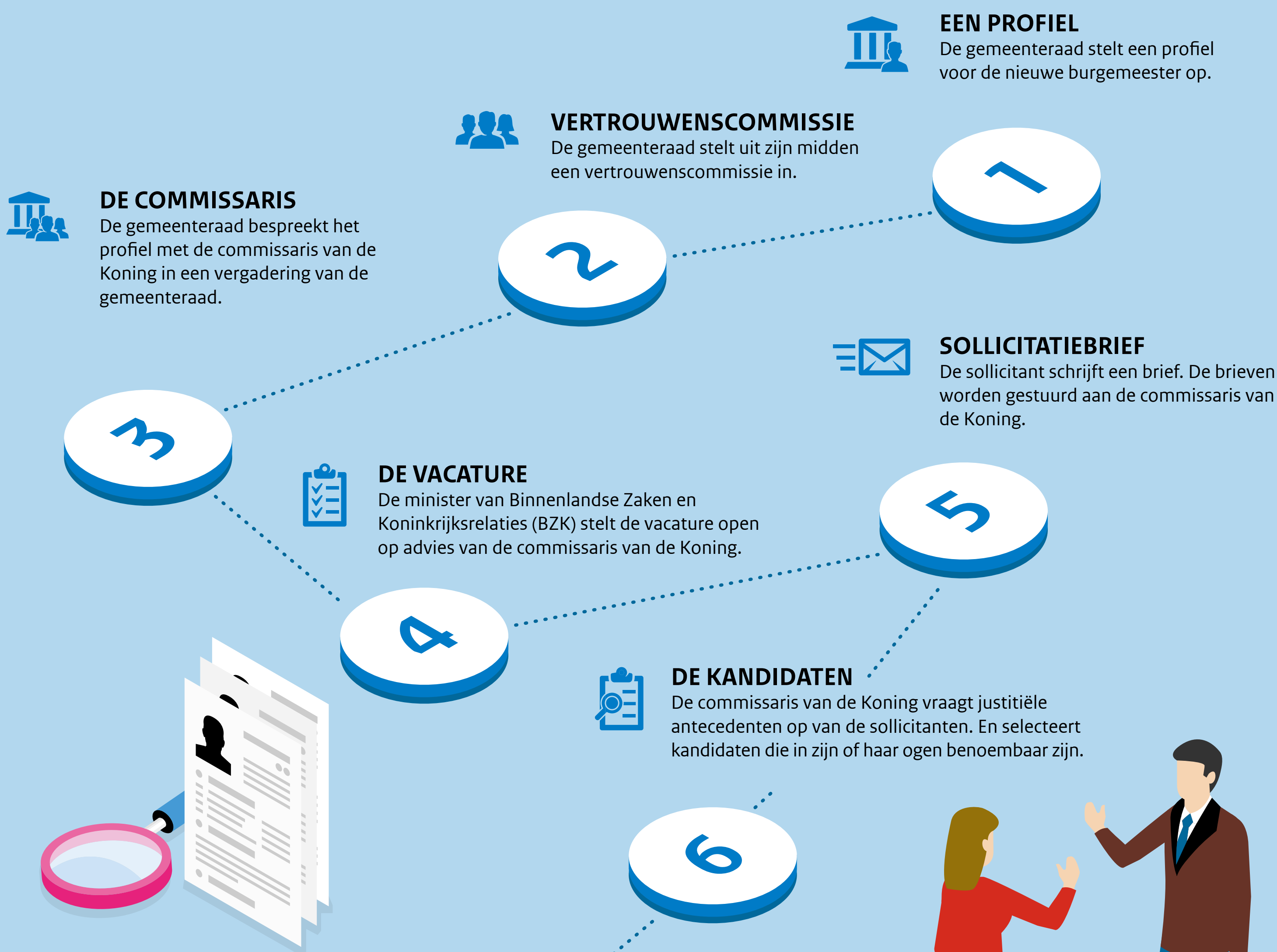
Bijlage 7+8: infographics burgemeesters

In 14 stappen burgemeester

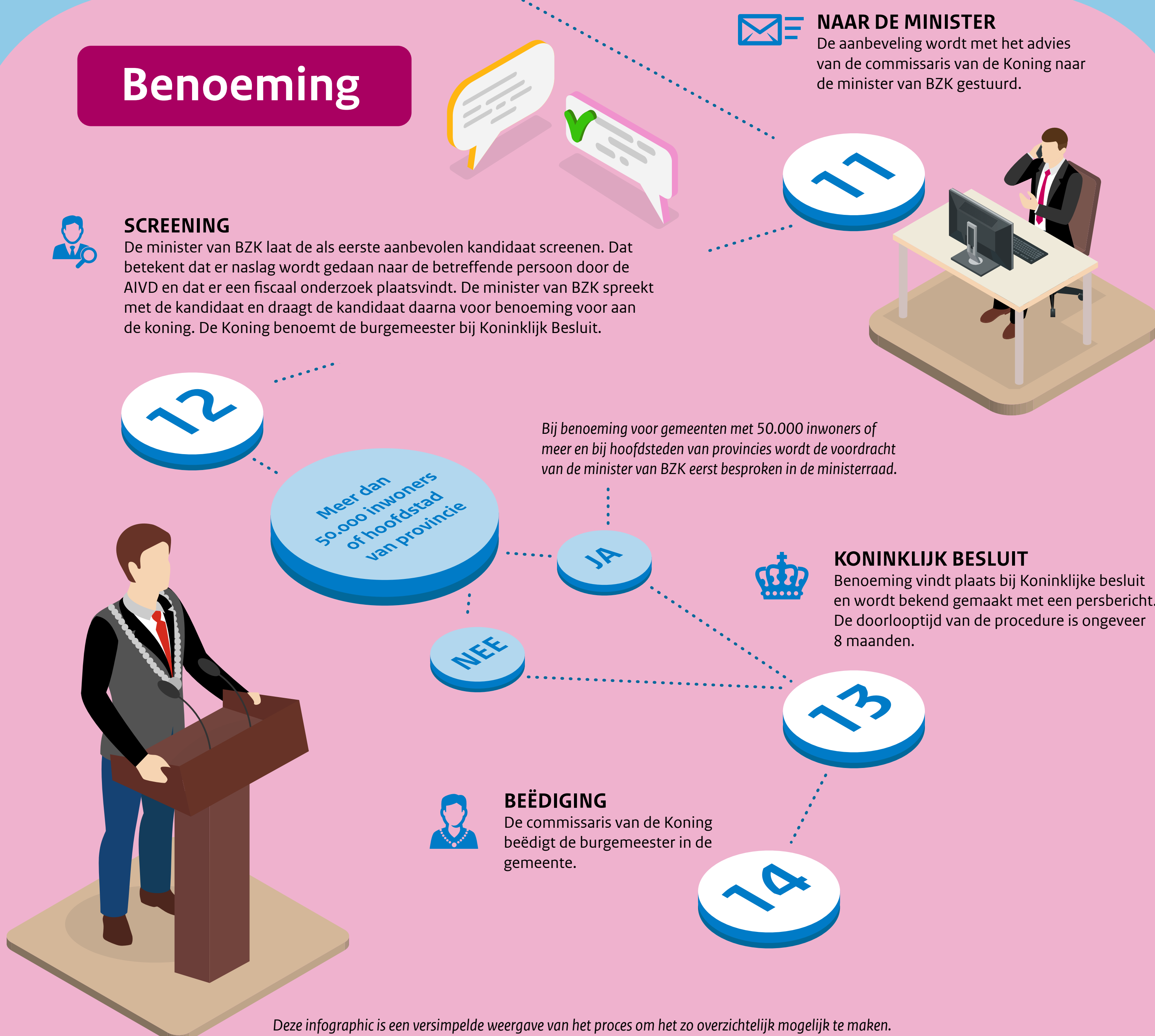
Openstelling vacature

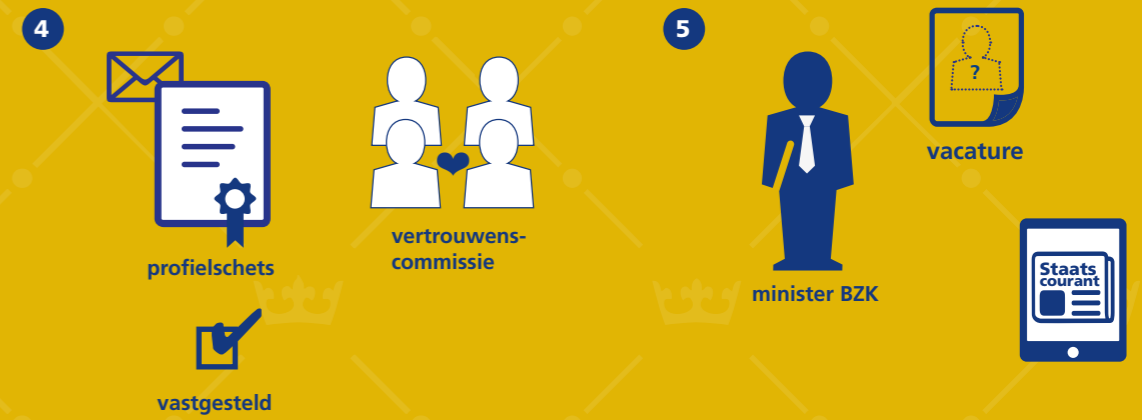
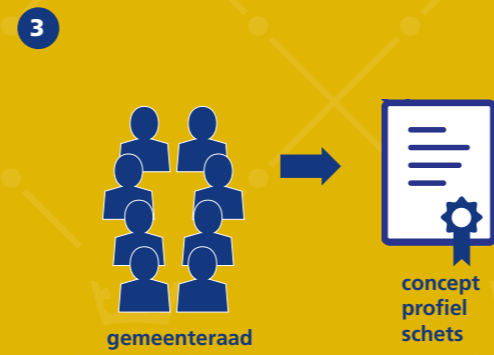
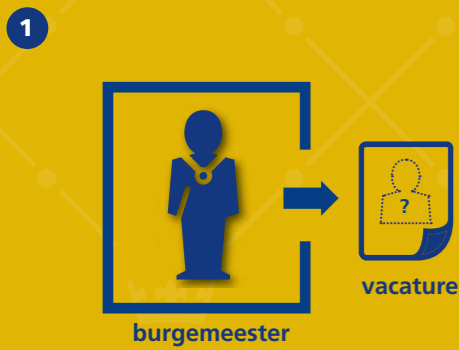

Selectie sollicitanten

Benoeming

1 Uw burgemeester vertrekt: er ontstaat een vacature.

2 De cdK nodigt de fractievoorzitters van de gemeenteraad uit voor een gesprek over de openstelling van de vacature. Hij adviseert de minister van BZK hierover.

3 De gemeenteraad stelt een conceptprofiel schets op.

4 De gemeenteraad bespreekt de profiel schets van de burgemeester tijdens een openbare 'profiel schetsvergadering' met de cdK. De gemeenteraad stelt na bespreking met de cdK de profiel schets vast. De gemeenteraad stelt uit zijn midden een vertrouwenscommissie in.

5 De minister zorgt voor openstelling van de vacature (3 weken) door plaatsing in de Staatscourant.

6 De cdK ontvangt alle sollicitatiebrieven en wint informatie in over de sollicitanten.

7 De cdK bepaalt welke kandidaten benoembaar zijn en het beste voldoen aan de profiel schets. Zij vormen zijn selectie.

8 De cdK nodigt de vertrouwenscommissie uit voor een gesprek over de sollicitanten en zijn selectie.

9 De vertrouwenscommissie voert gesprekken met de geselecteerde kandidaten en stelt een aanbeveling van twee kandidaten op.

10 De cdK nodigt de vertrouwenscommissie uit voor een gesprek over de concept-aanbeveling.

11 De gemeenteraad stelt de aanbeveling met twee kandidaten in een besloten vergadering vast. De kandidaat die bovenaan staat moet volgens de gemeenteraad de nieuwe burgemeester worden.

12 Aansluitend maakt de gemeenteraad uitsluitend de naam van de eerste kandidaat van de aanbeveling bekend in een openbare vergadering.

13 De aanbeveling wordt met het advies van de cdK naar de minister van BZK gestuurd.

14 De minister ontvangt (na screening) de kandidaat voor een gesprek en daarna benoemt de Koning de burgemeester. De benoeming wordt bekend gemaakt met een persbericht.

15 Tijdens een openbare vergadering vindt de beëdiging en installatie van de burgemeester plaats. De cdK beëdigt de nieuwe burgemeester.